دیوێکی دیکەی
حەکایەتە نەنووسراوەکان

رۆمان

یوسف عیزەدین

سلێمانی 2006

دیویَکی دیکەی حەکایەتە نەنووسراوەکان
نووسینی: یوسف عیزەدین
بابەت: رۆمان
تایپ: توانا ئەحمەد حەسەن
نەخشەسازی بەرگ: سۆران رەفعەت
تابلۆی بەرگ: شیلان جەبار
تیراژ: 500
چاپ: چاپخانەی (شڤان)
چاپی یەکەم: 2006 سلیَمانی
ژمارەی سپاردن(67)ی 2006

ئەم رۆمانە لەسەر ئەرکی نووسەر چاپکراوە

1

لەگەرمترین ئێوارەیەکی تەمموزی یەکێك
لەساڵەکاندا، بۆ یەکەمجار، تابووتێك فڕێدرایە نێو
ئەو تاکە ڕووبارە بێکۆتاییەی کەدوورگەی (سین)ی
دەکردە دوو کەرتی یەکسان و هاوتاو هاوشێوە.
بەچەشنێك کە لەهەر بەشێکی دوورگەکەدا
گەڕابایت، وات دەزانی لەبەشەکەی تردایت. هیچ
جۆرە نووسین و ناوێکت لەسەر هیچ بیناو
دەرگایەکی نێو دوورگەکەدا نەدەبینییەوە، تەنها
بەژمارە بیناکانت بۆ جیا دەکرایەوە. نزیك ڕۆخی
ڕووبارەکەو بەرامبەر بەیەك، دوو پەرستگای
لێکچوو، بەحەوادا چووبوون، بەچەشنێك کە
لەیەکێك لەڕۆخەکانی ڕووبارەکەوە، نزیك یەکێك
لەپەرستگاکان، لەپەرستگاکەی بەرامبەرت ڕوانیبا
هەردەتگووت، لەئاوێنەیەکی گەورە دەڕوانیت.
لەنێوەڕاستی هەر یەکێك لەبەشەکانی دوورگەکەدا،
دەیان بینای هاوشێوەو لێکچووت دەکەوتنە بەرچاو
کەکۆیلەکانی تێدا دەحەسایەوە. هەردوو کۆشکەکەی
(کراڵ) دەکەوتنە پشت هەردوو پەرستگاکەوە،

تەنها ڕێگایەکی گەیشتنە نێو کۆشکی (کراڵ)یش، بەرارەوێکی نهێنی نێو هەردوو پەرستگاکەدا تێپەڕدەبوو. کۆشکی (کراڵ) لەشانزە منارەی بەرزو هەشت ساختمانی بازنەیی پێکهاتبوو، کەسەرەکانی بەگومەزی ڕەنگ پیرۆزەیی گیرابوون، کەمێك لەدەستە ڕاستی هەردوو کۆشکەکەدا، گۆڕەپانێکی تایبەت هەبوو، بۆ کۆبوونەوەی کۆیلەکان لەو بۆنەو مەراسیمانەدا کە(کراڵ) وتارە دوورو درێژەکانی تێدا دەخوێندەوە، پاش ئەوەی دەچووە سەر سەکۆ بەرزەکەی تەنیشت پەیکەری ئەو پیاوە پۆشتەیەی کەسواری ئەسپە بێ سەرەکە ببوو. لەدەستە چەپی هەر یەکێك لەکۆشکەکانی (کراڵ)یشدا، بینای تایبەت بەپەخشکردنی بەرنامە تەلەفزیۆنییەکانی تاکە کەناڵێکی دوورگەکە هەبوو. لەبەشی سەرووی هەردوو بەشی دوورگەکەشدا بینایەکی نیمچەگەورە هەبوو، کە بەبینای ژمارە حەوت ناودەبرا. دووکەڵکێشێکی لوولەییش لەسەربانی یەکێك لەژوورەکانی بەشی دواوەی بیناکەوە بەرز دەبۆوە. ڕۆژانە هەر لەسپێدەوە تا ئێواریَ، هەموو شتێکی نێو دوورگەکەت وەك خۆی دەهاتە پێش چاو، بەڵام هەر کەشەو دادەهات لەجێی هەموو ئەو شتانەی کە بەڕۆژ بینیبووت، شتی دیکەو جیاوازت دەبینی.

سەرجەم بیناکانی نێو دوورگەکە، دەبوونە ماڵۆچکەی لەزەل و قامیش دروستکراو، کەجگە لەخشۆك و دەعباکان شتێکی دیکەت لەنێویدا نەدەبینییەوە. لەجێی پەرستگاکان، دوو چیای بەرزت دەکەوتە بەرچاو، کۆشکی (کراڵ) لەهیچ شوێنێکی هەردوو بەشی دوورگەکەدا بوونی نەبوو. لەهەر جێگەو شوێنێکی دوورگەکەدا، دەکرا توخم و جۆرێکی زۆر دەگمەنی تەیرو توو و باڵندەو ئاژەڵی دەمێك ساڵ لەمەوپێش لەناوچوو، وەك تارماییەکی ڕەنگاوڕەنگ ببینیت. ئیدی هەموو شەوێك ئەو دوورگە وشك و برنگە دەبووە دنیایەکی بریقەداری ڕەنگاوڕەنگی قەشەنگ. شەوانە دەیان باڵندە بەسەر ئاسمانی دوورگەکەوە بەرەو خۆرهەڵات قەتارەیان دەبەست. نزیك ڕۆخی ڕووبارەکەو لەسەعاتێکی دیاریکراودا، ڕەوێك ئاسکی چاو زەرد، بێباکانە دەمیان لەئاوی ڕووبارەکە وەردەدا، لەکاتێکدا بریق و باقی ماسییە ڕەنگاوڕەنگەکانی ژێر تریفەی مانگەشەو لەچاویاندا دەبریسکانەوە.
شەوانە دەکرا بەئارەزووی خۆت بەسەر چیمەنە سەوزەکاندا هەنگاو بنێیت، بۆنی دەیان گوڵی هەمەچەشنی کێویی بکەیت، کەبۆن و بەرامەیان ڕۆژەڕێیەك بری دەکرد. ئیدی لەو کاتانەدا سەدان دارخورماو دارمۆزو دەوەن و درەختی

جۆراوجۆر، پانتایی فراوان و بێکۆتایی دەریاکەیان لەبەرچاو ون دەکردیت. ڕەنگی تێکەڵی قەدو لق و گەڵا جۆراوجۆرەکانیان، دەبووە بەربەستی چێدی فڕینی پەپوولەی نیگا تینووەکانی تەماشاو بینین. جارجارە لەژێر چڕەسێبەری لق و گەڵاکاندا کیسەڵێکی بێ جووڵە لەشوێنێکی دەڕوانی. هەندێك جار کووندەپەپووەکان لەچەند لایەکەوە بەڕیتمێکی هێواش دەنگیان دەهات، ئەو دەمانە حەوت ڕەنگیلەو چوێلەکەکان، گوێیان هەڵدەخست، مشکەکان خۆیان لەدرزو کەلێن و کوون و قووژبنەکان دەهاویشت. تاوێك پێش تاریكء ڕوونی بەرەبەیان، بۆ دواجار گوێت لەچریکەی باڵندەیەکی دەنگخۆش دەبوو، کەزیاتر دەنگی چریکەی لەئاوازێکی خەمناك یان وشە بەسوێیەکانی گۆرانییەکی دێرین دەچوو.

* * *

بەدرێژایی پێنج ساڵ مانەوەم لەدوورگەکەدا، چەند جارێك خەونم بەو کچۆڵەیەوە بینیوە کەساڵانێکی زۆر لەمەوبەر بەڕێکەوت وابەستەی ببووم. بۆ ماوەی ساڵێكء هەموو ڕۆژێك لەساتەوەختێکی دیاریکراودا لەتاکە باخچەیەکی ئەو شارەی کەتێیدا

دەژیاین، یەکترمان دەبینی. وەك پیشەیەکی دووبارەبۆوە، دەبوو سەرجەم درەختەکانی باخچەکە بژمێرینء یەك بەیەك بەسەریان بکەینەوە. پاشان جیاجیاو بەرامبەر بەیەك دادەنیشتین بەبێدەنگی لەیەکترمان دەڕوانی، پێکەوە گوێمان لەدەنگی خوێندنی کوکوختیء قومرییەکان دەگرت. گەرچی هیچ جوانییەکم لەڕووکاریدا نەدەبینییەوە، بەڵام نەشمدەزانی بۆ دەبێت ئاوا گیرۆدەی بووبێتم. بەچەشنێك منی بەلای خۆیدا ڕاکێشابوو، کەنەدەکرا دەستبەرداری ببم. هەر دەتگووت پێشترو لەژیانێکی تردا ئەوم لەشکڵ و شێوەی کچۆڵەیەکی تردا ناسیوەو سەردەمانێك پێکەوەبووین.

هەندێ لەو شەقامء کۆڵانء کووچانەی کەپێکەوە لەگەڵ ئەودا پێیدا تێپەڕ دەبووین، گەرچی لەسەرەتادا وا دەهاتە زەینم کەناکرێت پێشتر بەو شەقامء کۆڵانء کووچانەدا لەهیچ ئانء زەمانێکی بەسەرچوودا تێپەڕبووبێتم، بەڵام دواتر دەنگێك لەناخمەوە پێی دەگووتم(تۆ پێشتر هەموو ئەو شەقامء کۆڵانء کووچانەت بینیوە). هەموو کاتێك پاش ئەوەی گوێم لەو دەنگە دەبوو هەستم بەپیربوونی خۆم دەکرد، تەنانەت زۆرجار لەبەرخۆمەوە دەمگوت(تۆ بڵێی وابێت؟!). ئەم حاڵەتە سەیرو دڵەڕاوکێ دەروونییەم زۆری

نەخایاند، چونکە پاش ماوەیەك هەر دوای ئەوەی گوێم لەو دەنگە دەبوو، بەچەشنێکی دی ئەو شەقامء کۆڵانء کووچە دێرینانەم دەهاتە پێش چاو کەنەدەکرا (نەوا)، وەك من هەموو ئەو شتانە ببینێت کەمن دەمبینین. جارێکیان ئەو حاڵەتە تایبەتییەی خۆم بۆ گێڕایەوەو گوتم(تەماشای ئەو خانووە دوو نهۆمییە بکە، منیش وەك تۆ ئەو خانووە زۆر دێرینە دەبینم، بەڵام پاش بیستینی ئەو دەنگەی کە لەناخمەوە دێت بەدەر لەویستی خۆم شتێکی تر دەبینم، لەشوێنی ئەو خانووەی کەدەیبینیت، پانزە بیست دەوارێکی چڵکن دەبینم، باوەڕبکە زۆر بەڕوونی ئەو دوو منداڵە دەبینم کە لەبەردەم یەکێك لەدەوارەکانەوە تێم دەڕوانن).

(نەوا) بەپەشۆکاوییەوە گوتی(سەیرە، ئەوەی کەتۆ گووتت، پێشتر لەنەنکی دایکمم بیستووە، بەڵام تۆ بڵێی تۆش وەك من لەکەسێکت نەبیستبێت؟!).

(نەوا) ڕەشپێستێکی قژلوولی چوارشانەی باڵابەرزی لچ ئەستوور بوو، قامکەکانی گەورەو درێژو قەوی بوون. چاوەکانی کزو گچکەو پووکاوە بوون، جگەلەوەی تیل بوون. ڕیزیَ ددانی بەشی سەرەوەی تاقم و ڕیزەکەی خوارەوەشی چەند ددانێکی لیَ دەربچێت، زەردو کلۆرو ڕەش داگەڕاوبوون. ئەو تاقانەی دایكء باوکێکی هەژار

بوو، کە بەبنەچە دەچوونەوە سەر ئەو خێڵەی کە بەناچاری پێش چل پەنجا ساڵێك لەمەوبەر پاش ئەوەی ماڵء حاڵیان هەڕاجکردن، بۆ هەتاهەتایە بەشێکی زۆریان شاریان جێهێشت. هەردەم داوای گێڕانەوەی ئەو بەسەرهاتء سەرگوزشتنەو حەکایەتانەم لێدەکرد، کە لەنەنەکی دایکییەوە بیستبووی. وەك ئەوەی بۆی دەگێڕامەوە، پێ بەپێ دەیبردمە نێو بەسەرهاتء سەرگوزشتەو حەکایەتەکانی. خۆم لێدەبووە پاڵەوانی سەرەکی ماجەراکەو وەك ئەوان خۆم دەهاتە پێش چاو، بەخەیاڵ هەمان جلکی ئەوانم لەبەردەکرد، وەك ئەوان بەگژ دێوو درنجەکاندا دەچووء شمشێرم ڕادەوەشاند. بەسواری یەکێك لەو ئەسپانەی کەهەمیشە سووچێکی زەینمیان داگیردەکرد، بەرەو گەرمەی جەنگەکە ملم دەکوتا. دەنگی پێکدادانی شمشێری سوارچاکەکانی گۆڕەپانی جەنگ و دەنگی شمشێرەکەم تێکەڵڕ دەبوون، وەك ئەوان دەمنەڕاندو نەعرەتەم دەگەیشتە عەرشی عەزیم. پاش تەواوبوونیشی لەگێڕانەوەی هەر بەسەرهاتء سەرگوزشتەو حەکایەتێك، گۆرانی کەپرە شینەکەی بۆ دەگوتم و ڕایدەکێشامە نێو ئەو کەشە تایبەتییەی کە لەهەموو پایزێکدا بەمەبەستی بارینی بارانی پەڵە سازدەکرا.

جارێکیان پاش دووبارەکردنەوەی چەند جارێکی گۆرانییەکە، دایە پڕمەی گریان، هێندەی خایاند، ئیدی پێموانەبوو جارێکی تر ژێرببێتەوە.
هەرچییەکم کردو کۆشام بێسوود بوو، نەختێکی مابوو منیش وەك ئەو بدەمە پڕمەی گریان، کەدەنگی گرمەو ناڵەی تۆپبارانی کەناری شار، هەستء خوستی لێ بڕی، پاش ئەوە بۆ تاوێك گوێی هەڵخست، زاری هەڵهێناو گوتی(کە منداڵ بووم، باوکم لەدەستپێکی هەموو پاییزێکدا، بەچرپە بانگی دەکردمء دەیگووت: وەرە باپێکەوە کەپرە شینەکە چێ بکەین، بەڵام لای کەس باسی نەکەیت، باشە کچی خۆم. پاش ئەوەی دەرگای دەرەوەی ماڵەوەمانی دادەخست، پێکەوە دەچووینە پاڵ دیوارە بەرزەکەی بەشی پێشەوەی خانووەکەمان، کەنەدەکرا لەوێدا کەس بمانبینێت، بەچیچکانەوە دادەنیشتینء ئەو کەپرە پیرۆزەی کەدەبوو زۆر بەگەورەییء لەشوێنێکی دیارو ئاشکرادا بکرێتء حەشامەتێك دەوری بدات، لەخوا بپارێتەوەو دوعا بکات، پاشان نوقڵء شیرینی بەسەر دراوسێکاندا دابەش بکرێت، بەڵام منء باوکم گچکە کەپرۆکەیەکمان دروست دەکرد، لەجێی ئەو کەپرەی کەساڵانەو بەدرێژایی مێژوویەکی دێرین، لەهەمان کاتء ساتی خۆیدا، دروستکراوە.

جگەلەوەی ئەو نوقڵء شیرینیانەی کەدەبوو ببەخشرێنەوە، خۆمان دەمانخواردن). دوای ئەوەی(نەوا) لەقسەکانی بۆوە، پێکەوە بۆ ماوەیەك لەگاژە هەورێکی تەنکمان ڕوانی، کە لەدوو پیتی تێکەلڕ دەچوو.
زۆرجار باسی ئەو خانووە کۆنینە سەیرو سەمەرەیەی خۆیانی بۆ دەکردم کەدەکەوتە بەشی خوارەوەی یەکێك لەگەڕەکە دێرینەکانی شارەوە. بەخەیالڕ دەرگای دەرەوەی خانووەکەیانم دەترازاندو دەچوومە ژوور، گوێم بۆ دەیان وشەی نامۆو عەجایب هەڵدەخست، نەنکی دایکی (نەوا)م دەبینی، لەسووچێکی حەوشەکەدا دوعای دەکرد. بسکەکانی بەچەشنێك درێژبوو، کەدیاربوو بەدرێژایی تەمەنی نەیبڕیبوو. خەیاڵەکان ڕاپێچی ئەو ژوورە پوختء جوانەیان دەکردم کەبنمیچەکەی بەشووشەی ڕەنگاوڕەنگء ئاوێنەی قۆقزو ڕووچاڵ گیرابوو، لەتاقە بەرزەکانیم دەڕوانی، ژوور بەژوور دەگەڕامء پاشان خۆم لەگەنجینە لاچەپەکەکەیاندا دەبینییەوە کەبۆنی عەنبەرو بوخوردو ڕۆن گەرچەكء مێخەكء ڕێحانەو گوڵی وشکەڵاتووی لێدەهات. (نەوا) پاش گێڕانەوەی هەر یادەوەرییەك چاوە گچکەو پووکاوەکانی خۆڵی مێژوویەکی کۆنیان لێدەنیشت، لەوکاتانەدا

بێزاریء نارەحەتییەکی شاراوەم لەبزواندنی قامکەکانیدا دەبینییەوە. پاشان ئاخێکی قووڵی هەڵدەکێشاو پەنجەی بۆ ددانەکانی دەبرد، دواتر دەستی دەکردە کۆخین و هەردوو دەستی لەگەردنی خۆی گیردەکرد. هێندەی نەدەبرد، بەدەنگێکی کزو شێواوو لەرزۆکەوە پڕبەدەم بۆ چەند جارێك ناوی دەهێنامء بانگی دەکرد(موسا.. موسا.. موسا).
هێندە بەئاوازێکی تایبەتء شێوازێکی سەیر ناوی دەهێنام، بەدەر لەویستی خۆم تاماوەیەك غەرقی نەشئەیەکی سیحراوی دەبووم. لێوی لەنێوەڕاستەوە شوێن زامێکی قووڵی پێوەدیار بوو، کە لەکاتی شکاندنی ڕیزە ددانەکانی کاکیلەی سەرەوەیدا لەلایەن منداڵەکانی گەڕەکەوە زامداربووبوو.
هەرکاتێك کەئەو بەسەرهاتەی بۆ دەگێڕامەوە، لەگەڵیدا هۆن هۆن دەگریا. پاشان هەرچۆنێك بایە، دەمهێنایەوە سەرخۆیء بۆ تاوێك باسەکەم لێ دەگۆڕی. دەمگوت(باباسی شتێکی ترت بۆ بکەم).
هەموو جارێکیش باسی ئەو توولەسەگەم بۆ دەکرد کە بەمنداڵی بۆماوەی سێ مانگ لەماڵەوە ڕامگرتبوو. گەرچی لەدەستپێکی گێڕانەوەی حەکایەتەکەدا، کەمێك بزەو خەندە لەسەر لێوم دەنیشت، بەڵام دواتر گەردو خۆڵی خەمء کەسەرێکی نیشتووی نێو قووڵاییەکانی دەروونم،

لێویان دەهێنامە لەرزین. ریتمی شەپۆلەکانی دەنگمیان دەگۆڕی، بەتایبەت کەدەگەیشتمە سەرباسی ئەوساتەوەختەی توولەسەگەکەم لەقەراغ شاردا جێهێشت. کەزنجیرەی بەرەوپێشچوونی ئاستی گێڕانەوەی حەکایەتی توولەسەگەکەم دەگەیشتە ئەو ترۆپکە هەستیارە، هەردەم لەو ساتەوەختەداء وەك هەموو جارێکی پێشوو، (نەوا) قسەی پێدەبڕیمء دەیگوت(باشە بۆچی جێتهێشت؟).
منیش بەپەلە وەڵامم دەدایەوەو دەمگوت(دراوسێکانمان ناچاریان کردم، خۆزیا پاش چەند ڕۆژێك توولەسەگەکەم نەگەڕابایەتەوە، چونکە نەئەوە بوو بتوانم بیهێنمەوە ژوورو نەئەوەش بوو منداڵە وردکە لێی بگەڕێن. سەرەتا کلکیان بڕی، پاشان پەلەکانی پێشەوەیان بەبەرد شکاند، دواجاریش هەردوو چاویان کوێرکرد. لەیەکێك لەبەیانییەکاندا، بەپەلە خۆم گەیاندە ئەو کەلاوەیەی کەداماوە خۆی تێدا حەشاردەدا، بەڵام تازە کار لەکار ترازابوو، توولەسەگەکەم گیانی تێدا نەمابوو).
وەك هەمیشە پاش ئەو وەڵامەم، پێکەنینی دەهات، پاشان کەدەیزانی پێکەنین توورەم دەکات، بەشەرمء شکۆیەکی سەیرەوە چاوی لەچاوەکانم دەبڕیء دەیگوت(ئازیزم، دڵنیابە لەوەی کە بەتۆ پێنی

سەگەکەت پێناکەنم، بەڵکو بەوە پێدەکەنم، کەهەموو جارێك هەمان بەسەرهاتم بۆ دەگێڕیتەوە. پێناچێت هیچی دیکەت بەدرێژایی ژیانت، هاتبێتە ڕێ! یان ڕەنگە ئەو سەگەت لەهەموو کەسء شتێکی ئەم دنیایە، زیاتر خۆشویستبێت، من وەك خۆم ئێرەیی پێدەبەم!). ئەو کۆڵانء شەقامانەی کەپێکەوە بەناچاری هەموو ڕۆژێك پێیدا تێپەڕدەبووین، دەیان ناحەزو دوژمنی لابەلای بۆ دروست کردبووین.
کەوەك دوو بوونەوەری قێزەونء مارمێلکە خشۆکێکی دەعەجانء پیس، تێیان دەڕوانین.
دەمزانی لەناخیانەوە چ گڕکانێکی پڕ لەڕكء کینەی خەفەبووی پێشینە مێژوویەکی ناشیرین قوڵپ دەدات. چاوەکانیان نەفرەتء خێسەی ئیبلیسی لێ دەباری، نەشدەکرا بەچاوێکی دیکە بڕواننە پەیوەندیی نێوان نێرو مێیەکی شارەکەیان، چونکە ئەوان هەر لەمنداڵییەوە فێری نەفرەت دەکران، بەجوێنء تف زاریان دەپژا. بەناچاری دەبوو جارجار کۆڵانء شەقامێکی نوێ بدۆزینەوە، تابتوانین بۆ ماوەیەك بەکامی دڵی خۆمان بدوێینء بگەڕێین.
ساتەوەختەکانی باران بارین باشترین کاتی پیاسەکردنمان بوو، لەوکاتانەدا منء ئەو لەژێر هەمان چەتردا جێی خۆمان دەکردەوە، هێندەی

هێزو تاوو خوڕەی بارانەکە، قاقامان لێدەداو تاپێمان کرابا ڕامان دەکرد. لەو دەمەدا چەند حەزم دەکرد بۆ تەنها کورتەساتێك شەو داهاتباو پڕ بەدڵ ماچێکی ڕوومەتە ڕەشەکانیم کردبا، دەستێکم بۆ پرچە زبرو لوولەکانی بردبا، بەڵام هەردەبوو لەو ساتەوەختانەدا هەستم بەبوونی دووچاوی ڕەنگ خورمایی پشت پەچەیەکی ڕەش بکەم، کە لەشوێنێکەوە تێیان دەڕوانیمء ناچاریان دەکردم بێمەوە سەرخۆمء تاپێم بکرێت بەعەیەبء ئاغرانە بجوڵێمەوە. لەیەکێك لەڕۆژە هەرە ساردەکانداو پاش بەسەرچوونی ساڵێك لەپەیوەندیمان کە قەولبوو وەك هەموو ڕۆژێك لەکاتء شوێنی دیاریکراودا، ئامادەبێت، لەپەنا درەختێکدا چاوەڕێی بووم، کەچی نەهات؟!! پاش ساڵانێکی دوورو درێژ، بەدارتێلی یەکێك لەشەقامە لاچەپەکەکانی شارەوە پۆستەرێکی هەڵواسراوم بینی کەناوو وێنەی ئەوی پێوەبوو، هێندەی لەسەر نووسرابوو(نەوا.. لەڕۆژی سێشەممەی، مانگی گەڵاڕێزانی ساڵی لافاوە گەورەکەدا، لەشاری بەغدا لەسێدارە درا).

*   *   *

هێندەی ڕێمدەکەوتە کتێبخانەی پەرستگای بەشی ڕۆژئاوای دوورگەی (سین) خۆم بەخوێندنەوەی کتێبە جۆراو جۆرەکانەوە خەریکدەکرد، بەتایبەت ئەو کتێبانەی کەشتێکیان لەبارەی دۆزینەوەی دوورگەکەوە، دەخستەڕوو. زۆربەی کتێبەکانی نێو کتێبخانەکە بەدەست نووسرابوونەوە. پێنج شەش کاهین، لەکاهینەکانی نێو پەرستگاکە بەنووسینەوەی ئەو کتێبانەوە خەریکبوون، کەبەشێکی زۆری تایبەت بوو بەبەسەرهاتی ژیانء ماجەراو پەیوەندییە سێکسیء قارەمانێتییەکانی (کراڵ).

گرنگترین بابەتێکی مێژوویی کەسەبارەت بەدۆزینەوەی دوورگەکە چنگم کەوت کتێبێکی زۆر کۆن بوو کەناوی نووسەرەکەی لەسەر نەبوو. باسی لە(شەهموز) ناوێك دەکرد، کەگوایە یەکەم کەسێك بووە، بەڕێکەوت دوورگەی (سین)ی دۆزیوەتەوە. لەنێوان دوو کەوانەی گەورەدا بەسەرهاتی (شەهموز)و دۆزینەوەی دوورگەکەی تێدا خرابووەڕوو((شەهموز) پاش ئەوەی لەدووبارەبوونەوەی سەدجارەی خەونێکی ناخۆش بەئاگادێتەوە، دەڕوانێتە ئەو دەریایەی کەشەپۆلەکانی خەیاڵی سەفەرو هەوڵی کەشفکردنی دوورگەو شوێنء جێگە کەشف نەکراوەکانی پانتاییەکی جوگرافی ون، لەمێشکدا دەورووژێنن.

ئیدی پاش ئەوە، دەبێتە کەشتییەوان، دەیانجار بەمەبەستی دۆزینەوەی دوورگەو پانتاییە جوگرافییە کەشفنەکراوەکان، لەتاکە بەندەرێکی وڵاتەکەیەوە، بەسواری کەشتییەکی کۆنۍ گچکە، دەستەو ئێخەی شەپۆلەکان دەبێتۍ بەمەبەستی کەشفکردنی مەجهول دەکەوێتەڕێ. بەڵام هەموو جارێك بەناکامی دەگەڕێتەوە. تاپاشای وڵات، بەم کەینۍ بەینەی (شەهموز)و بڕیاری دۆزینەوەو کەشفکردنی دنیایەکی نەدۆزراوە، دەزانێتۍ بانگی دەکاتە لای خۆیۍ بەدەنگێکی قەڵەو پێی دەڵێت(شەهموز- ئەگەر دەتەوێت باشترین کەشتییەکی بەندەرەکەت دەدەمێ، چیت دەوێت لەچەكۍ تفاقۍ کەلوپەلۍ پێداویستیی سەفەر ئامادەیە، بەڵام یەك مەرجم هەیە، دەبێت تەنها بەیەك سەفەر بگەیتە ئەو شوێنۍ دوورگەیەی کەخەون بەدۆزینەوەیەوە دەبینیت، کەگەڕایتەوە لەگەڵ خۆت نموونەی هەموو چەشنە ئاژەڵۍ پەلەوەرو باڵندەو دەعباو تەنانەت یەك دوو بنیادەمی ئەو شوێنەشم لەگەڵ خۆتدا بۆ بهێنە. بەڵام ئەگەر وەك هەموو جارێك بەدەستی بەتاڵۍ بەناکامی بگەڕێیتەوە ئەوە بێگومانبە لەوەی کە بەزیندوویێتی دەتسوتێنم). (شەهموز) پێش هەموو شتێك، چل کەس لەخزمۍ برادەرەکانی خۆی کۆدەکاتەوەو

قەناعەتیان پێدەکات کە لەگەڵی بچن.
لەبەرەبەیانێکی تەماویدا، چارۆکەکانی کەشتییەکەی هەڵدەکات و بەنیازی دۆزینەوەی دوورگەیەکی مەجهول دەکەوێتەڕێ. بەرێکەوت باوبۆرانء ڕەشەبایەکی توند ئاراستەی بەرەوپێشچوونی کەشتییەکەی دەگۆڕن. پاش بەسەرچوونی ماوەیەکی دوورو درێژ لەبەر شپرزەیی و ترسی ونبوون، بەرواروو ژمارەی ڕۆژەکانی پێشووی سەفەرەکەی لەبیردەچێتەوە.
لەسپێدەی یەکێك لەڕۆژەکاندا، تەمی کەڵەکەبووی ڕۆژانی پێشوو دەڕەوێتەوەو گزنگی بەرەبەیانی خۆرەتاوێکی شەرمن، ختووکەی دەموچاوی سپی هەڵگەڕاوی دەدات، کاتێك بەتەواوی خۆر بەتاقی ئاسمانەوە دەبینێت، بەتەواوی لەوە دڵنیادەبێت کە بەدرێژایی ئەو ماوەیەی کەشتییەکەی شەپۆلە هارو شێتء تێکچرژاوەکانی دەریاکەی بڕیوە، هەردەم بەپێچەوانەی ئاراستەی ئاساییء دیاریکراوی سەفەرەکانی پێشوویەوە کەوتۆتەڕێ. گەرچی خۆیء هەموو ئەوانەی لەگەڵیدان لەسەرەتادا خەم دایاندەگرێت، بەڵام پاش دیتنی پانتایی خاكء خۆڵی وشکانییەك کەمێك خەمیان دەڕەوێتەوە.
لێی نزیك دەبنەوەو لەدووری سەد مەترێکەوە قوولاپە ئاسنینەکان فڕێ دەدەنە قووڵایی دەریاکەو

لەنگەر دەگرن. چەند بەلەمێك دادەگرنء بەدوای یەكدا خۆیان دەگەیەننە كەناری خۆرئاوای دوورگەكە. هەرپێیان دەگاتە سەر وشكانی، (شەهموز) دوورگەكە ناودەنێت، دوورگەی (سین). ئەوو ئەو چل كەسەی كە لەگەڵیدان، پاش گەڕانێكی زۆر لەبەشی خۆرئاوای دوورگەكەدا جگە لەدوورگەیەكی وشكء برنگ هیچی دیكە نابیننەوە. (شەهموز) لەوكاتەدا بەساردو سڕییەكەوە دەڵێت(چ چڵە گیاو ڕووەكێكی دەگمەنء گوڵء گوڵزارێكی عەجایبء چ ئاژەڵء تەیرء توویەك لەگەڵ خۆمان بەرینە لای پاشا. جگە لەوەی ڕێگەی گەڕانەوەش پەی پێ نابەم). یەكێكیان دەم هەڵدێنێتەوەو دەڵێت(بەڵام هێشتاكە بەتەواویی نەگەڕاوین). پاش ئەوەی پێكەوە چوار پێنج سەعاتێك دەگەڕێن، خۆیان لەنزیك ڕۆخی ڕووبارێكدا دەبیننەوە، كەزۆر بەهێمنیء لەسەرەخۆیی شەپۆلەكانی دەچنە پێش.
سێ كەسی ڕەشتاڵەو تێكسمراوی لای دەستەڕاستی (شەهموز)، بەپەلە جلەكانیان دادەكەننء دەچنە نێو ئاوی ڕووبارەكە. لەكاتێكدا ڕووی هەموویان گەشاوەتەوەو بزەیان دێت، هەرسێ كەسە ڕەشتاڵەكە لەبەرچاویان ون دەبن. لەوەدایە كەیەك دووانێكی تریشیان بچنە نێو ڕووبارەكە،

بەمەبەستی تیَگەیشتن لەونبوونی سیَ کەسەکەی ترو دۆزینەوەی لاشەکانیان. کە(شەهموز) ڕایاندەگریَت و دەبیَژیَت(سەرنجی ئەوەتان نەدا، کەهیچ کامیَکیان، پیَش ئەوەی بخنکیَن، نەدەنگیان لیَ هاتء نە لەقەفرتیَیان کردو نەپەلیشیان بەمەبەستی خۆقوتارکردن هاویشت. لەبەرئەوەی هەریەکسەر، لەبەرچاوماندا ون بوون، هەروەك ئەوەی شتیَك هەڵیلووشیبیَتن. شتیَکم لەبارەی ڕووباریَکی لەو چەشنەوە لەکتیَبیَکی بەرگ شیندا خویَندۆتەوە، بەڵام لەئیَستدا هیچم لەبیرنەماوە). بۆ بەیانی بەلەمیَك لەگەڵ خۆیان دەهیَنن‌ء دەیخەنە ڕووبارەکەوە، (شەهموز) بەتاقی تەنیا دەچیَتە نیَوی‌ء بەلەمەکە دەداتە دەم شەپۆلە هیَمن‌ء سەربەرەو خوارەکانی ڕووبارەکە، بەڵام سەیر دەکەن بەلەمەکە هەر بۆخۆی بەرەو ڕۆخی ئەودیوی ڕووبارەکە دەکەویَتە جووڵە. چەند سەوڵ لیَدەدات بەمەبەستی ڕاستکردنەوەی ئاڕاستەی بەرەوپیَشچوونی بەلەمەکە، بەڵام ناگاتە ئەنجام. پاش ئەوەی بەلەمەکە لەڕۆخی ئەودیوی ڕووبارەکە نزیك دەبیَتەوە، دادەبەزیَت‌ء بۆماوەی چەند سەعاتیَك لەبەشی خۆرهەڵاتی دوورگەکەدا دەگەڕیَت. هەرزوو لەوە حاڵی دەبیَت کەهەردوو بەشی دوورگەکە، کتومت لەیەکتر دەچن. پاش

ئەوەی دەگەڕێتەوە بۆلای سیء حەوت کەسەکەی ئەودیوی ڕۆخی ڕووبارەکە، ڕوویان تێدەکاتء دەڵێت(با بەڕۆخی ڕووبارەکەدا سەربەرەوژوور بکەوینەڕێ، دەبێت سەرچاوەکەی بدۆزینەوە، ئەگینا هیچ لەلوغزی ڕووبارەکە تێناگەین). پێکەوە هەنگاو دەنێن، ناوبەناو ڕەنگء شێوەو پانی ڕووبارەکەیان، لەبەرچاو دەگۆڕێت، جگەلەوەی هەندێجار ڕوون دێتە پێش چاویانء هەندێ جاریش لیخنء لێڵ. پاش ماوەیەك لەڕۆیشتن، هەست دەکەن تەنها لەشوێنی خۆیاندا هەنگاو دەنێنء یەك بست چییە، نەچوونەتە پێش. پاشان هەروەك ئەوەی کوێربووبێتن، هەست بەلێڵبوونی بیناییان دەکەن، تێکڕا هەر سیء حەوت کەسەکە، دەست بەهاوارو فوغان دەکەن. (شەهموز) لەوکاتەدا؛ هیچ ناشڵەژێء بەدەنگێکی قەویء هێمن پێیان دەڵێت(بەپەلە بکشێنە دواوە). بەقسەی دەکەنء هێندە نابات، بیناییان ڕوون دەبێتەوەو دەبینن، یەکێکیان ترسء خۆفی ناشارێتەوەو دەڵێت(باسبەینێ هەر لەگەڵ شەفەق کەوتن، ئەم دوورگە سەیرو سەمەرەیە جێی بهێڵین، لەشەیتانء جندۆکە بەولاوە، کەسی تری تێدا ناژی).

(شەهموز) پاش ئەوەی یەکەیەکە دەست دەخاتە سەرشانیان، دەڵێت(ئازیزانم، پێویست ناکات

بسڵەمێنەوەو بترسن، چونکە ئەو ڕووبارەی کە لەرۆخەکەیدا ڕاوەستاون، یەکێکە لەڕووبارە پیرۆزەکانی دنیا، لەپشت ئەو شوێنەوە کەتۆزێك لەمەوپێش، بینایی لێڵء تەڵخ کردن، بێگومان بەهەشتێکی جوانء بێگەرد هەیە، کەناشێتء ناکرێت بەو هەموو گوناهەوە کە لەژیانماندا کردوومانە، گوڵء گوڵزارو دارو درەختء دەوەنە سەرمەدییەکانی نێوی ببینین، دەبێت لەهەردوو بەری ڕووبارەکەداو بەرامبەر بەیەك دوو پەرستگای هاوشێوەو لێکچوو دروست بکەین.
پاشان کەسانێکی دەمووچاو نورانیء دەروون پاك لەشوێنێکی تری دنیاوە بهێنینە ئێرەو ئیشوکاری هەردوو پەرستگاکەیان بدەینە دەست. دەبێت سەرجەم دوعاکانمان فێربکەنء ئێمەش پەیتاپەیتا لەدوویان بیڵێینەوە، بەڵکو یەزدان لەگوناهەکانمان ببووریێتء لەناوەوە پاکببینەوە. ئەوە باش بزانن یەزدان بەخۆڕا ئێمەی لەتۆفانء گەرداوی دەریاکە ڕزگار نەکردووە، دەبێت ئەم دوورگەیە ئاوەدان بکەینەوە)).
ئەوەی کە بەلامەوە سەیربوو، لەهیچ کامێك لەکتێبە مێژووییەکاندا باس لەچۆنیەتی ئاوەدانکردنەوەی دوورگەکە نەکرابوو، نەك هەر لەڕووی هاوشێوەییء لێکچوونی پەرستگاو کۆشكء بیناکانی

هەردوو بەشی دوورگەکە، بەڵکو هیچ ئاماژەیەکیش بۆ چەشنی هێنانی بەردو کەرەستە پێویستەکانی بیناسازی نەکرابوو، جگەلەوەی کە هیچ باسێك لەکۆیلەکانی دوورگەکە نەکرابوو، کەبێگومان دەبێت باوانیان لەجێگەو شوێنێکی ترەوە هێنرابێتن.

*   *   *

2

لەیەکێك لەشەوە گەرمەکانی تەمموزی دوورگەکەدا، وەدووی کەڵەکێوییەکی رەشی قەترانی گچکەی سەیرو عەجایب کەوتم، کەبەرەو رۆخی رووبارەکە ملی دەنا. هەر کەگەیشتە رۆخی رووبارەکە، ماوەیەکی دوورو درێژ بەدوو دڵییەوە، روانییە شەپۆلە هێمنء لەسەرەخۆکانی رووبارەکە. پاشان هێدی هێدی چووە نێو رووبارەکەو بەمەبەستی پەڕینەوە بۆ رۆخەکەی بەرامبەر، کەوتە مەلە. هێشتاکە دە دوانزە جار پەلەکانی نەبزواندبوو، کەرووبارەکە لەبەرچاومدا بووە زاری کراوەی دەعبایەکی ترسناكء لەیەك کون فەیەکوندا کەڵەکێوییەکەی هەڵلوشی. پاشان هەروەك ئەوەی کەهیچ نەبووبێت، شەپۆلەکانی لەژێر تریفەی مانگەشەودا، هێمن هێمن کەوتنە

جووڵەو ڕەنگ گۆڕین، بەچەشنێك کەنەتدەزانی چ ڕەنگێکە. کەمێك دوور لەڕۆخی ڕووبارەکە هەڵترووشکامء وێنەی ئەو کەڵەکێوییە ڕەشی قەترانییەم هێنایەوە پێش چاوی خۆم، کەیەکەمجارم بوو کەڵەکێوییەکی لەو جۆرە ببینم، تابڵێی گچکەو چاوەکانی بیَ گلێنەو قەپۆزی بەهی ئەسپ دەچوو. لاقەکانی هێندە ڕاستء ڕەق بوون کەهەردەتگوت لەتەختە دروستکراون، قۆچەکانی دەهێندەی خۆی بەرزو درێژبوون. هەر لەخۆمەوە، دەم ڕێژێك جنێوم بۆ ئەو ڕووبارە بێئامانە ڕەوانە کرد، کە لەچاوتروکانێکدا ئەو بوونەوەرە غەریبء سەیرەی لەبەرچاو ونکردم. پاش تاوێك، قۆچی ئەو کەڵەکێوییە هەڵواسراوەی سەر دەرگاکەی ماڵی باپیرم وەبیرهاتەوە، کەباپیرم هەر لەبەچکەییەوە بەخێوی کردبوو. قەد لەبیرم ناچێت، لەئێوارەیەکی بیَ خشپەی پاییزدا، کەڵەکێوییەکەی باپیرم هەر لەخۆیەوە بەلاداهات، تا بەیانی باپیرم بەبێدەنگی بەدیارییەوە دانیشت، هەر لەگەڵ گزنگی بەرەبەیاندا قۆچەکانی لەبنڕا دەرهێناو بۆ هەتاهەتایە لەسەرو دەرگای ماڵەکەیانەوە هەڵیواسی.

بەدرێژایی ساڵانێك هێندەی هەموو دنیا خۆشیویستبوو، قەفەزێکی زۆر گەورەی تایبەتی لەحەوشەی ماڵەکەیاندا بۆ دروستکردبوو، باشترین

جۆری گژوگیای دەدایَ. هیَندە هۆگری ببوو لەرۆژە ساردەکاندا دەیبردە یەکیَك لەژوورە چۆڵەکانی پشتەوەی ماڵەکەیان، بەتایبەت سۆپای بۆ هەڵدەکرد. هەر بەحاڵ دەنگی هاتبا، خۆی دەگەیاندە لایء بەدیاریەوە هەڵدەتروشکا. نازانم بۆ پاش هاتنەوە یادی ئەو یادەوەرییانە لەبەرخۆمەوە گوتم(ئەگەر باپیرم لەژیاندا مابایەو زانیبای کە من لەدوورگەیەکدا ژیان دەبەمەسەر، چی دەگووت؟!). دڵنیام لەوەی کەزۆر تووڕەو زویر دەبوو، چونکە ئەو هەردەم پیَی دەگووتم(ئەگەر ناچاریشت بکەن نەکەی شاری باوو باپیرانی خۆت جیَبهیَڵیت، تۆ پارچەیەکیت لەداروبەردی ئەم شارە، بەشیَکیت لەکۆڵانە تەسكء تروسكء ماڵۆچکە دیَرینەکانی. بەشیَکیت لەزنجیرە چیاکانی دەوری شارو کانیء سەرچاوەو کاریَزەکانی، ئەجدادی تۆ لەگۆڕستانەکانی ئەم شارەدا ڕاکشاون، نەکەی جیَیان بهیَڵیتء هەڵبیَیت). دواجار باپیرم لەیەکیَك لەرۆژە ساردەکانی زستانیَکدا گیانی داو مرد، کەپەیتاپەیتا وردە کاغەزی سپی لەئاسمانەوە دادەبارییەخوار. کەگویَم لەهاوارو فوغانی داپیرەم بوو، بەپەلە سەرم هەڵبڕیء ڕوانیمە ئەو ئاسمانەی لەوکاتەدا لەلاپەڕە کاغەزیَکی سپی بەرفراوانی زۆر گەورەدەچوو. لەوەتەی گەیشتبوومە ئەم

دوورگەیە، چ یادەوەرییەکانی ڕابردوو و چ یادەوەرییەکانی ئەو پێنج ساڵەی نێو دوورگەکەم بەباشی دەهاتەوە یاد. ئەوەی کەبۆی دەگەڕامء بەدوویدا عەودالْ بوومء لەهیچ شوێنء بەشێکی زەینمدا چنگم نەدەکەوت، ساتەوەختی گەیشتنء هاتنم بوو، جگە لەهۆو هۆکارو چۆنییەتی هاتنە ئێرەم.
بەدرێژایی پێنج ساڵ، بیَ پسانەوەو وچان وێڵء عەودالْی دۆزینەوەی ئەو ئەلْقە ونبووەی ژیانم بووم. چەندان پرسیار هەروەك گەراکانی کوێرە ماسییەك لینجء نەرم بەشوێنێکی سندووقی سەرمەوە دەلکان، کەهیچ وەڵامێکم بۆ هیچ کامێکیان پێنەبوو. دوورگەی (سین) هێندە دنیایەکی داخراوو دوورە دەست بوو، کەئیدی لێرەوە مەحالْ بوو پەیوەندییەك بەدنیای دەرەوە بکەیت. جگە لەیەك کەنالْی تەلەفزیۆن، کە لەدوو بیناوە پەخش دەکراو تایبەت بوو بەبڵاوکردنەوەی وتارەکانی (کراڵ)و ئەو بابەتء باسانەی کە بە(کراڵ)یاندا هەڵدەدا. هیچ جۆرە ئامێرو کەرەستەیەکی تەکنەلۆژی تێدانەبوو. تەنانەت کاتێك دانەوێڵەو کەرەستەو کەلوپەلی پێویستیان لیَ دەبرا، نامەیان بەکۆتردا دەناردە دوورگەکانی دراوسیَ تائەوەی کەدەیانەوێت بۆیان بێت. لەبری ئەو شتانەی کەبۆیان دەهات،

مرواریء مەرجانء یاقوتء گەوهەرو بەردی بەنرخی ژێر دەریایان دەدا بەو بازرگانانەی کەشتومەکەکانیان بۆ دەهێنان. بەڵام ئەگەر کەلوپەلء شتومەکی زۆر تایبەتء گرنگیان بۆ هاتبا، کە لەلایەن (کرِاڵ)و کاهینەکانی پەرستگاوە زۆرجار داوا دەکرا، ئەوا پاسەوانء دەستء پێوەندەکانی (کرِاڵ) لەجێی مرواریء مەرجانء یاقووتء گەوهەرء بەردی بەنرخی ژێر دەریا، گوێنییەکی پرِیان لەلمی نزیك کەناری خۆرئاوای دوورگەکەیان دەدانێ. کەپێدەچوو ماددەیەکی زۆر بەنرخء بەهادار بێت.

* * *

تاچاو هەتەری دەکرد، دەریایەکی توورەو شێتگیرم دەکەوتە پێش چاو، کەگەر ویستبای لەماوەیەکی کەمدا، سەرتاپای دوورگەکەی غەوردەکرد. رِکێکی شاراوەم لەدەنگی هاژەو هارەیدا دەبینییەوە. خۆپەسەندییەکی سەیرو شەوقء زەوقێکی بێوێنە لەپێکدادانی شەپۆلەکانیدا دەکەوتە بەرچاو. کەدەمرِوانییە دەریاکە، بریسکەی ئازارێکی نامۆو سەیر لەناخمەوە دەدرەوشایەوە، ئەو دەمانە

نەمدەتوانی جلەوی پەیتاپەیتای هەناسە بڕکێم بگرم، زارەتەرەك دەبووم‌ء ڕەفتارو ڕووخسارم گۆڕانی بەسەردا دەهات.
پاش کەمێك لەنیگاکردنی دەریاکە، سەرم نەوی دەکردو لەفکران ڕادەچووم. منداڵ دەبوومەوەو دەکەوتمە لەپەکوتیَ، بەشوێن کیَلونی دەرگای ژوورەکەمدا، کە بەڕۆژی ڕووناکیش هەر تاریك‌ء نووتەك بوو. من لەوێدا گوێم لەخشەخشی گەڵای درەختان دەگرت، بیرم لەجوانی شەبەنگ و تیشکی ڕووناکی‌ء ڕەنگی باڵی پەریتانکەکان دەکردەوە.
ژوورەکەم دەکەوتە تەنیشت ژوورەکەی باپیرم، کەشمشێرو جلە سەربازییەکانی تێدا دەشاردەوە، پاش ئەوەی حەوت شەوو حەوت ڕۆژ، خۆی‌ء برادەرەکانی وەدووی سوپای تێکشکاوی عوسمانییەکان کەوتبوون‌ء تاپێیانکرابوو گورزی کوشندەو کاریگەریان لێ وەشاندبوون، ژەنەڕاڵێکی ئینگلیز وەك خەڵات‌ء هێمایەك بۆ ئازایەتی‌ء چاونەترسیی باپیرم‌ء برادەرەکانی شمشێرێك‌ء دەستێ جلی سەربازیی بەهەریەکێکیان بەخشیبوو. ژەنەڕاڵەکە کەجلە سەربازییەکانی بەباپیرم بەخشیبوو، پێی گوتبوو(بۆ دەبێت لەئێمە زیاتر ڕکت لەعوسمانییەکان بێتەوە؟!). باپیرم لەوەڵامدا گوتبووی(باوکم بۆی گێڕاومەتەوە، کەساڵانێکی

زۆر لەمەوپێش دوو ئەفسەری عوسمانی جوانترین کچی شارەکەمیان فڕاندووەو دوای ئەتککردنء بێ بنکردنی، پاش ماوەیەك لەقەراغ شاردا، جەستەی شێواویان فرێداوە، جگەلەوەی کەدوو ساڵ لەمەوپێشیش ئەسپەکەیان دزیم). ژەنەراڵەکە بەسەر ڕاوەشاندنێکەوە گوتبووی(باشە ئەگەر ئەوەت لێ نەدیبان، هەروەك ئێستا ڕکت لێیان دەبوو). باپیرم بێ سێء دوو، لەوەڵامدا گوتبووی(باشە تۆ ڕکت لەڕەشەبایەك نابێتەوە، کەدارو درەختی باخچەی ماڵەکەتان تێك بشکێنێت، دارو پەردوو هەڵاشی سەربانەکەتان بەئاسماندا بباتء تاکە چرایەکی بەرهەیوانەکەتان بکوژێنێتەوە؟!).
ژەنەراڵەکە لەسەر ئەو قسەیە سێ مەدالیا لەسەر قەپاغی گیرفانی سەرەوەی مورەخانییەکەی باپیرم دەدا. باپیرم جلکە سەربازییەکانی خۆی زۆر خۆش دەویست، ناو بەناو چنگێ تووتنی بۆنداری بەسەردا دەکرد. بەمنداڵی جارێك لێم پرسی(باوە گەورە بۆ تووتنی بەسەردا دەکەیت؟). گەرچی هیچ وەڵامی نەدامەوە، بەڵام دواتر هەمان پرسیارم لەداپیرەم کردو لەوە حاڵی بووم کەبۆنی تووتنەکە مۆرانەی لێ وەدووردەخات. لەچەند مانگێکی دیاریکراوی ساڵداو بۆ چەند ڕۆژێك بەتەنێ دەچووە ژوورەکەی خۆی، کەشمشێرو جلەکانی تێدا

هەڵدەگرت، پاش ئەوەی دەرگاکەی لەپشتەوە کلۆم دەدا، چەند سەعاتێك لەوێدا دەمایەوە.
زۆر حەزم دەکرد، بزانم چی دەکاتء بەچییەوە سەرقاڵە، هەرچییەکم کردو کۆشام چەند پرسیارم دەکرد هیچ وەڵامێکم چنگ نەکەوت. تا لەرۆژێکی هاویندا کاتێك لەسەر سەربانە گڵینەکەی ماڵی باپیرەمدا کۆلارەم هەڵدەدا داپیرەم لەحەوشەکەوە هاواری لێکردمء گوتی(موسا، تەپء هورمەکە، باپیرت لەژوورەکەدایە). پاش تاوێك کلاورۆژنەی سەر ژوورەکەی باپیرم بیرکەوتەوە. بەخێرایی پەتی کۆلارەکەم هەڵکردەوەو لەنێوەراستی سەربانەکەدا جێم هێشت. بەئەسپایی هەروەك ئەوەی پێ بەهێلکەدا بنێم، لەکلاورۆژنەکە نزیك بوومەوەو روانیمە خوار. سەرەتا باپیرم لەدەفتەرێکی هەزار لاپەرەیی قەبارە گەورەدا شتی دەنووسی، کەیەکەمجار بوو ئەو دەفتەرە بەدەستییەوە ببینم، ماوەیەکی دوورو درێژ بەخێراییء بێ دەستهەڵگرتن کۆمەڵێ لاپەرەی یەك لەدوای یەکی دەفتەرەکەی رەش کردەوە. دواتر جلکە سەربازییەکانی لەبەرکردو شمشێرەکەی لەنێو قەدی بەست، گەرچی تا جلکە سەربازییەکانی داکەندو خستییەوە هەمان شوێنی پێشووی، نەمبینی هیچ لەشوێنی خۆی ببزوێت. بەڵام کە شەو داهاتء

خەوتم، لەهەمان کڵاورۆژنەوە سەیری باپیرم دەکرد، کەوەك شۆڕەسواریَك بەڕاستء چەپدا شیری ڕادەوەشاند. پاش کەمیَك دەرگاکەی ترازاندو خۆی گەیاندە کۆڵانء سواری ئەسپیَکی کەحیَل بوو، کەڕووەو پیَدەشتیَکی کاکی بەکاکی ملی نا، گەرچی لەسەر سەربانەکە ڕاوەستابووم، بەڵام چاویشم لەو شویَنە بوو کەباپیرم بۆی دەچوو. پاش تاویَك نەك هەرچاوم لەو شویَنە بوو کەبۆی دەچوو، بەڵکو بۆ خۆم لەپیَش ئەودا لەویَدا بوومء لەدامیَنی چیایەکی نزیك چۆمەڵانەکەدا هەڵترووشکابووم. قیڕەی بۆقء دەنگی زیکزیکەو کۆمەڵیَ دەعباو جرو جانەوەری سەیرم دەهاتە گویَ. جارجارە دەوەنء بنچکی دەوروبەری چۆمەکە، جووڵەیان تیَدەکەوتء پاش تاویَك جووڵەیان لیَدەبڕا. کوندەپەپوویەك لەنزیك منەوە، پڕی دایە مشکیَكء بەبیَدەنگی گەڕایەوە بۆ سەر ئەو تاکە پیرەدارەی کەچەند مەتریَك لەدوامەوە بوو.

باپیرم گەیشتە نیَو چەمەکەو خۆی لەپشت تاتە بەردیَکدا حەشاردا. زۆر هەوڵمدا دەنگیَك لەئەوکمەوە بیَتە دەرو گازی باپیرم بکەم، بەڵام هەر دەتگوت، زارم بەدەرزیء دەزروو دادووراوە. لەوساتەوەختەدا، لەبەر خۆمەوە گوتم(بۆ دەبیَت باپیرم لەپشت ئەو تاویَرە بەردەدا خۆی مەڵاس

دابێت؟). لەوەدابوو کەهەستمە سەرپێ بەرەولای باپیرم بکەومەڕێ، خاکی ژێرپێم، هێندەی بەرزی هەردوو شانم ڕۆچووە خوار.
هەرچیم هەوڵداو کۆشام بێهوودە بوو، چونکە تا دەبزوام برێك زیاتر ڕۆدەچووەمە خوار، ئیدی وازم لەجووڵە جووڵ هێناو، چاوم بڕییە ئەو تاوێرە بەردەی کەباپیرم خۆی لەپشتییەوە مەڵاس دابوو، بەهیوای ئەوەی باپیرم بۆ تاوێك هەستێتە سەرپێ چاوێك بەدامێنی چیاکەدا بخشێنێت بمبینێت. لەبەر تیشکی تریفەی مانگەشەودا هەموو شتێك ڕووناك دیار بوو. بەکاوەخۆ، هێندەی ملم بۆ وەردەچەرخا، ئاوڕێکم لەپشتەوەی خۆم دایەوەو جەنگەڵستانێکی چڕوپڕم کەوتەبەرچاو. سەرەتا وامزانی ڕەنگە چاوەکانم خەواڵوو بێت چەند درەختێکی تاکوتەرای قەدپاڵی چیاکەم لێ بووبێتە جەنگڵستان، بەڵام پاش ئەوەی بەدیوەکەی تریشدا ملم وەرچەرخاندو سەیرم کرد، لەبوونی جەنگەڵستانەکە دڵنیابووم. لەنێو جەنگەڵستانەکەوەو کەمێك لەدەستە ڕاستمەوە، دوو زرتە زەلامی کەڵەگەت، کەکلۆجەو پانتۆڵیان لەبەردابوو، بەلامدا تێپەڕبوون خۆیان گەیاندە قەراغ چەمەکە، یەکێکیان هەردوو دەستی بۆ دەمی بردو وەك کووندەپەپوو کەوتە خوێندن. باپیرم لەشوێن خۆی

هەستایە سەرپیَء بانگی کردن. هەردوو زەلامەکە بەپەلە خۆیان گەیاندە لای باپیرم، کەتارادەیەکی زۆر بەشیَوە لەو دەچوون، وەك ئەویش لەپشت تاویَرە بەردەکە خۆیان مەڵاسدا. لەپڕ تەقء هوڕی چوار ناڵەی ڕەوە ئەسپیَك هاتە گویَم و تا دەهات نزیك دەبوونەوە. کەگەیشتنە ئەو ئاستەی دەکرا، لەویَوە بیانبینم تاپیَمکرا تیَمڕوانینء لیَیان وردبوومەوە. بەژمارە هەشت نۆ سەربازی سوارەی تورك بوون، کەتابڵیَ دیَوە زەلام و تیَکسمڕاوو ئیَسك تۆکمەو ناوشان پان بوون. ئەسپەکانی ژیَریان لەچاو ئەواندا گچکەو بنیَس دەهاتنە پیَش چاو.
کەمیَك ڕاوەستان و پاشان بەرەو ڕیَگای نیَو دڕووەکانی ئەوبەری چەمەکەدا، کەوتنە تاودانی ئەسپەکانیان. زۆربەیان بەخیَراییء یەك لەدوای یەك بەنیَو چەمەکەدا پەڕینەوەو خۆیان گەیاندە ڕیَگای نیَودڕووەکان. لەوەدابوو کەئەو سیَ سوارەش چەمەکە ببڕن، ئەسپەکانیان لەئەسپی سەربازەکانی تر ئاغرترو هیَواشتر ڕەوتیان دەکرد. کاتیَك باپیرمء هەردوو هاوڕیَکەی لەپشتەوە شاڵاویان بۆ بردن. گەرچی زۆرم مەبەست بوو گەرمەی جەنگەکە ببینم، بەڵام ڕۆچوونی کەمیَکی تری عەردی ژیَرپیَم لەبینینی ڕووداوەکەی

ترازاندمء سەرقاڵی غایەڵەیەکی دیکەی کردم. بەناچاری تا بەیانی لەنێو چاڵەکەدا مامەوە. بەرەبەیان پیرەپیاوێك کە بەرێکەوت بەلامدا تێپەڕبوو، لەچاڵەکەی هێنامەدەر. هەر لەخۆمەوە چوومە ئەوبەری چۆمەکەو ڕێكء ڕاست بەنێو دڕوەکاندا کەوتمەڕێ، لەوێوە چوومە سەرپێدەشتەکە، کە بەپێچەوانەی شینایی ڕۆخی چەمەکە، چڵەگیایەکی کەسکی تێدانەبوو، لەنێو پووشء پەڵاشە زەردبۆوەکانەوە، جارجارە باڵندەیەك فرتەی دەکردو دەفڕی. مارمێلکەکان، لەشوێنێکەوە دەردەپەڕینء خۆیان لەچاڵء کونێك دەهاویشت. لەوەدابوو کەبگەمە بەردەرگای ماڵیَ، کەداپیرەم بەئاگای هێنامەوەو گوتی(ئەوە چییە، بۆنی خاكء خۆڵء ئارەقەی ڕۆژە ڕێیەك ڕۆیشتنت لێدێت؟!). هێندەی لەئێستادا وەبیرم دێتەوە، لەو کاتەدا هیچم نەگوتء بۆ تاوێك لەسەر جێگەکەم بەچیچکانەوە دانیشتم.

* * *

هەر لەو دەمەوە کەتابووتەکەیان فرێدایە نێو ڕووبارەکەوە، جارجارە گێزەگێزی چنگیَ مێشی لاساری بێڕەنگ نێوەخنی سندووقە سەریان

دەتەنیم، کەناچاریان دەکردم، مێشکی خۆمم وەك کەلاکێکی گەنیوو بۆگەن بێتە پێش چاو. گەرچی لەڕاستیدا هیچ جۆرە ئاژەڵ ء پەلەوەرو دەعباو مێروویەکت لەسەرانسەری دوورگەکەدا نەدەبینییەوە، بەڵام ئەوەی کە بەلای منەوە گرنگ بوو، نەبوونی مێش بوو، چونکە بەدرێژایی ژیانم بەگیزەگیزیان هەراسان ء دۆڕدۆنگ بووم، جگە لەوەی کەهەر لەمنداڵییەوەو لەوکاتەوە کەمێشەکان لەجەستەی کوژراوێکی قەراغ شیوەکەی سەروماڵی باپیرمەوە وروکابوون، ڕك ء کینێکی سەیرم بەرامبەر بەهەموو مێشێك لا پەیدابوو. هەر کاتێك مێشێکم دیتبا، جەستەی ئەو کوژراوەم دەهاتەوە پێش چاوو هەر کاتێکیش کوژراوەکەم وەبیرهاتبایەتەوە، مێشم دەهاتەوە یادو گوێم لەگیزەگیزیان دەبوو. ئێستاشی لەگەڵدا بێت، نەمزانی بۆ ئەو کوژراوەی کەدەستیَ ڕانك ء چۆغەی خاکیی لەبەردابوو، بۆ لەنیوە شەوێکداو بەدوو گوللە لەقەراغ شیوەکەدا ساردیان کردەوە. بێکەس ء بێدەرەتان تاجەستەی گەنیوو و ڕیشاڵ بوو، کەس لاقەی نەکرد. پاشان چەند پیاوچاکێکی گەڕەك لەئێوارەیەکی درەنگوەختدا، بەترس ء لەرز جەستەکەیان لەشوێنی خۆیدا داپۆشی ء هێندەی گچکە تەپۆڵکەیەك خۆڵیان لەسەر ڕۆکرد. ئیدی لەو

دەمەوە بەتەپۆڵکەی کوژراوەکە ناوزەد کرا. پاشان کەسێکی نەناسراو دارئەرخەوانیکی لەنێوەڕاستیدا ڕواند، هێدی هێدی ژنانی گەڕەك، پەڕۆی سەوزیان لەلقء پۆپی دار ئەرخەوانەکە بەستء پاش ماوەیەك هەر لەخۆیەوە بووە جێنزرگەو کوژراوەکەش وەك(شەخسء موشایخ) لەناو خەڵکدا ناسرا. کە لەچوارشەمواندا لەهەموو جێگەو شوێنێکی شارەکەوە کەسانێك دەهاتنە زیارەتی.
ئەو دەمانەی خەمء کەسەر دایاندەگرتم دەرهەق بەئەستەمی دەربازبوونم لەدوورگەکە، هەردەم دەنگێك لەناخمەوەو بەئیقاعێکی خاو، دڵنەوایيء سەبووری دەدامەوەو دەیگوت(تا لێرە بیت، گوێت لەگیزەگیزی مێشەکان نابێت).
پاش بەسەرچوونی ماوەیەك لەمانەوەم لەدوورگەکەداو لەیەکێك لەڕۆژە هەر گەرمەکانی تەممووزدا، کەجگە لەمن، هیچ کەسێکی تر ئارەقەی دەرنەدەدا، هەر لەخۆمەوە وێنەی مێشێکی تا بڵێی گەورەم لەسەر خاكء خۆڵی بەردەم یەکێك لەبیناکانی ڕۆژئاوای دوورگەکەدا بەشیشێکی ژەنگاوی کێشا. جگە لەوەی کەکاهینء پاسەوانەکان بەردەوامء ڕۆژی چەند جارێك بەتەنیشت وێنەکەدا ڕەتدەبونء تێیان دەڕوانی. هەندێك لەکۆیلەکانیش گەرچی واپێنەدەچوو کە بەدرێژایی ژیانیان هیچ

شتێك سەرنجی ڕاکیشابێتن، بەڵام چەندیان پێکرابا، تاساتەوەختی سڕینەوەی تەواوی وێنەکە، لەژێر پێیاندا لەکاتی بارگواستنەوەو هاتوچۆیاندا بەتایبەت ئەو کاتانەی پاسەوانەکان لێیان غافڵ دەبوون، دوورو نزیك لەوێنەکە نزیك دەبوونەوەو بەعاجبایەتیء سڵء سامێکی بێوینەوە تێیان دەڕوانی.
لەیەکێك لەئێوارەکاندا کەدەستنووسێکی نێوکتێبخانەی بەشی خۆرئاوای دوورگەکەم دەخوێندەوە، بوونی گەورە کاهینم لەکتێبخانەکەدا بەهەل زانیء بەمەبەستی هەڵکراندنء زانینی شتێك سەبارەت بەنهێنیء پەنهانی ساتەوەختی گەیشتنم بۆ دوورگەکە، لێی نزیکبوومەوەو گوتم(حەزم دەکرد شتێك سەبارەت بەسەرەتای هاتنم بۆ دوورگەکە بزانم، چونکە لەڕاستیدا هیچم دەرهەق بەو ساتەوەختە لەیاد نییە؟!). گەورە کاهین، پاش ئەوەی دەستێکی بۆ سەرە تیلاکەکەی برد، بەکاوەخۆ وەڵامی دامەوەو گوتی(کوڕی خۆم دارۆ..). هەر یەکسەر قسەم پێ بڕیء گوتم(بەڵام من ناوم موسایە!). زەردەخەنەیەك کەوتە سەر لێویء پاشان گوتی(تۆ بهێڵە تێت بگەیەنم، ئەوە ماوەی پێنج ساڵە ئێمە ئاگامان لێتەو دەزانین خۆت لێ بۆتە کەسێکی تر، پێتوایە کە لەشوێنء جێگەیەکی تری ئەم

دنیایەدا ژیابیت، حەزدەکەم ئەو ڕاستییەت پێ بڵێم، تۆ بیستەمین نەوەی (شەهموز)ی موبارەكء زانایت، کە دۆزەرەوەی ئەم دوورگەیەیە، هەربۆیە تەنها تۆ بۆت هەیە جگە لەهەردوو کۆشکەکەی (کراڵ) بچیتە هەموو شوێنێكء چیت پێ خۆش بێت بیخۆیتء چۆنت بوێت ئاوا ڕابوێریت، بێجگە لەتۆو ئێمەو پاسەوانء کەسە نزیکەکانی (کراڵ) کێی تر لەنێرینەکان بۆی هەیە بچێتە بەشی ڕۆژهەڵاتی دوورگەکەو دوورو نزیك لەهەموو مێینە کۆیلەکانء کچە سەماکەرو کەنیزەكء گۆرانیبێژەکانی(کراڵ) بڕوانێت، بەتایبەت ئەو کاتانەی کە کەنیزەکانی (کراڵ) بەڕووتء و قوتی لەدەریاکەدا مەلە دەکەن؟ تا ئێستا کێ بۆی هەبووە جگە لەکاهینء پاسەوانە تایبەتییەکانی بینای حەوت، ناوەوەی ئەو بینایە ببینێتء بەچاوی خۆی لەجەستەی کۆیلە سووتاوەکان بڕوانێت، بەتایبەت ئەو دەمەی کە لەنێو فڕنە گەورەکەدا قرچە قرچیان دێتء بۆنی گۆشتی سووتاوو بۆن کروز بەدووکەڵکێشەکەدا بەرەو سەر هەڵدەکشێت؟ بەڵام تۆ هەموو ئەمانەت بینیوەو هەموو کاتێکیش بۆت هەیە بیبینیت، باشە هیچ کاتێك ئەوە سەرنجی ڕانەکێشاویتء نەبۆتە مایەی پرسیار؟! ئەگەر تۆ کەسێکی تر بایتء وەك خۆت دەڵێیت لەشوێنێکی

تری دنیاوه هاتبایت، ئەوه دەمێك بوو كرابوویته كۆیله، ئەگەر پێشت نەكرابا ئەوه زۆر لەمێژبوو سووتێنرابوویت. بێجگه لەتۆ كێی تر بۆی هەیه هەركاتێك ئارەزووی كرد بێته ناو پەرستگاو لەئیشوكارمان ئاگادار بێت، چی مەبەست بێت لەسەرچاوەو كتێب بخرێته بەردەستیء بیخوێنێتەوه.
تۆ ئەگەر ئەو حاڵه دەروونییەت نەبایه ئەوه دەمێك بوو لەجێی(كراڵ) حوكمی دوورگەكەت بەدەستەوه دەگرت. گەرچی (كراڵ)یش خوا بیپارێزێت بەبنەچه بیستەمین نەوەی خزمێكی (شەهموز)ه.
پێدەچێت باوكی وەیاد نەیەتەوه، كه(كراڵ)ی دوورگەكەمان بوو پێش پێنج ساڵ لەمەوبەر، لەشەوێكی ئەنگوسته چاودا هەواڵی مەرگی لەناكاوی باوكتمان له(كراڵ)ی ئێستاوه پێگەیشت، كه لەو دەمەدا بەرپرسی پاسەوانه تایبەتییەكانی كۆشكی خۆرهەڵات بوو.
لەكاتێكدا كەدەبوو تۆ لەجێی باوكت بچیته سەر تەخت، تووشی ئەم حاڵه بوویتء دەستت كرد بەگێڕانەوەی حەكایەتی سەیرو سەمەره. زۆرمان هەوڵدا كەچی هەر نەهاتیتەوه سەر خۆت! باسء خواسی ئەو گیانەوەرو پەلەوەرو خشۆك و مێروو و دەعبایانەی كەبۆت باس دەكردین هێنده سەیر بوون نەدەكرا پێنەكەنین، هەروەك ئەوەی

بەدرێژایی ژیانت لەم دوورگەیەدا نەژیابیت، کەسانێکی ترت بەکەسوکاری خۆت دەزانی و ناوت دەهێنان. باسی جلوبەرگی سەیری خەڵکانی شارێکی ترت بۆ دەکردین، کوچەو کۆڵانء شەقامەکانی ئەو شارەت بۆ وەسف دەکردین، ئێمە دەمانگوت تۆ (دارۆ)یتء تۆش هاوارت دەکردو دەتگوت من موسام.
(دارۆ) ئەبێت هەرگیز ئەوەت لەبیرنەچێت کەتۆ پشتاوپشت دەچیتەوە سەر ئەو پیاوە مەزنەی کەموقەدەسترین رووباری دنیایەکی ونبووی دۆزییەوە، گەرچی شەپۆلەکانی سەربەرەوخوار تەوژم دەدەن، بەڵام تەنها ڕێگەی ئەوەت دەدا کە لەمبەریەوە بەدیوی پانیدا بپەڕێیتەوە بۆ ئەوبەری).
دوای ئەوەی گەورە کاهین قسەکانی تەواوکرد، دەستێکی بۆ ڕدێنە سپییەکەی بردو بۆ تاوێك لەعەردەکەی ڕوانی، پاشان هێور هێور کتێبخانەکەی جێهێشت. گەرچی وەك خۆم بەتەواویی لەوە دڵنیابووم کەکێمء لەکوێوە هاتووم، بەڵام قسەکانی گەورە کاهینیش بێکاریگەریی نەبوونء هەر هیچ نەبێت لەو ساتەوەختەدا تووشی گومانێکی ناوەکییان کردم، بەتایبەت لەو ڕووەوە کە بۆ دەبوو من نەکرابێتمە کۆیلە!؟ ڕۆژانە دەمراونییە ئەو کۆیلانەی کەدەموچاویان بەپارچە

ئاسنێکی ژەنگگرتوو دەچوو، پشتیان چەماوەو باڵایان نەوی. ڕۆژانە دەیان شەقء شولاقیان لەخۆڕا دەخواردو تفی خەستی پاسەوانەکان بەنێوچەوانیانەوە دەلکا. لەهەموو ژیانیاندا ساڵی یەك جار جووت دەبوون، ئەویش لەهەڕەتی گەنجێتییاندا. کۆیلەکان، هێندەی من دەمبینینء لێیان ورد دەبوومەوە تاکە وشەیەکیان لەدەم نەدەهاتەدەر. هەریەکەیان بەژمارەیەکی تایبەت دەناسرانەوە، کەگاز دەکران تەنها سەریان دەلەقاند، لەیەکتر دەچوون. گنجء لۆچء هێڵەکان تەمەنت لەدەموچاوە ژەنگاوییەکانیاندا نەدەبینییەوە. هەموو ڕۆژێك لەشەبەقی بەرەبەیانەوە تا ئێوارێ کاریان دەکرد. شەوانە دەگەڕانەوە نێو ئەو بینا تایبەتییانەی کەتێیدا دەحەوانەوە، ئەمە جگە لەوەی زۆرجار شەوانە بانگ دەکرانء باری پاپۆڕەکانی نزیك کەناریان پێ دادەگرتنء دواتریش لەجێی ئەوە شتومەکیان پێ بار دەکردن.
تەنها دەنگێك کەپێدەچوو، تروسکەی بزەیەك بهاوێتە سەر لێویان دەنگی (کراڵ) بوو، بەتایبەت لەو کاتانەی کە لەبۆنەو مەراسیمەکاندا وتاری بۆ دەخوێندنەوە. هەرچەندە هەموو وتارەکانی (کراڵ) لەیەکتر دەچوون، بەڵام پاش هەموو وتارێکی نوێی (کراڵ) بڕیارێکی تازە دەردەچوو، کەهەریەکەیان

لەوەی پێشتری سەیرتر بوو. بەلای منەو سەیرترین بڕیارێکی (کراڵ) خەتەنەکردنی هەموو کۆیلە نێرو مێیەکانی دوورگەکە بوو. سەرەتا (خەتەنەکردن) لەبەشی خۆرئاوای دورگەکەوە دەستی پێکرد، یەکەیەکەی نێرینە کۆیلەکانء یەك لەدوای یەك هەر چوار پەلیان بەچوار مێخی ئاسنی لەعەرد داکوتراودا شەتەك درا، کاهینەکانیش کەوتنە جێبەجێکردنی بڕیارەکانی (کراڵ). پێم سەیربوو، هیچ یەکێك لەکۆیلەکان لەکاتی خەتەنەکردنیدا نرکەی لێوە نەهاتء چرپەی نەکرد. پاش ئەوان دەستکرا بەخەتەنەکردنی مێینەکان، گەرچی ئەوانیش دەنگیان لێوە نەهات، بەڵام لەرزێکم لەدەمارە گرژەکانی نێوگەڵیاندا دەبینییەوە، بەتایبەت لەو کاتەدا کەیەکێك لەکاهینەکان گوێزانێکی لەپارچە گۆشتێکی گچکەی دیاریکراو دەدا. خۆراکی هەمیشەیی کۆیلەکان شۆربای کوێرە ماسییەکی گۆشت تاڵی نێو دەریا بوو، تەنها لەبۆنەو مەراسیمەکاندا بێجگە لەشۆرباکە، چڵێ سەوزەو کەرتە سێوێكء پارچە پەنیرێكء لەتە سەمونێکی جۆیان پێ دەدرا، کەهەر هەموو ئەو جۆرە خۆراکانە لەجێگەو شوێنێکی ترەوە دەگەیشتنە دوورگەکە. ساڵانەو بەپێی گۆڕانی وەرزەکان، کەبەحاڵ بۆت جیادەکرانەوە، چوار رۆژی تایبەت

هەبوو بەسزادانی گشت کۆیلەکانی دوورگەکە، کە لەدەستپێکی ئەو رۆژە تایبەتەدا سەرەتا کاهینەکان لەپەیکەری پیاوە پۆشتەکەی سەر ئەسپە بێ سەرەکەیان دەڕوانیء دوعایان دەکرد، پاشان پاسەوانەکان بەشوڵێکی تایبەت کەزوو زوو تەڕ دەکرا، دەکەوتنە ویژەی کۆیلەکان. سەرەتا کۆیلە نێرینەکانیان سزا دەداو دواتریش کۆیلە مێینەکان. بەوپێیەی کاهینەکان باسیان دەکرد، رۆژی سزادانی کۆیلەکان، رۆژێکی پیرۆزە، چونکە رۆحی نەگریسء دزێوی کۆیلەکانی تێدا پاك دەبێتەوە. بێجگە لەوەی کەسزادانیان لەم دنیادا سزادانی ئەو دنیایان لەسەر کەم دەکاتەوە.

* * *

3

گەرچی بەحاڵ وەرزەکانی ساڵی دوورگەکەم بۆ جیادەکرانەوە، بەڵام بەو پێیەی لەدەفتەرێکی تایبەتدا رۆژە بەسەرچووەکانم تۆمار دەکرد، دەمزانی لەچ وەرزو مانگێکی ساڵدام. پاییز ناخۆشترین وەرزێکی دوورگەکە بوو، کەهیچ سیماو خەسڵەتێکی پاییزت تێدا نەدەبینییەوە گەرچی هیچی واشی لەگەڵ

وەرزەکانی دیکەی ساڵدا فەرق نەبوو، کەهەر هەموویان لەمەداری گەرمای هاوینێکی هەڵپڕوکێنەردا هەڵدەسووڕان. هەر هێندە هەبوو لەهاویندا پلەی گەرما چەند پلەیەك زیاتر بەرەو سەر هەڵدەکشا. بەدرێژایی پێنج ساڵ هەموو پاییزانێك هەمان چەشنە یادەوەریی رۆژگارێکی منداڵیم وەبیردەهاتەوە، بەتایبەت لەو رۆژەی کەباپیرم لەگەڵ خۆیدا منی بردە ژێر تاکە پردێکی ئەو شارەی ساڵانێکی ژیانمم تێدا بردبووەسەر. لەژێر پردەکەدا کەوو کۆترو پەلەوەر دەفرۆشرا، جگە لەوەی کە بەپێی گۆڕانی وەرزەکان، باڵندەء ئاژەڵء دەعباو دەعەجانی کێویشت دەکەوتە پێش چاو. لەو رۆژەدا، بەقادرمەکاندا چووینە خوارێء سەربەرەو ژوور خۆمان کرد بەژێر پردەکەدا، کەجگە لەکۆمەڵێ کۆتری حاقوی دەندووك درێژی ڕەنگ خۆڵەمێشی، هیچی تر لەتاکە قەفەزێکی بەردەم پیاوە ریش سپییەکەدا نەبوو، جگە لەویش کەسی دیکە لەو دەورو بەرەدا نەبوو. دزێوی ڕەنگء بچمی حاقوەکان زۆریان بێزارو ناڕەحەت کردم، باپیرم بەڵێنی پێدابووم، کەباڵندەی ڕەنگاوڕەنگء ژیشکی سپیء سمۆرەی رەشم پیشان بدات.

باپیرم هەریەکسەر هەستی بەو حاڵەتە دەروونییەم کرد، ئەوەبوو دەستەسرەکەی لەگیرفانی شەرواڵەکەی دەرهێناو چەند جارێکی بەپێش چاومدا هێنایء بردی، پاشان گوتی(دە ئێستا سەیر بکە).

کەروانیمە پێش خۆمء ئەملاو ئەولاو چواردەوری خۆم، پەشۆکام، خۆم لەنێو دارستانێکی چروپڕدا بینییەوە، کەدەیان باڵندەی رەنگاورەنگ لەسەر لقء پۆپی درەختەکانەوە تێیان دەروانیم، بەچەشنێك دەیانجریواند کەپێشتر هیچ نەغمەو ئاوازێکی وام نەبیستبوو. لەنێو چڕە دەوەنێکی پشت ڕیزە درەختێکی دەستەچەپەوە، یەك دوو کارمامز سەرەتاتکێیان بوو. ژیشکە سپییەکان لەبەرپێمدا گرمۆڵە ببوون، سمۆرە ڕەشەکان بێ سڵەمینەوە کەمێك لەپێشمەوە گوێزیان دەشاردەوە. باپیرم دەستی گرتمء بەنێو دارستانەکەدا گوزەرمان کرد، تاگەیشتینە بەردەمی دەرگای ماڵی باپیرم، لەباڵندەو پەپوولەی ڕەنگاورەنگ بەولاوە، هیچی دیکەم نەبینی. کەچووینە ژووریَ، هەریەکسەر چوومە لای داپیرەمء لەنووکەوە ئەوەی کەرووی دابوو، بۆم گێڕایەوە.

داپیرەم بەپێکەنینەوە گوتی(تازە دەزانیت کەباپیرت دەتوانێت، هەمووشتێك لەبەرچاوی بنیادەمان

بگۆڕێتء لێیان بکاتە شتێکی تر؟! من بەچاوی خۆم بیندوومە، کەباپیرت بەدوعاکردن گەنمء جۆی لەسەر دیوارێکی رەقء تەق رواندووە، رۆحی مردوانی بانگ کردووەو قسەی لەگەڵ کردوون، نەخۆشی بەیەك فوو پێداکردن چاك کردۆتەوە، جگە لەوەی کە بەهیچ فیشەكء سەرەنێزو ڕمێك نەك هەر نامرێت، بەڵکو زامداریش نابێت.
لەماوەی دەساڵی هەرەتی گەنجێتیدا، سەدجار بەشداریی هێرشکردنە سەر دوژمنی ئەو دەمەی کردو لەهیچ کامێکیشیاندا هیچی لێ نەهات. گەرچی زۆربەی برادەرەکانی لەو شەڕانەدا کوژراون.
کوڕی خۆم باپیرت جندۆکەی هەیەو ئەوان ناهێڵن کەس لاقەی بکات). ئیدی پاش ئەوجارە بەردەوام موعجیزەکانی باپیرم دەبینی کە چیدی لێی نەدەشاردمەوە، قوڕو لیتەو چڵپاوی چاڵە جۆراو جۆرەکانی شاری لێدەکردمە گۆمء سەرچاوەی ئاو. دەرۆزەکەرەکانی بەردەمی گەورەترین مزگەوتی شاری لێدەکردمە کۆمەڵێ پشیلەی بۆر، کەبۆ تیکە نانێك دەیانمیاواند.
جارێکیان شاری لێکردمە پانتاییەکی بێ کۆتا، کەهیچ زنجیرە چیاو بەرزیء نزمیء بەربەرستێك لەبەردەمیدا نەبوو، سەرجەم خانوو و باڵەخانەو ساختمانەکانی لەشووشە دروست کرابوون کەزۆر

بەئاسانی کەسەکانی نیَویت دەبینی. کۆترە شینکەکانی سەر قووبەو منارەکانی گەورەترین مزگەوتیَکی شاری لیَدەکردمە کۆمەڵیَ بولبوولی هەمەجۆرەی ڕەنگاوڕەنگ، کە بەدەیان ئاواز دەیانخویَندو چریکەیان دەهات. بەردەرکی سەراو دەوروبەرەکەی لیَدەکردمە دەربەندە ئاویَك کەدەیان قاژوو و قورینگء قازو مراوی مەلەیان تیَدا دەکرد. مرۆڤەکانی ئەو شارەی کەباپیرم لەخەیاڵمدا بنیاتی دەنا، بەچرپە قسەیان دەکردو زۆر بەهیَمنی هەنگاویان دەنا. دواشتیَکی سەیر کە لەباپیرەم بینی، پیَش ئەوەی کەبمریَت لەو رۆژەدا روویدا کەپیَکەوە بەلای یەکیَك لەفولکەکانی شاردا تیَپەڕبووینء خۆمان لەبەردەم پەیکەری پیاویَکی تیَکسمراودا بینییەوە، کەکەللەسەری سەربراوی کەسیَکی تری بەدەستەوە بوو. لەوکاتەدا کۆمەڵیَك کچء کوڕی گەنج، پەیتا پەیتا دیَڕیَکیان دووبارە دەکردەوە. لەو دەمەدا کەمنء باپیرم لەپشت حەشاماتەکەوە لەپەیکەرەکەمان دەڕوانی، کۆمەڵیَ دیَوەزەلامی ڕەنگء بۆ خۆلاویی نیَو پیکابیَکی سەربەرەڵا حەشاماتەکەیان دایە بەر ڕیَژنەی گوللە، حەیتەکانی دەوروبەریش کەوتنە ویَزەی ئەو خەڵکەی کەهەریەکەی بەلایەکدا هەڵدەهات.

لەو ساتەوەختەدا باپیرم هیچ لەجێی خۆی نەجوولاو هێندەی بەمن گوت(دەبوو ئێستا لای گۆڕی بابت باینایەو فاتیحەمان بۆ دابایە). پاش ئەو دێڕە ئاساییەی کە لەزاری هاتەدەری،َ خۆمء باپیرم لەپاڵ گۆڕەکەی بابمدا راوەستابووین. من دەستم بەکێلی بەرەو قیبلەی گۆڕەکەیەوە گرتبوو، باپیریشم لەبەردەم کێلەکەدا لەبەرخۆیەوە چەند دێڕە وشەیەکی دەگوتەوە. تەنانەت دواتر چووینە سەر کارێزەکەی نزیك گۆڕستانەکەو تاوێك دانیشتین، پاشان بۆماوەی نیو سەعاتێك لەدارکاژەکانی چوار دەوری کاریزەکەمان ڕوانی. دوای ساڵانێك کە بەرێکەوت بەلای هەمان فولکەدا تێپەڕبووم لەناخەوە داچڵەکامء تابڵێی پێم سەیر بوو، پەیکەرێکی هاوشێوەی ئەو پەیکەرەی کە لەو ڕۆژەدا منء باپیرم بینیبوومانء دواتر رووخێنرا، بەچەشنء شێوەیەکی دیکە دروست کرابۆوە، کە بەتەواوی لەپەیکەرەکەی پێشوو نەدەچوو. بەڵام لەهەمووی عەجاییتر پەیکەرەکە لەجێی سەری براوی کابراکەی پێشوو چەپکێ گوڵی سەرقرتاوی بەدەستەوە بوو.

* * *

پێنج جار لەپەیکەری پیاوە پۆشتەکەی سەر ئەسپە بیَ سەرەکە نزیك ببوومەوەو بەکاوەخۆ تێم ڕوانیبوو، لەجاری پێنجەمدا ئەو دەمەی بەرامبەری ڕاوەستابووم، هەستم بەلەرزینی خاکی ژێر پێمکرد. چاوێکم بەچوار دەوری خۆمدا گێڕا، زۆر بەئاسانی کۆیلەکان کاری رۆژانەی خۆیانیان جێبەجیَ دەکرد. لەوەدابوو بۆ جارێکی دیکە بڕوانمە پەیکەرەکە، گوێم لەزریکەی مێینەیەك بوو. روانیمە ئەو لایەی کەدەنگەکەی لێوەهات، کچۆڵەیەکی رەشپێستی باڵابەرزی قژ لوولم کەوتە بەرچاو، کە تاهێزی تێدابوو بەرەو ڕووی دەریاکە ڕایدەکرد.
لەبەرخۆمەوە گوتم(هەر دەبێت لەکۆشکەکەی بەشی خۆرئاوای دوورگەکە هەڵهاتبێت). بەجلوبەرگیدا لەیەکێك لەکیژە سەماکەرەکانی کۆشکی (کراڵ) دەچوو. گەرچی کیژەکە زۆر بەپەلە ڕایدەکرد، بەڵام هێندەی نەبرد، دوو پاسەوان پێی گەیشتنەوەو دەستگیریان کرد، لەسەرەخۆ بردیانەوە بۆ نێو کۆشکەکەی (کراڵ). کچە کراسێکی شیفۆنی مەیلەو سەوزی زۆر تەنکی لەبەردابوو، کە بەتەواویی ژێرەوەیت دەبینی. لەوکاتەدا هەر لەخۆمەوە وام هەستکرد کەرەنگە پێشتر رووداوێکی لەو چەشنەم بەخەون بیندبێت، هەربۆیە گێژو سەرسام خۆم دایە

بەرهێنانە پێش چاوی زریزە شەپۆلی ئەو خەونانەی کە تا ئەو دەمە، لەدوورگەکەدا بیندبووم. پاش تاوێك تێفکرین، گەیشتمە ئەو ڕاستییەی کەزیاد لەخەونێکی لەو چەشنەم بیندووە، کەتەنها لەیەکێکیاندا بەرامبەر بەپەیکەری پیاوە پۆشتەکە ڕاوەستابووم. لەخەونەکانی دیکەدا، نەك هەر بەرامبەر پەیکەرەکە ڕانەوەستابووم، بەڵکو تەنانەت لەدوورگەکەشدا نەبووم. لەهەمووشیان سەیرتر ئەو خەونە بوو، کەتێیدا بەترسء سڵێکی زۆرەوە لەکونی کێلونی دەرگایەکەوە دەمڕوانییە پانتایی پێدەشتێك کەپۆلە قەتێکان هەڵفڕو دافڕیان بەسەردا دەکرد، دواتر پێدەشتەکە لەبەرچاومدا بووە شارێکی بچکۆلەکراو کە لەکون فەیەکونێکدا لەلایەن کۆمەڵێ بنیادەمەوە دروستکرا، کەهەریەکەیان هێندەی مێروولەیەك دەبوونء بەردەوامء بێ پسانەوە، غەڵبە غەڵبێکیان لێ بەرز دەبۆوە.
بەرووتء قووتی دەگەڕانء جگە لەپەڵەمویەکی چڕو درێژی نێوگەڵیان، تاکە موویەك چییە بەئازای گیانیانەوە نەبوو. نێرینەکانی ئەو شارە بچکۆلە کراوەی کەدەمبینی هەر کاتێك حەزیان کردبا، پەلی یەکێك لەمێینەکانیان دەگرتء لەکوێ ئارەزوویان کردبا لەگەڵیان جووت دەبوون. ماوەیەکی دوورودرێژ بەچەشنی گەماڵء دێڵە سەگ پێکەوە

دەلکان. هێشتاکە تیَر لەشارە بچکۆلە کراوەکەم نەڕوانیبوو، گوێم لەزریکەی مێینەیەك بوو. پاش تاویَك کیژێکی ڕەشپێستی بەژنء باڵا بەرزم هاتە پێش چاو، کە لەچاو مێروولە بنیادەمەکانی شارە بچکۆلە کراوەکەدا دێویَکی گەورەو گران بوو، هێندەی نەبرد، مێروولە بنیادەمەکان چوار دەوریان تەنیء لەهەموو لایەکەوە پێیدا هەڵگەڕان. ئەویش تا پێی دەکرا دەیزریکاندو پەیتا پەیتا پێی بەوانەدا دەنا کەدەیانویست وەك ئەوانی تر پێیدا هەڵگەڕێن.
گەرچی کچە زۆری کردو کۆشا، بەڵام مێرولە بنیادەمەکان خۆیان گەیاندە نێوگەڵیء لەکونێکەوە یەك لەدوای یەك چوونە ژوور. سکیان بەشێوەیەك هەڵئاوساند کەپێدەچوو سەدان هەزار مێروولە بنیادەمی تێدابێت، پاشان هێندەی دیکەی بەسەردا هەڵگەڕاو لەناکاو مێروولە بنیادەمەکان کچەیان لەخرتۆڵێ وەردا. کورتە ساتێك عەردەکەی ژێر پێم بۆ جارێکی تر لەجێی خۆی لەرزی. کەسەرم هەڵبڕی، هیشتاکە لەبەردەم پیاوە پۆشتەکەی سەر ئەسپە بێ سەرەکەدا ڕاوەستابووم. ئەوێم بەجێ هێشتء لەوەدابوو کەبەرەو لای پەرستگاکە هەنگاوبنێم، بۆ جارێکی تر گوێم لەزریکەی ئەو کچە ڕەشپێستە بوو کەکەمێك لەمەوپێش پاسەوانەکان بردبوویانە نێو کۆشکەکەی (کراڵ).

کەمێك چاوم گێڕاو سەیرم کرد چەند پاسەوانێك کچەکە بەرەو بینای ژمارە حەوت دەبەن، کەتایبەت بوو بەسووتاندنی کۆیلە مردووەکانی بەشی خۆرئاوای دوورگەکە. ئاورم لەیەکێك لەکاهینەکان دایەوە، کە لەو ساتەدا لەپشتمەوە ڕاوەستابوو سەبارەت بەوەی کەدەمبینی پرسیارم لێکرد.
لەوەڵامدا پێی گوتم(گەرچی جگە لەکۆیلە مردووەکان، کەسی تر لەم دوورگەیەدا ناسووتێنرێت، بەڵام بەپێی بڕیارێکی (کراڵ) هەرکەسێك سەرپێچی ویستێکی (کراڵ) بکات بەزیندوویێتی دەسووتێنرێت). پێم گوت(باشە دەبێت (کراڵ) چی لەکچە ویستبێتء ئەویش سەرپێچی لێکردبێت).
کاهینەکە بەدوو دڵیء ترسێکەوە گوتی(ئەوە پەیوەندیی بەئێمەوە نییە! جگە لەوەی لەهەموو کتێبە پیرۆزەکاندا ئاماژە بۆ تێرکردنی ئارەزووەکانی سەرگەورەی دەوڵەت کراوەو ئەوە ئەرکی سەرشانی هەر مێینەیەکە کەسەرگەورەی دەوڵەت دەستنیشانی کردبێتء ئەو ئەرکە پیرۆزەی پێ بەخشیبێت).
پاش ئەوەی کاهینەکە قسەکانی تەواوکرد، دووکەڵکێشێکی لوولەیی سەر ژوورێکی بەشی پشتەوەی بینای ژمارە حەوت، چڕە دووکەڵێکی

خۆڵەمێشیی لێ بەرزبۆوە. بەمەبەستی نەبینینی دووکەڵەکە، تەماشای دەریاکەم کرد، کە لەوکاتە سپی دەچۆوە.
بەدرێژایی ژیانم لەبینینء سەیرکردنی ڕەنگی سپی هەڵدەهاتم، چونکە هەردەم تەرمی کفن کراوی باوکمی دەهێنامەوە یاد. گەرچی پێشتریش، زۆرجار لەدەریاکەم ڕوانیبوو، بەڵام یەکەمجار بوو بەو شێوەیە بیبینم. کەفچڕینی شەپۆلەکانی رکێکی شاراوەی دەرحەق بەدوورگەکە تێدا دەبینرایەوە، هەردەتگوت دوورگەکە بەمشەخۆرێکی نەیار دەزانێت، کەشوێنێکی جەستەی زامدار کردووەو لەوێوە خوێنی دەمژێت.
* * *

پاش چەند رۆژێك لەسووتاندنی کچە ڕەشپێستەکە، رووەمکردە کتێبخانەی بەشی خۆرئاوا. مەبەستم نەبوو جارێکی دی کتێبە مێژووییەکان بخوێنمەوە، دەمویست سەرە هەواڵێکی دنیا تایبەتییەکەی (کراڵ) بدۆزمەوەو کەمێك لەحاڵەتە دەروونیء سێکسییەکانی تێبگەم. پێشتریش ئەو بەشەی کتێبخانەکەم بیندبوو، کە لەسەری نووسرابوو(ماجەرای عیشقء حەزو ئارەزووەکانی

کراڵ). بەڵام یەکەمجار بوو بەمەبەستی خوێندنەوەی کتێبێـی نێو ڕەفەکانی، لێی نزیك ببمەوە، نەشمدەزانی بۆ پێشتر نەمویستبوو بیخوێنمەوە؟! بەبێ سەیرکردنی ناونیشانی کتێبەکان، هەر لەخۆمەوە یەکێك لەکتێبەکانم دەرهێنا، کە لەسەری نووسرابوو(گەشتی کراڵ بەنێو دوورگەی مەمکدا).

کتێبەکەم کردەوەو سەرەتا کەوتمە تێڕوانینی وێنەکانی، پاش ئەوەی بەخێرایی سەیرێکی هەموو وێنەکانم کرد. لەسەرەتاوە دەستم پێکردەوە، وێنەیەکی فۆتۆگرافی گەورەی ڕەش و سپی (کراڵ)ی پێوەبوو، کەوەك هەمیشە ماسکێکی سپی لەدەموچاودا بوو، پاشان بەشێنەیی کەوتمە هەڵدانەوەی یەکەیەکەی لاپەڕەکانی کتێبەکەو بەوردی کەوتمە سەرنجدانی وێنەکانی دیکە، دە وێنەیان تایبەت بوو بە(کراڵ)و ئەو کیژۆڵە رووتء قووتانەی کەچواردەوریان دابوو، تەنها شتێك کەتێیاندا دەگۆڕا وەزعی دانیشتنء هەڵسانء راکشانء نووشتانەوەو بەچیچکانەوە دانیشتنی (کراڵ) بوو.

ئەو پێنج وێنەیەی کەدەشمانەوە، هەر هەموویان وێنەی یەك ساتەوەختی بێگۆڕانی کیژۆڵەیەکی رەشپێستی، قژبژی، لووت پانی مەمك زل بوو، کە

مەمکەکانی تاخوار ناوکی هاتبوونء گۆیەکانی بەچەشنی گوانی دیڵەسەگێك شۆڕببوونەوە. سەیر لەوەشدابوو، کەسەرجەم کیژۆڵەکانی نێو وێنەکانی پێشووش بەشکڵ و شێوە هیچی وایان لەگەڵ پێنج وێنە بەتەنیا گیراوەکەی یەك ساتەوەختی بێگۆڕانی کیژۆڵەکەدا فەرق نەبوو، تەنها جیاوازییەك کەپاش لێوردبوونەوەیەکی زۆر هەستم پێکرد، ئەوەبوو کەمەمکی کیژۆڵە تەنیاکە کەمێك لەمەمکی ئەوانەی تر گەورەتر بوو.

دوای سەیرکردنی یەك بەیەکی وێنەکان، کەوتمە خوێندنەوەی ماجەرای گەشتەکەی (کراڵ)، بەوپێیەی کەنووسەری کتێبەکە باسی لێوەدەکرد. گوایە (کراڵ) لەگەشتێکی سەدوپەنجا رۆژیدا بۆ یەکێك لەدوورگەکان بەمەبەستی تەپکەنانەوە بۆ تاکە پەپووسلێمانکەیەکی ئەو شوێنە کەپێشتر زۆر حەکایەتء سەرگوزشتەی لەبارەیەوە خوێندۆتەوەو خۆبەخۆ بڕیاری داوە هەردەبێت بەزیندوویێتی دەستگیری بکاتء بیهێنێتەوە بۆ نێو یەکێك لەباخچە داخراوەکانی نێو کۆشکەکەی کەپڕبووە لەهەموو جۆرە باڵندەو تەیرو توویەکی عەجایب. ئیدی لەکاتێکدا عەوداڵی دیتنی پەپووسلێمانکەکەیە، لەپشت کۆمەڵێك دەوەنەوەو نزیك جۆگەلە ئاوێك، گوێی لەدەنگی گۆرانی گوتنی کیژۆڵەیەکی

دوورگەکە دەبێت، بەکاوەخۆ لێی نزیك دەبێتەوەو بۆ تاوێك بەئەسپایی تێی دەڕوانێت.
رووتء قووتی کیژۆڵەو چەشنء شێوەی مەمکە زلەکانی، قەدەرێك سەرسامی دەکات. پاشان خۆی لەکیژۆڵەکە ئاشکرا دەکات، گەرچی پێی وایە کەڕەنگە لەدەستی هەڵبێتء بزریکێنێت؟! بەڵام بەپێچەوانەوە دەبینێت کیژۆڵەکە هیچ ناسڵەمێتەوەو زۆر بێشەرمانە لەماسکەکەی دەموچاوی ورد دەبێتەوە، پاشان چاو دەبڕێتەوە بستێ خوارتری پشتێنە چەرمینەکەی نێوقەدیء دەست دەکات بەتریقانەوەیەکی جادووگەرانە کەبەتەواوی (کراڵ) لەشوێن خۆیدا سڕو سەرسام دەکاتء هەستی مەستیء سەرخۆش بوونی تێدا دەبزووێنێت.
بەئەستەم خۆی پێ رادەگیرێتء زاری دەبێتە تەڵەی تەقیوو. کچەکە، کەهەست دەکات عیشوەو نازی تەواو کاری خۆی کردۆتە سەر (کراڵ)، بەنەرمیء هێواشی دەستی دەگرێتء لەگەڵ خۆیدا دەیباتە نێو دارستانێکی ئەرخەوانی، کەجگە لەسەدان پەپووسلێمانکە هیچ جۆرە باڵندەیەکی دیکەی تێدا نییە، پاش هەرسەد هەنگاوێك، کەهەردووکیان پێکڤە دەینێن، ڕەنگی دارستانەکە کاڵتر دەبێتەوە تادەگاتە ئەوەی کەهیچ نابینن. (کراڵ) لەوەدایە کە زاری بەش کاتەوەو شتێك بڵێت! بەڵام کچە

هەروەك ئەوەی پشت ماسكەكەی ببینییێت! ناهێڵێت بدوێت و دەڵێت(كەمێك لەزێكە، هێندەمان نەماوە بگەینە نێو ئەو دنیایەی كە بەخەونیش نەتدیتووە).
پاش تاوێك، (كراڵ) خۆی لەبەردەم سێ حەوزی گەورەی نزیك تاڤگە ئاوێكدا دەبینێتەوە، كەدەیان كیژۆڵەی هاوشێوەی ئەو كیژۆڵەیە كە تا ئەوێ لەگەڵی هاتووە، دوورو نزیك بەرووت و قووتی لەحەوزەكەدا مەلە دەكەن. ئیدی بەو حوكمەی لەوە بەدواوە دەستخەتی كتێبەكە تێكەڵ و ناشیرین و پچرپچر بوو، نەمتوانی درێژە بەخوێندنەوەی بدەم.
دەستم دایە كتێبێكی دی، كەلەسەر بەرگەكەی بەهێڵێكی درشت و بەمەرەكەبی چینی نووسرابوو(چاوی بەخوماری كۆچەرییەك). تەنها وێنەیەكی نێو كتێبەكە كەدەكەوتە لاپەڕەی سەدوبیست، (كراڵ)ی بەجل و بەرگی فرۆكەوانییەوە دەخستەڕوو. لەكتێبەكەدا باسی لەهێرشێكی هەوایی دەكرد بۆ سەر وڵاتێكی پڕ لەدارەبەن و چنارو سپیدار و بەڕوو، كەگوایە (كراڵ) خودی خۆی لەو هێرشەدا بەشدارییكردووە. گەرچی لەبەر هۆیەكی نادیار فرۆكەكەی دەكەوێتە خوارەوە، بەڵام بەموعجیزە رزگاری دەبێت و بەساغ و سەلامەتی لەفرۆكە تێكشكاوەكە دێتە دەرێ و هەروەك ئەوەی كەهیچ

نەبووبێت، ملی ڕێگای نێو زۆزانێك دەگرێتەبەر. پاش تاوێك خۆی لەبەردەم کۆمەڵێ ڕەشماڵدا دەبینێتەوە. پیرەمێردێکی دەکەوێتە پێش چاو کە لەبەردەمی یەکێك لەڕەشماڵەکاندا جگەرە پێدەکات، لەوەدا بووە پرسیارێکی لێبکات، کاتێك چاوی بەکچۆڵەیەکی چاو بەخومار دەکەوێت، هەر لەیەکەم ساتەوە عاشقی دەبێت. بەڵام نووسەر هەر هێندەی سەبارەت بەو ماجەرایە خستبووەڕوو، هەروەك ئەوەی لەبیری چووبێتەوە پێشتر چیی نووسیوە، لەپڕ بابەتەکە دەکاتە باسی زیرەکێتیء زانایی (کراڵ) لەوازیی شەترەنجدا، کەگوایە لەیەکێك لەو دوورگانەی لەدەرئەنجامی جەنگێکی بێ ئامانجدا بەدەستی هێناوە، گۆڕەپانی گەورەی نێوەڕاستی دوورگەکەی بەچەشنی خانەکانی شەترەنج خەت خەت کردووەو تەباشیرێکی زۆر گەورەی لەو کارەدا بەکارهێناوە. پاشان دەستە دەستە پیاوەکانی دوورگەکەی بەپێی ژمارەی داشەکانی هەرلایەکی شەترەنجەکە دابەشکردووە. دواتر بۆ خۆی چۆتە سەر سەکۆیەکی بەرز، تابتوانێت بەئاسانی پانتایی شەترەنجەکە ببینێت. داشەکانی لەسەر ریزکردووەو فەرمانی داوە هەریەکەی سەرو خەنجەرێکی نووك تیژیان پێبدرێت، بەڵام بەمەرجێك کە بەپێی ڕێساو یاسای

راستەقینەی شەترەنج بجوولێنء تەنها ئەو داشەی کەبۆی هەیە داشەکەی بەرامبەری بخوات، دەتوانێت خەنجەرەکە لەقەپرغەی دوژمنەکەی گیر بکات. لەوە زیاترم بۆ نەخوێندرایەوەو کتێبەکەم خستەوە شوێنی خۆی. کەهەستامە سەرپێ، هێندەی نەمابوو بەرەولای یەکێك لەکاهینەکان هەنگاوبنێم، کە لەو کاتەدا لەکتێبخانەکەدا بوو، تادەرهەق بەهۆی نووسینء نووسینەوەی کتێبی لەوجۆرە شتێکی لێ بپرسم. بەڵام هەر لەخۆمەوە پاشگەزبوومەوە. پاش کەمێك ئەوێم جێهێشتء لەیەکێك لەدەرگاکانی پەرستگاکەوە چوومەدەر. لەبەر خۆمەوە گوتم(ناکرێت (کرال) ئاگای لەکتێبەکانی نێو کتێبخانەکە نەبێتء یەکە یەکە نەزانێت چییان تێدا نووسراوە؟!).
لەمشتومڕی ئەوەدابووم، لەوە تێبگەم ئاخۆ ئەو کتێبانە بۆ چ مەبەستێكء بۆ کامە خوێنەرێك دەنووسرێت، بەتایبەت لەدوورگەکەدا جگە لەمنء کاهینەکان کەسی دیکە نەبوو کتێب بخوێنێتەوە. کاتێکم زانی پاسەوانێكء دوو کۆیلە لەدەرگای پەرستگاکەوە چوونە ژووری، هێندەی نەبرد هەردوو کۆیلەکە سندووقێکی تەختەی پڕ لەکتێبیان هێنایە دەرێ، پاسەوانەکەش لەدوویانەوە دەرۆیشتء تاو ناتاوێك تێی دەخوڕین. هەردوو

کۆیلەکە تاسندووقەکەیان نەگەیاندە لای کەنارەکە، وچانیان نەدا، پاشان هەردووکیان چاویان بڕییە ئەو پاپۆرەی کە تادەهات لەکەنارەکە نزیك دەبۆوە.

* * *

4

لەو رۆژەدا کەیەکێك لەکەشتییە چارۆکەدارەکان، لەنێو دەریاکەدا نغرۆ دەبوو، یەکێك لەکاهینەکان باسی کۆترە نامەبەرەکانی (کراڵ)ی بۆ دەکردمء گوتی(تائێستاو لەهیچ ئان و ساتێکدا، کەس ئەو کۆترانەی نەبینیوە، جگە لەدەستء پێوەندو پاسەوانە تایبەتییەکانی نێوکۆشکی (کراڵ)، بێجگە لەوانیش کەس نازانێت لەکوێدانء کەیء چۆنء لەکوێوە هەڵدەفڕنء دەچنە کوێ. بەڵام وەك لەدەستنووسێکی کۆندا کەوتۆتە پێش چاوم، ئەو کۆترانە بۆ یەکەمجار لەلایەن کوڕی کوڕەزای (شەهموز)ەوە هێنراونەتە دوورگەکە. پاش ئەوەی باخچەیەکی تایبەتییان لەنێو یەکێك لەکۆشکەکاندا بۆ دروستکراوە، کە بەتەواوی لەدەیان دارستانی

بچکۆلە دەچێت. سەدان درەختی تێدا رووێنراوە، دەیان ڕیزە چیاو تەپۆلکەو هەڵدێرو شیوو نشێوی تێدایە. دیارە ئەو زاناو پسپۆڕانەی کەکوڕی کوڕەزای (شەهموز) بەپارەیەکی زۆر هێناونی، تا بەهەشتە باخچەیەکی گچکەی بۆ دروست بکەن. دەرحەق بەخەڵقکردنی زنەو کانیء تاڤگەو رووبارێك لەنێوەڕاستی باخچەکەدا بڕوات، دەستەوسان دەبن، لەبەرئەوەی ناکرێت بەهەشتێکی بێ ئاو تەسەور بکرێت؟! کوڕی کوڕەزای (شەهموز) زۆر توورە دەبێتء هێندەی نامێنێت سزایان بدات، کەیەکێك لەزاناکان دەڵێت(قوربان، خەڵقکردنی زنەو کانیء تاڤگەو رووبار، تەنها گەورە جادووگەران دەرۆستی دێن؟!). کوڕی کوڕەزای (شەهموز) لێی دەپرسێتء دەڵێت(چۆن؟). زاناکەش لەوەڵامدا دەڵێت(ئەوەی دەتوانێت رۆح بکاتە بەری ئەو باخچە بەهەشتە گچکەیەی ئێوەو بەکون فەیەکونێك زنەو کانی تێدا هەڵقوڵێتء تاڤگەو رووبار تێیدا خوورەی بێت، پیرەژنێکی جادووگەرە کە لەیەکێك لەوڵاتە چیاییەکانی سەرو وڵاتی (کزر) دەژی. دەبێت کەسێکی باوەڕپێکراوی خۆت بنێریتە ئەو وڵاتە پاش دەدوانزە مانگێك رەنگە بگاتە سنوورەکانیء ئەو دەمە دەبێت حەوت شەوو حەوت رۆژان

بەپێیان بەسەر پردی (مرۆخ)دا بپەڕێتەوە، تادەگاتە بەردەم چیایەکی فرە سەختء رەقەن و دژوار. بێ پسانەوەو کۆڵدانء وچان، سێ رۆژء سێ شەو پێیدا هەڵگەڕێتء میز بکاتە حەوت ئەشکەوتی سەرەڕێ، تادەگاتە گچکەترین ئەشکەوتی دووندی چیاکە. لەوێ دەبێت ئیکسیری خوێنی ریوی سپیء کیسەڵی دەریاو مارمێلکەی رەشء کوێرە ئەژدیها رۆبکاتە بەردەم زارکی ئەشکەوتەکەو حەوت جار هاوار بکات(پلکە حەبانێ). پاشان دەبینێت، پیرەژنێکی سەدوپەنجا ساڵەی رەشپۆشی چارۆکە لەشانی، فێس لەسەرو لاگیرە لەملی چاو بەکل، هێور هێور لەناو ئەشکەوتەکەوە بەگۆپاڵێکی لەدار گوێز دروستکراو دێتە دەر. ئەو دەمە، ئەو کەسەی ناردووتانە هەرچییەکتان گەرەك بێت پێی دەڵێتء تێی دەگەیەنێت. پاشان دوو گچکە پریاسکەی پڕ لەزێڕی بۆ جێ دەهێڵێتء پاشەو پاش بەبێدەنگی بەر زارکی ئەشکەوتەکە جێ دەهێڵێتء دەگەڕێتەوە. پێش گەڕانەوەی ئەو کەسەی کەناردووتانە، دەبینن هەموو ئەوەی کەویستووتانە دەبێتە واقیعء بەچاوی خۆتان دەیبیننەوە). کوڕی کوڕەزای (شەهموز) بەقسەی کابرای زانا دەکاتء نزیکترین کەسێکی خۆی دەنێرێتە لای پیرەژنە جادووگەرەکەی ئەو وڵاتە دوورە دەستەو پاش

ساڵێك لەچاوەڕێ بوون، كوڕی كوڕەزای (شەهموز) لەیەكێك لەشەوەكاندا گوێی لەخوڕەو هاژەی تاڤگەو رووبارو دەنگی هەڵقووڵینی ئاو دەبێت. بەپەلە دەچێتە لای باخچە داخراوەكەیء دەبینێت رووبارێك بەنێوەڕاستی باخچە داخراوەكەیدا رێ دەكات، لەچەند بەرزاییەكەوە تاڤگەی تێ دەڕژێتء لێرەو لەوێ زنەوكانی هەڵدەقووڵێن. شاگەشكە دەبێتء چەند سەعاتێك دەڕوانێتە سیحری ئەو هەموو گۆڕانەی كە بەسەر باخچەكەدا دێت، سەرەتا ماسییە رەنگاورەنگەكانی نێو رووبارەكە دەبینێت، پاشان لەخونچەكردنی گوڵە كێویلەكان ورد دەبێتەوە. گەرچی زۆر چاوەڕێی پەیدابوونی باڵندەو ئاژەڵء خشۆكء مێرووە جۆراوجۆرەكان دەكات، بەڵام نایبینێتء بەناكامی كەمێك خەوی لێدەكەوێت. كە رۆژ دەبێتەوە بڕیاری هێنانی هەموو چەشنە باڵندەیەكی دەگمەن دەدات، جگە لەو كۆترانەی كەدەمێك لەوەوپێش لەلایەن كەشتیوانێكی رەشتاڵەوە پێشكەشی كراوە. تا ئێستاش نەزانراوە كە بۆچی كوڕی كوڕەزای (شەهموز) تەنها باڵندەی داواكردووە هەموو جۆرە ئاژەڵء خشۆكء مێرووەكانی دیكەی فەرامۆش كردووە؟! هێندە نابات دەیان چەشنء جۆری باڵندەی عەجایب

لەقەفەزی ڕەنگاوڕەنگدا دەگەنە یەکێك لەکۆشکەکانی کوڕی کوڕەزای (شەهموز).
یەکێك لەکاهینەکان لەو دەمەدا دەم هەڵدێنێتەوەو دەڵێت(باشە قوربان، بەو پێیەی باخچەکەی جەنابتان باخچەیەکی گچکەکراوەی دەیان دارستانء سەدان گچکە درەختء دەیان ریزە چیاو تەپۆلکەو هەڵدێرو شیوو و نشێوە؟! تۆ بڵێی جێگەی ئەو هەموو باڵندە راستەقینە گەورانەی تێدا ببێتەوە؟!).
کوڕی کوڕەزای (شەهموز) دەڵێت(بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا لەیادت نەچێت، کەنیوەی باخچەکە سیحراوییە!). هەر کەیەکەم باڵندە بەردەدەنە نێو باخچەکە، دەبینن وەك هەموو شتێکی نێو باخچەکە بچووك دەبێتەوەو لەنێو لقە چڕوپڕەکانی درەختەکاندا خۆی ون دەکات، ئیدی پاش ئەوە دەیان باڵندە بەر دەدەنە نێو باخچەکە کەهەر هەموویان بەهەمان چەشن بچووك دەبنەوە. بەڵام پاش ئەوەی کۆترەکان بەردەدەنە باخچەکەوە، دەبینین وەك خۆیان دەمێننەوە وەك باڵندەکانی تر گچکە نابنەوە.
کوڕی کوڕەزای (شەهموز) دەپەشۆکێتء پاش مشتومڕێکی زۆر لەگەڵ گەورە کاهینء دەستء پێوەندەکانی دەگاتە ئەو قەناعەتەی کەسیحرو ئەفسوونی کۆترەکان، زۆر لەوە بەهێزترە کەشء سیحری باخچە بچکۆلە کراوەکە کاریان تێبکات.

ئەو کۆترانە وەك لەوێنەیەکی بەدەست کێشراودا بیندوومە، درێژکۆلەو تەشیلەییء باڵدرێژن، رەنگیان بەرەنگی لم دەچێت، لەجێی دەندووك لچء لێوو قەپۆزیان هەیە، قاچەکانیان درێژو وەك بنیادەم پێنج ئەنگوستی پێوەیە. لەهەمووشی سەیرتر ئەوەیە کەوەك کۆتری دیکە هێلکەکەر نین و وەك ژن دەزێن، کەجووچکەکانیان لەسکی دایکیان دێنەدەر. دەم دەنێن بەو گووانانەوە کە لەگەردنی کۆترە دایکانەوە بەچەشنی موولوولەی خوێن شۆڕ بوونەتەوەو رەنگی شیرەکەشیان سوورێکی مەیلەو شەرابییە). پاش ئەم باسء خواسەی کاهینەکە هەموو ئەو کۆترانەم وەبیرهاتەوە کەهیچیان لەو کۆترە نەبینراوانەی دوورگەکە نەدەچوون. ئێواران هەڵمدەفڕاندنء بۆ چەند سەعاتێك دەمڕوانییە چەشنی فڕینء ئاسمان تەی کردنیان هەرهەموویان رەنگیان تەڵخء بۆر بوو.
زۆر بەرز دەفڕینء لەبەرچاومدا دەبوونە پنتکێکی رەش، کە لەو ساتەدا بیرکردنەوەو رامانء تێفکرینم رادەوەستاو حەزی فڕینء بەباڵندەبوونم تێدا دەبزوا. ئەو ئاسمانەی کەمن لێی دەترسام ئەوان بێ سڵەمینەوە باڵەکانیان تێدا رادەگرتء خۆیان دەدایە بەر تەوژمی ئەو بایەی، کە چۆنی ویستبا ئاوای دەبرد. کەدەنیشتنەوەو لەشوێنێکدا هەڵدەکوورمان،

حوزنێکی سەیرم لەچاوەکانیاندا دەبینییەوە.
حوزنێکی شاراوەو پەنهان کەدنیایەك حەکایەتء سەرگوزشتەی لەخۆدەگرت. چەندم حەز دەکرد زمانیان هەباو شتێکیان لەو حەکایەتء سەرگوزشتانە بۆ گێڕابامەوە، چەند خۆشحاڵ دەبووم گەر زاریان گۆی کردباو چەند وشەیەك یان تەنانەت تەنها وشەیەکیان بەمن گوتبا. دەمزانی ئەو شتانە دەزانن کەمن نایزانمء عەقڵم پەی پیَ نابات، دەمزانی ئەوان ئەو دنیا نەبینراوە دەبنن کەمن نایبینم!
گەرچی هەرگیز بیرم لەوە نەکردبۆوە کەجێیان بهێڵم، بەڵام لەیەکێك لەئێوارەکاندا کەخەریکی هەڵواسینی بەیاننامەیەکی نهێنی یەکێك لەلایەنەکان بووم کە بەتەواوی نەمدەناسینء لەبەر خاتری برادەرێك ئەو کارەم گرتبووە ئەستۆی خۆم، هێشتاکە بەیاننامەکەم بەتەواویی بەدارتێلی یەکێك لەکۆڵانەکانی شارەوە هەڵنەواسیبوو، کەدوو خەفیە لەپشت دیواری کەلاوەیەکی نزیکەوە لێم دەرپەڕینء دەستگیریان کردم.
ئیدی پاش ساڵانێك، کەلەزینداندا بردمەسەر، لەبەهارێکی باراناویدا حەشامەتێك لەخەڵکی ئەو شارەی کەتێیدا ژیابووم هەر هەشتا قفڵی چل دەرگای زیندانەکەیان شکاندو ئازادیان کردین.

کەچوومە ماڵیَ، هیچ یەکیَك لەو کۆترانەم نەبینییەوە کەپیَشتر رامگرتبوون، شویَنەواری کولانەو هیَلانەکانیشیانم نەکەوتە بەرچاو. وەك جاران کە لەدەرگا سەرەکییەکەی خانووەکەی باپیرمەوە چوومە ژووریَ، خۆم لەباخچەکەدا نەبینییەوە، بەڵکو خۆم لەنیَو داڵانیَکی بەرفراوانی دوورو دریَژدا بینییەوە، کە بەهیچ تەواو نەدەبوو. پاش واڵاکردنی چوار دەرگای شەقء شڕ گەیشتمە نیَو ئەو ژوورەی کەساڵانیَکی تەمەنم تیَدا بردبووە سەر، پیَش هەموو شتیَك روانیمە ئەو ویَنەیەی (نەوا)، کە بەقەڵەمیَکی سوور لەسەر رووی پیَشەوەی کەنتۆرە سپییەکە کیَشابووم، بەڵام سەیر لەوەدابوو، گەرچی پیَشتر ژوورەکەم بەڕۆژی رووناکیش تاریكء نووتەك بوو، کەچی لەوکاتەدا رووناك دەهاتە پیَش چاوم. ئیدی لەو رۆژەوە کۆترەکانم، لەیادی هەر ساڵڕۆژیَکی ئەو نیوەڕۆژەی کەتیَیدا ئازادبووم، بەشیَکی زیندەخەونەکانمیان داگیردەکردو لەشویَنیَکی فیکرو زەینمدا هەڵدەکوورمان. چاوەکانیان هەروەك جاران حوزنی لیَ دەباریء جگە لەوەش جارجارە هەستم بەبەربوونەوەی دڵۆپە فرمیَسکیَکی خویَناوی دەکرد کەپیَم وابوو لەچاوی بەتەمەنترین کۆتریَکم بەربیَتە خوار.

* * *

هەرکاتێك کەپێم دەنایە نێو بینای ژمارە حەوتء لەدەرگاکەیەوە دەچوومە ژوور، گڕەی بۆنێکی ناخۆشء دژوێن پڕکی دەکرد، بەچەشنێك لەو کاتەدا وادەهاتە پێش چاوم کەڕەنگە بووبێتمە جرجء خۆم لەژێرابێکی پڕ پاشەڕۆکی بنیادەمان نابێت.
بۆنی نەوشادرو یۆریا چاومیان دەچووزاندەوە، بۆنی رۆنی سووتاوو چەوریء بەزو پیوی هەڵقرچاو لەهەموو گۆشەو سووچء پەنایەکی نێو بیناکەوە دەهات. بۆ درنی ئارەقەو هەڵمء هاڵاوی خەستی تێکەڵ بەگازی میسان، لەبنمیچی ژووری فرنەکەدا چڕدەبوونەوەو پاش ئەوەی بەچەشنی دەیان دڵۆپە ئاوی لیخنء پیس، لێرەو لەوێ بۆ تاوێك خۆیان بەبنمیچەکەدا هەڵدەواسی، وەك دڵۆپەکردنی ساپیتەیەکی گڵینی دوای بارانێکی بەخوور، بەردەبوونەوەو ئیقاعە دەنگێکی بێزارکەر لەکەوتنە خوارەوەیاندا دەهاتە گوێم.
ژووری فرنەکە، ژوورێکی لاکێشەیی گەورە بوو، فرنەکە دەکەوتە بەشی بنەبانی ژوورەکە، لەچوار پێنج لاوە بۆری گازی بۆ راکێشرابوو. دەرگای

فڕنەکە لەپارچە پلێتێکی گەورە پێکهاتبوو، بەدەستهێنان بەدوگمەیەکی سووردا بۆ ناوەوە دەکرایەوە. چوار دوگمەی ڕەنگاوڕەنگ لەملاو ئەولای فڕنەکەدا هەبوون. کە بۆ یەکەمجار چوومە نێو ئەو ژوورەوە، نەمدەزانی بەڕێکەوت لەو ساتەوەختەی من لەوێدام جەستەی کۆیلەیەك دەهێنرێتە ئەوێ لەبەرچاومدا دەسووتێنرێت. گەرچی جەستەی کۆیلەکەم بینی لەسەر سەدییەك ڕاکشاوەو چوار پاسەوان بۆ ژوورەکەی دەهێنن، هەوڵی چوونە دەرەوەم دا، بەڵام ئەو کاهینەی کە لەدوای کۆیلە مردووەکەوە ڕێی دەکرد نەیهێشتء بەپاڵ هێنامییە نێو ژوورەکە. کاهینەکە دەستی برد بۆ دوگمەیەكء دەرگای فڕنەکەی واڵا کرد، پاشان چوار پاسەوانەکە جەستەی کۆیلەکەیان بەسەدییەکەوە لەفڕنەکە نا، بەچەشنێك کەسەری کۆیلەکە ڕووی لەئاستی دەرگا واڵاکە بوو. چوار پاسەوانەکە، پاش ئەوەی ئیشی خۆیانیان جێبەجێ کرد، بەهێمنی کشانەوە بۆ بەشی خوارەوەی ژوورەکە. لەکاتێکدا کەکاهینەکە خەریکی توندکردنەوەی سەرەوانەی یەکێك لەبوتڵە گازە گەورەکانی گۆشەیەکی ژوورەکە بوو، لەجەستەی کۆیلەکە چوومە پێشء کەوتمە سەرنجدانی ڕووکاری ژەنگ گرتووی. لەوەدابوو بکشێمە

دواوە، کاتێك هەستم بەلێدانی دڵی کۆیلەکە کرد، زیاتر لێی نزیك بوومەوەو جووڵە جووڵی پێڵووە داخراوەکانیم کەوتەبەر چاو، دەستێکم بۆ نێوچەوانی برد، گەرم بوو، توند راموەشاند بەشڵەژانێکەوە چاوەکانی کردەوەو زەق زەق تێی روانیم، لەوەدابوو کەبانگی کاهینەکە بکەمء تێی بگەیەنم کەجەستەی نێو فرنەکە زیندووە، لەپڕدەستی گرتمء بەچەشنێك تێی روانیم، کە بۆ ساتەوەختێك لەشوێن خۆم سڕبووم. هێدی هێدی قەتماغەی ژەنگەکانی دەموچاوی دەوەرینء بەدەیان شێوە دەیویست لەوە حاڵیم بکات، کە نەدەکرا بیڵێت؟! بەمەبەستی هێمن کردنەوەی، دەستێکم خستە سەر دەستیء سەری رەزامەندیم بۆ لەقاند، بەهێمنی کشامە دواوەو هەروەك هیچ نەبووبێت بەچیچکانەوە لەسەر عەردی ژوورەکە دانیشتم. کاهینەکە پاش توندکردنەوەی سەرەوانەی یەکێك لەبوتڵە گازەکانء پشکنینی یەك دوو بۆری، کەپێدەچوو لەیەکێکیانەوە کەمێکی ئەو گازە دزە بکات، کەسەری بنیادەمی وەگێژ دەهێنا، ئاماژەیەکی بۆ یەکێك لەپاسەوانەکان کرد، بێ سێء دوو، دوو تاکی پەنجەرە گەورەکەی خستە سەرپشت. پاشان کاهینەکە فرنەکەی گرداو پێش ئەوەی دەست بەو دوگمەیەدا بهێنێت کەدەرگای فرنەکەی پێ دادەخرا، بزەیەکی نائاسایم

لەسەر لێوی کۆیلەکە بیندەوە.
گەرچی هەتا کاهینەکە فەرمانی بەپاسەوانەکان دا تا دەرگای ژوورەکە بخەنە سەر پشتء رێگەم پێ بدەن کەبڕۆم، هەر بەتەمای بیستنی دەنگی ناڵەو نرکەیەکی ئەو مرۆڤە بووم کە لەنێو فرنەکەدا دەسووتا، بەڵام تا دەرگای ژوورەکەشم بەجێهێشتء چوومە نێو هۆڵە گەورەکەی تەنیشی گوێم لەهیچ دەنگێك نەبوو، جگە لەدەنگی نێڵە نێڵی ئاگرەکە.
لەبەشی سەرەوەی هۆڵەکەدا وێنەیەکی گەورەی (کڕاڵ) هەڵواسرابوو کە لەژێریدا تەلەفزیۆنێکی بچکۆلەی رەشء سپی لەسەر مێزێکی تەختە دانرابوو. لەسەر یەکێك لەکورسییەکانی بەرامبەر بەتەلەفزیۆنەکە دانیشتمء کەوتمە تەماشاکردنء گوێگرتن لەنوێترین وتارێکی ئەو رۆژەی (کڕاڵ).
دەنگە گڕەکەی تانیوەی وتارەکە تینوو تاوی دەدایە رستەو وشە بێماناکان، پاشان بەدەنگێکی مینگنء زیقاوڵە درێژەی دایەو تا تەواوبوو. جگە لە(دەرچوونی بڕیاری ژمارە چوار هەزارو سەدو پەنجا) کەدەبوو هەر لەو رۆژەدا جێبەجێبکرێت، هیچی تری لێ حاڵی نەبووم. بینای ژمارە حەوتم جێ هێشتء بەمەبەستی بینینی چۆنیەتی جێبەجێکردنی بڕیاری ژمارە(چوار هەزارو سەدو پەنجا) بەرەو گۆڕەپانی بەشی خۆرئاوای

دوورگەکە ملم نا. تاگەیشتمە ئەوێ کۆیلە نێرینەکان، بەپێی ژمارەکانیان یەك لەدوای یەك ریزیان بەستبوو. (کرالْ)و پاسەوانء دەستوپێوەندء کاهینەکان، گەیشتنە نزیك پەیکەری پیاوە پۆشتەکەی سەر ئەسپە بێ سەرەکە. (کرالْ) پاش سڵاوکردنء دەست راوەشاندنێکی کەمخایەن، بەسەکۆکەدا چووە سەرێء تاوێك وەك پەیکەر لەجێی خۆی راوێستا. پاشان یەك دوو جار کۆکیء بەدەنگێکی تێکەڵ لەگرێء زیقنی گوتی(هەر ئێستا بڕیاری ژمارە چوار هەزارو سەدو پەنجا جێبەجێ دەکرێت). هەر یەکسەر بڕیارەکە جێبەجێ کراو گشت کۆیلە نێرینەکان جلکەکانیان داکەندو رووتبوونەوە. پاش ئەوەی گەورە کاهین، چەند دێرێکی کتێبێکی کۆنی خوێندەوەو چەند دڵۆپە ئاوێکی نێو شووشەیەکی مەیلەو شەرابی لەبەردەم سەکۆکەدا رۆکرد، پاسەوانەکان سەرو مەکینەیەکی ریشتاشینیان دایە دەست کۆیلەکان. بەرپرسی پاسەوانەکان بەئاماژەکردنێك تێی گەیاندن کەدەبێت دەست پێبکەن. کۆیلەکان زۆر بەخێرایی کەوتنە تاشینی مووەکانی لەشیان، هەر لەپووزیانەوە دەستیان پێکرد، تاگەیشتنە تاشینی مووی تەپڵەسەریان. نەدەکرا بەو خێراییء پەلە پروزێیە، زۆر شوێنی جەستەیان بریندار نەکەن؟!

پاش ئەوەی هەر هەموویان لەتاشینی گشت مووەکانی لەشیان بوونەوەو هەریەکەی لەچەند لایەکەوە جەستەی خۆیانیان زامدارکرد، بەئاماژەکردنێکی بەرپرسی پاسەوانەکان یەك لەدوای یەك بەرەو دەریاکە کەوتنە رِێ پاش ئەوەی گەیشتنە ئەوێ، یەکە یەکە خۆیان لەسوێراوی دەریاکە هەڵکێشاو دواتر جلکە کۆنەو پێڵاوەکانیان کۆکردەوەو لەکەنار دەریاکەدا گرِیان تێبەردا. پاشا پاسەوانەکان سەرو دەستێ جلی نوێ جووتێ جزمەیان دا بەهەریەکێك لەکۆیلەکان، کەدەبوو بەخێرایی لەبەری بکەنو بگەرِێنەوە بۆ سەر کارەکانیان.

*   *   *

پاش ئەو رۆژە دوورو درێژەو لەشەودا، درەنگ وەختانێك چاوم چووە خەوو لەخەومدا، بەبێئەوەی کەبزانم چی دەکەم، بەپیکێکی گەورە دەستی راستی پەیکەری پیاوە پۆشتەکەی سەر ئەسپە بێ سەرەکەم وردو خاش کرد.

پاسەوانەکانی سەر قووللە بەرزەکانی چواردەوری کۆشکەکەی (کرِاڵ) بەدووربینە یەك لوولەییە کۆنەکانیان لیَم ورد دەبوونەوە. هێندەی نەبرد،

هەر هەموویان کەوتنە شاور لێدانء هاوارکردن. لەحەژمەتا بەرەو ئەو بینایە هەڵهاتم کەکۆیلەکانی تێدا دەحەوانەوە، لەیەکێك لەدیوارەکانیەوە خۆم کرد بەناو بیناکەدا. بۆنی نێوگەڵی گەنیاوو بۆن ترشاوو بۆن رشانەوەو بۆن پای کەرووِاویىء پۆقژاویىء بۆگەن، بۆشاییە بێ کەلوپەلەکانی نێو بیناکەی پڕکردبۆوە. لەوەدابوو کەخۆم لەژێر یەکێك لەپەتۆ چڵکنەکانی پاڵ یەکێك لەکۆیلەکان بشارمەوە کەپاسەوانەکان هاتنە ژوورو دەستگیریان کردم. لەچاوتروکانێکدا منیان گەیاندە بەردەم دەرگای ژووری فرنەکە، کە لەو ساتەدا هیچ بۆنء بەرامەیەکی لێ نەدەهات. کەپاڵیان پێوەنامء لەدەرگای ژووری فرنەکەوە چوومە ژوور، سەدان وێنەی لێکچووی کۆیلەکانم کەوتە بەرچاو، کە بەسێ لای دیوارەکانی ژوورەکەوە هەڵواسرابوون. لەجێی فرنەکەو لەبن عەردەوە ئاو هەڵدەقوولاو بەئاراستەی بنەبای ژوورەکە رێی دەکرد. بەدەوری سەرچاوە ئاوەکەداو بەبەرزی مەترو نیوێك دیوارێك دروستکرابوو، کە بەچەشنی جۆگەلە ئاوێك کەپانییەکەی نزیکەی مەترێك دەبوو، دیوارە رووخاوەکەی بەشی سەرەوەی ژوورەکەی دەبڕیء تاچاو بڕی دەکرد درێژ دەبۆوە. پاسەوانەکان تابووتێکیان هێنایە نێو ژوورەکەو لەسەر عەردەکە

دایاننا، بەزۆر منیان خستەنێو تابووتەکەو سەرەکەیان نایەوە، پاشان کەوتنە بزمار ڕێژکردنی سەری تابووتەکەو سواغ دانی کونء کەلێنء درزی مابەینی تەختەکان بەماددەیەکی تایبەت. ئەوەندەی نەخایاند تابووتەکەیان بەرزکردەوەو
بەلەسەرەخۆیی فڕێیان دایە نێو جۆگەلە ئاوەکە، کەهیچ شڵپء هوڕێکی لێ هەڵنەستاو هەر یەکسەر تابووتەکەی نایە پێش خۆیء لەژوورەکەی بردەدەر. بەڵام هەروەك ئەوەی نەخرابێتمە نێو تابووتەکەو ئاوی جۆگەلەکە نەیبردبێتم، لەپشت پاسەوانەکانەوە لەجۆگەلە ئاوەکەم دەڕوانی.
پاسەوانەکان کەژوورەکەیان جێهێشت، بەتەنیشتمدا ڕەت بوونء هەروەك ئەوەی کەنەیاندیبێتم ژوورەکەیان جێهێشت. لەبەر خۆمەوە گوتم(تۆ بڵێی کڵاوی سەخرەجندەم لەسەر نابێتء ئیدی نەبینرێم). بەپەلە پێشیان کەوتمەوەو لەبەردەم بیناکەدا کەوتمە چاوەڕێکردنیان، بەڵام جارێکی تریش بەتەنیشتمدا ڕەت بوونء نەیانبینیم. چوومە نێو پەرستگاکەو هیچ کامێك لەکاهینەکان نەیانبینیم. چەندم ویست دەم هەڵبێنمەوەو بەدەنگمدا لەبوونم ئاگادار بن، بەڵام هەرچەندم کرد چرپەم بۆ نەکرا، هەروەك ئەوەی لەودیوی زارمەوە گەروو و قوڕقوڕاگەیەك نەبێت، تادەنگێکیان لێ بێتەدەر. زۆر بەتوندی پاڵێکم

بەگەورە کاهینەوە نا، بەڵام هەر بەخۆی نەزانیء هەستی بەهیچ نەکرد.
نەمدەزانی خۆشحاڵء کامەران بم، بەوەی کەنابینریَم، یان نارەحەتء درِدۆنگ؟! لەوەدابوو لەفیکران رۆچم، کەهەر لەخۆمەوە رارەوە نهێنییەکەی نیَو پەرستگاکەم وەبیرهاتەوە.
حەزو ئارەزووی بینینی باخچە داخراوەکەی نیَو کۆشکەکەی بەشی خۆرئاوای دوورگەکە، پاڵپیَوەنەریَکی راستەقینەی گەرانم بوو، بەشویَن راراوە نهێنییەکەدا، بەو پیَیەی کەهەر کاتیَك هاتبایەتمە نیَو پەرستگا، جگە لەژووریَکی دەرگا گەورەی کلۆم دراو ریَم پیَدەدرا سەر بەهەموو ژووریَکی تری پەرستگاکەدا بکەم، هەربۆیە پیَم وابوو کەرەنگە رارەوە نهێنییەکە لەپشت دەرگا گەورەکەی ئەو ژوورەوە دەست پیَبکات. چوومە بەردەم دەرگای کلۆمدراوی ژوورەکە کەدوو کاهین لەملاو ئەولای دەرگاکەدا راویَستابوون وەك تارماییەك بەنیَوەراستیاندا تیَپەربوومء دەرگاکەم بریء چوومە ژوور. سەرەتا خۆم لەنیَو رارەویَکی تاریكء نوتەکدا بینییەوە، پاش ماوەیەکی کەم لەریَ کردن، یەك دوو قوتیلەی داگیرساوم بینی، کە لەملاو ئەولای دیوارەکانی رارەوەکەدا هەڵواسرابوون. تاگەیشتمەلای پیَپلیکانە دوورو

دریَژەکە تەنها شەش پاسەوانم کەوتە بەرچاو کەهەریەکەی لەپەنایەکدا هەڵکوورمابوو، پاش ئەوەی زۆر بەخێرایی پیَپلیکانە دوورو دریَژەکەم بڕی، خۆم لەسەرەتای ڕاڕەویَکی تردا بینییەوە، کەلەوەی پیَشوو تەسكء تروسکتر بوو. دوای ئەوەی ئەویشم بڕی، بۆ جاریَکی تر بەسەر پیَپلیکانەیەکی لەوەی پیَشوو دوورو دریَژتردا سەرکەوتم، کەبەهیچ تەواو نەدەبوو.
پاش شەکەتیء ماندووبوونیَکی زۆر خۆم لەبەردەم دەرگای گەورەترین هۆڵیَکی کۆشکەکەدا بینییەوە بۆ تاویَك غەڵبەغەڵیَك لەپشت دەرگاکەوە هات، دوو پاسەوان دەرگاکەیان والآکردو لەسەر پشت جیَیان هیَشتء ڕۆیشتن. هەر کەچوومە ژوور خۆم لەبەردەم باخچە داخراوەکەدا بینییەوە کەتیشكء ڕەنگء تروسکاییەکی ئەفسووناوی کەمیَك بەبەرزییەوە دەدرەوشایەوەو ئاوی چاوی دەبرد. هەردوای ئەوەی کەچوومە نیَو باخچەکەو چەند هەنگاویَکم ناوەك هەموو شتیَکی نیَو باخچەکە بچووك بوومەوە. سەدان باڵندەی ڕەنگاوڕەنگ ئەم چڵء ئەوچڵیان دەکردو دەیانجریواند. پۆلیَك کەنسمەی دەندووك بچووك، ئاسمانیان تەی دەکردء سنگیان لەو ڕەشەبایە هەڵدەسوو، کەتاویَك بوو هەڵیکردبوو.

گەرچی لەسەرەتادا بەرگەی توندیی ڕەشەباکەیان دەگرت ء توانستێکی بێوێنەی فڕینیان هەبوو، بەڵام هێندەی نەبرد بەباڵشکاوی ء بەپەڕوباڵ هەڵپڕووکاوی داباریـنە خوارێ، بەچەشنێك پێدەچوو زۆر لەوە زیاتر بەئاسمانەوە بووبێتن، کەمن بیندبووم. یەك دووانێکم لەو کەنسمانە هەڵگرتەوە کە لەبەر پێمدا کەوتبوون، جگە لەشکانی باڵەکانیان چاوەکانیشیان هاتبوونەدەر. ئەوەندەی نەبرد ڕەشەبا زۆر بەهێزو توندەکە کەوتە وێزەی دارو درەخت ء نەمامء ڕووەکی باخچە داخراوەکەو هێندەی پێی کرا ژمارەیەکی زۆریانی لەبنڕا هەڵقەند. دواتر چیاو تەپۆلکەکانی کردە خۆڵ ء پاش ئەوەی بردنیە حەوت تەبەقەی ئاسمان بەچەشنی خۆڵبارانێکی چڕوپڕ دایباراند. پاشان هەروەك ئەوەی ڕووبارەکەی وەبیرهاتبێتەوە لەبەشی باشووری ڕووبارەکەوە بەرەو باکوور کەوتە تەکاندنء ماسیء بەردو زیخء قەوزەکانی نێو ڕووبارەکەی بەچواردەوری خۆیدا تووڕهەڵدا. بەماوەیەکی کەم ئاوی لەڕووبارەکەدا نەهێشت ء گشت شوێنء جێگەیەکی باخچەکەی کردە یەکپارچە قووڕو لیتە کە تائەژنۆمی تێدا رۆچوو بوو. کە ویستم هەنگاو هەڵبێنم پێڵاوەکانم لەنێو قووڕەکەدا جێماو بەپێی پەتی هەرچۆنێك بوو خۆم گەیاندە دەرەوەی

باخچەکە، لەشوێن خۆمدا هەڵتروشکامء وچانێکم دا. کەهەستامە سەرپێ هەستمکرد بەقەبارە وەك خۆمم لێ هاتۆتەوەو گەڕاومەتەوە بۆ دۆخی جارانم.
بەمەبەستی بینینی دوا دیمەنی باخچەکە، ئاوڕێکم بۆ دواوە دایەوە، بەڵام ئەوەی کەبینیم بەتەواوی سەرسامء پەشۆکاوی کردم، چونکە هیچ باخچەیەکم نەهاتە پێش چاو، لەشوێن جێگەی ئەو شوێنەی کەپێم وابوو باخچەکەی لەسەر دروست کرابوو، پەیکەرێکی گەورەی لەمەڕمەڕ دروستکراوی (کراڵ)م کەوتە بەرچاو. لەبەرخۆمەوە گوتم(تۆ بڵێی هەر لەبنەڕەتدا باخچەکە نەبووبێتء نەمبینیبێت، هەموو ئەوەی کەماوەیەك لەمەوپێش پێم وابوو دەیبینم، تەنها ساتەوەختێکی خەون بووبێت؟!). بەڵام سەیر لەوەدابوو، پێپەتی بوومء پێیەکانیشم قووڕاوی! لەوە زیاتر لەهۆڵەکەدا نەمامەوەو چوومە نێو ژووری ئاژەڵە مۆمیاکراوەکان، کەدەیان جۆری مۆمیای ئاژەڵی کێویی تێدابوو، کەیەکێکیان لەهەموویان عەجایبتر بوو. گەرچی کەمێك لەگورگ دەچوو، بەڵام کەدەتڕوانییە پەڵە پەڵەیی کەوڵەکەی پڵنگێکت دەهاتە پێش چاو، چاوەکانی چاوە گورگء کەڵبەکانیشی کەڵبەی پڵنگ بوون. بەڵام بچمء شێوەی ئاژەڵە مۆمیاکراوەکانی دیکە لەچاو ئاژەڵە

عەجایبەکەدا ئاسایی بوون. ئەویَم جیَهیَشتء چوومە نیَو کتێبخانەیەکی گەورە، کەجگە لەپێنج کتێب هیچ کتێبێك لەرەفەکانیدا نەبوو. سیانیان تایبەت بوون، بەجۆرو چەشن و شیَوەکانی وتار خویَندنەوە.
دووانەکەی تریشیان باسیان لەچەشنەکانی ئەشکەنجەدانء سرینەوەی دەماغ دەکرد. سەرجەم رەفە بەتاڵەکانی کتێبخانەکە بەوێنەی (کراڵ) پڕکرابوونەوە، کە لەهەموو وێنەکاندا ماسکەکەی بەدەمووچاوەوە بوو. پاش ئەوەی کتێبخانەکەم جیَهیَشت، بەپێپلیکانەیەکدا سەرکەوتمء خۆم گەیاندە نهۆمی دووەم، کەژمارەیەکی زۆر لەدەستء پیَوەندەکان لەو نهۆمەدا بەراپەڕاندنء بەڕیَوەبردنی ئیشوکارەکانەوە سەرقاڵ بوون.
کۆمەڵیَ خزمەتکارو کارەکەری کەشەفی بەدەست بەرەو هۆڵێکی زۆر گەورەی نهۆمی دوو ملیان دەنا، وەدوویان کەوتمء بەدوایاندا چوومە نیَو هۆڵەکە. کیژێکی باڵابەرز، کەکراسێکی شیفۆنی پەرپەرەی لەبەردابوو، لەبەردەم تیپیَکی مۆسیقادا راوەستابوو. پاش ئەوەی کوریَکی گەنج کەکەمانچەیەکی بەدەستەوەبوو ئاماژەیەکی بۆ مۆسیقاژەنەکان کرد، هەموویان لەیەك کاتداو پیَکەوە کەوتنە ژەنینی ئاوازێکی بەجۆش، هەر یەکسەر کچەش کەوتە سەماکردنء گۆرانی گوتن.

گەرچی ریتمی گۆرانییەکەو چەشنی سەماکە
ئاسمانء ریَسمانی فەرق بوو، بەڵام کچە تابڵێی
دەنگی خۆش بوو، جگە لەو تەرزە سەمایەی
کەدەیکرد، زیاتر بەپەپکە خواردنء هەڵسانەوەی
ماریَکی زامدار دەچوو. لەگەڵ بەرزبوونەوەی
دەنگی ئیقاعی مۆسیقاکەدا کچە پڕ بەدەمء
بەچەشنیَك دەیقیژاند کەتا ماوەیەکیش هەر سەدای
ئەو دەنگەم دەهاتەگویَ.
(کراڵ) لەسەر کورسییەکەی بەنقیَمء عاجء زیَڕو
زیو نەخشیَنراوی زۆر قەشەنگ، چوارمشقی
دانیشتبوو، لەدەستە راستییەوە میَزیَك دانرابوو،
کەزۆربەی چەشنء جۆرەکانی شەرابء میوەو
هەنگوینء گۆشتی لەسەر بوو. لەدەستە چەپیشییەوە
کورسییەکی تایبەت بەدانیشتی ئەو کچۆلانە هەبوو
کە(کراڵ) بۆ خۆی دەستنیشانی دەکردن.
(کراڵ) لەجیَی ماسك، پەڕۆیەکی ئەستوری رەنگ
رەشی بەدەموچاویدا دابوو، کەنەدەکرا لەپشت ئەو
پەڕۆیەوە هیچ ببینیَت. کچە سەماکەرەکە
کەمۆسیقاکە خاو دەبۆوە بەدەم سەماکردنەوە
دەچووە بەردەمی (کراڵ)و پشتاوپشت خۆی بەسەر
(کراڵ)دا دەشکاندەوە بەچەشنیَك کەمەمکەکانی
بەرپەڕۆکەی دەمووچاوی دەکەوتن. هەر
لەسەرەتای سەماکردنییەوە، کچە مەمکەکانی

لەمەمكدانەكەی هاتبوونە دەرو لەهەموو بەشەكانی دیكەی جەستەی زیاتر دەبزوان. مەمكەكانی درێژكۆلەو باریكء چرچء بۆربوون، جگە لەو تۆپەڵە مووە درێژانەی كەهەردوو گۆپكەكانی داپۆشیبوون هیچ جوانییەكی ترم لەمەمكەكانیدا نەدەبینییەوە. بەمەبەستی دیتنی دەموچاوی (كراڵ) بەچەند هەنگاوێك خۆم گەیاندە لای كورسییەكەیء لەنێو خۆمدا هەر لەناكاو بڕیاری هەڵدانەوەی ئەو پەڕۆیەم دا كەدەموچاوی پێ داپۆشیبوو. یەكسەر دەستم بۆ پەڕۆكە بردو هیچ بەدەستمەوە نەهات، زیاتر دەستم لێ بردنە پێشء پەنجەكانم لەودیوی سەریەوە هاتنەدەر. هەرپاش ئەوە، هەموو ئەوەی كەتا ئەوكاتەی بیندبووم، لەبەرچاومدا ون بوونء نەمان. بەدەست لێدانێك سیحری ئەو ساتەوەختەم بەتاڵ كردبۆوە. پاشەوپاش گەڕامەوەو بەهەمان ڕێگادا كەلێوەی هاتبووم چوومەوە نێو پەرستگاكە. پاش كەمێك وردبوونەوە لەسیمای گەورە كاهین كە لەو كاتەدا لەلەپی دەستە ڕاستی خۆی دەڕوانی. بەكاوەخۆ پەرستگاكەم جێهێشتء پاش ئەوەی سەد مەترێك دوور كەوتمەوە، لەبەرخۆمەوە گوتم(تۆ بڵێی بەڕاستی سەد مەترێك لەپەرستگاكە دووركەوتبێتمەوەو ئەوەی كە لەئێستاشدا دەیبینم خەون نەبێت؟!).

* * *

5

بەمەبەستی دۆزینەوەی ئەو ئەڵقە ونەی کەئێستاو
رابردووی یادەوەرییەکانمی پێکەوە گرێ دەدا،
دەیان چەشنء جۆری حەکایەتی جیاجیام، لەخەیاڵی
خۆمدا خولْقاندبوو، کەهەر هەموویان بەشێك بوون
لەو حەکایەتە دوور درێژانەی داپیرەم، کە
لەشەوەکانی زستاندا بۆی دەگێڕامەوە. هەمیشە
حەکایەتەکانی لەهیچەوە دەستیان پێدەکردو
لەهیچیشدا کۆتاییان دەهات، کەزۆر
لەسەرگوزشتەو بەسەرهاتء حەکایەتە
راستەقینەکانی ژیانی من دەچوون.
داپیرەم پێش گێڕانەوەی هەر حەکایەتێك،
فەقیانەکانی توند دەکردەوەو مێخەکبەندەکەی ملی
بۆن دەکردو فێسەکەی سەری راست دەکردەوە،
پاشان پریاسکەکەی دەردەهێنا، کەپڕبوو
لەمووروویی عەجایب و چەند پارچە زێڕو زیوو و
یاقووتێك کە بەدرێژایی ساڵانی تەمەنی کۆی
کردبوونەوە. دوای ئەوەی کە لەسەر دەستەسرێکی
ئاوریشمی گوڵ گوڵی هەڵیدەڕشتن، بەخێرایی
دەکەوتە ژماردنیان، دواتر زۆر بەوردی لێیان ورد
دەبۆوەو یەکەیەکەی مووروەکانی پیشان دەدامء

بۆی وەسف دەکردم. سپییەکەیان مووروی رزقء زەردەکەیان مووروی بەختەوەریء شینەکەیان مووروی چاوەزارو رەشەکەیان مووروی عەقڵء قاوەییەکەشیان مووروی تەمەن دریَژی بوو. پاش ئەوەی دەیخستنەوە نیَو پریاسکەکە، ئایەتیَکی دوورو دریَژی بەسەردا دەخویَندن، زاری پریاسکەکەی توند شەتەك دەداو لەبەرکی کەواکەیدا هەڵیدەگرتن. ئیدی دەستی دەکرد بەگیَرِانەوەی حەکایەتیَکی نویَ، کەهیچ کامیَکیان لەحەکایەتەکەی پیَشووتری نەدەچوو. بەدریَژایی ئەو ماوەیەی لەژیانیشدا بوو هیچ کاتیَك حەکایەتی لیَ نەبرِا، ئەمە جگە لەگیَرِانەوەی سەرگوزشتەو ماجەرای ژیانی کەسانیَکی ناودارو ناسراو.

جاریَکیان باسی کەسایەتییەکی زۆر گرنگی ئەو شارەی بۆ کردم، کەساڵانیَکی تەمەنم تیَدا بردبووەسەر. پاش ئەوەی سەددجار خۆی کردە قوربانی ئەوزاتە، هەناسەیەکی قووڵی هەڵکیَشاو گوتی(کورِی خۆم، ئەو لەسەردەمی پیَش بنیاتنانی ئەم شارەدا ژیاوە، لەودەمەدا شار تەنها یەك گچکە گەرِەك بووەو ناوی-مەلەکا-بووە. هیچ زاتیَکی موبارەکی ئەم دنیایە هیَندەی ئەو باڵابەرزو دەموچاو نورانیء سوورو سپیء دەستء زمان پاكء بەرِەحمء بەبەزەیی نەبووە. هیچ زاتیَك وەك

ئەو نەیتوانیوە لەزمانی تەیروتوو ئاژەڵء دەعباو جانەوەرەكان تێبگات. ئەو لەژیانیدا گۆشتی هیچ گیانداریَكی نەخواردووەو تاكء تەنیا لەخانوویەكی نزیك جێنزرگەكەی ئێستایدا ژیاوە. تابڵێی خانوویەكی فەرەحء دڵگیری هەبووە، كەچواردەورەكەی باخچەبووەو سەدان جۆرو چەشنی گوڵء گوڵزارو رووەكی دەگمەنی تێدابووە، جگە لەو درەختە بۆنداره جۆراوجۆرانەی كەباڵندەو تەیرو تووەكان هێلانەی خۆیانیان لەسەر چێ كردووە. باڵندەكان نەك هەر لەسەر عەردی حەوشەكە، بەڵكو لەسەر لەپی دەستە موبارەكەكانی بێ سڵەمینەوەو ترس، دانء هەرزنیان خواردووە. لەپشت خانووەكەشیەوە گەورێكی فراوانء گەورەی بۆ هەموو ئەو ئاژەڵە نەخۆشء سەقەتء پیرانە دروستكردووە كە لەڕای خوا لەخاوەنەكانی كرِیونەتەوەو لەسەربرِین قورتاری كردوون. دەگێرِنەوەو دەڵێن: لەیەكێك لەشەوە زۆر ساردو سامناكەكاندا زاتی موبارەكی گوێی لەدەنگی لوورەی گورگء دەنگی پێی كۆمەڵێ كارمامز بووە، كەچۆتە دەرێ كارمامزە تۆقیوەكانی لەسەری كۆڵانەكەدا بینیوە، كەنەیانزانیوە لەتاو ئەو گورگانەی كەوەدوویان كەوتوون چی بكەنء رووبكەنە كوێ. ئەویش بێ سێء دوو دەرگای

حەوشەکەی بۆ خستوونەتە سەرپشت. هەروەك ئەوەی پێشتر کارمامزەکان ئەویان ناسیبێت، هەر یەکسەر ملیان بەرەولای ئەو ناوەو لەدەرگای حەوشەکەوە چوونەتە ژوور. پێش ئەوەی بچێتە ژوورەوە، گورگەکان گەیشتوونەتە ئاست دەرگای ماڵەکەیء چوار دەوریان داوە، بەڵام نەیانوێراوە لەوە زیاتر لێی بچنە پێشء لەپڕ بەخۆدا شکاونەتەوە. هەروەك ئەوەی دەنگێك لەناوەوە پێی گوتبێتن، نەکەن لەو زاتە بچنە پێش، هەربۆیە پاش ئەوەی تروسکەی پەشیمانی لەچاویاندا بریسکاوەتەوە، پاشەوپاش کشاونەتەوەو دواتریش زۆر بەخێرایی لەو ناوە دوورکەوتوونەتەوە، ئەو بۆساتێکیش لەبەردەم گەلەگورگەکەدا هەستی بەترس نەکردووەو هێدیء لەسەرەخۆ تێی روانیبوون. بەرەبەیان کارمامزەکانی بردۆتە نێو گەورِەکەی دیوی پشتەوەی خانووەکەیء تا بەهاریَ لەوێدا رایگرتوونء بەهەموو چەشنێك ئاگای لێیان بووەو باشترین جۆرە ئالیکێکیشی داونەتیَ. ئەو لەدەستپێکی بەرەبەیانێکی باراناویداو سیَ رۆژ پاش کردنەوەی ئاگری نەورۆز، هەموو کارمامزەکانی ئازادکردووە. هەموو ئەو کەسانەی کە ئاگاداری ساتەوەختی ئازادکردنی کارمامزەکان بوونء لەوکاتەدا لەوێدا ئامادەبوون، بەهەڵوێستەکردنی

کارمامزەکان پاش ئازادکردنیانء تیڕوانینیان لەڕووکاری ئەو سەرسام بوون. بەچاوی خۆیان فرمێسکی قەتیسماوی نێو چاوی یەکەیەکەی کارمامزەکانیان دیتووە. پاشان بەخێرایی دوورکەوتوونەتەوەو لەسەر نزیکترین تەپۆلکەیەك بەساڵاچووترین کارمامزیان بۆ تاوێك هەڵوێستەی کردووەو چاوی بۆ گەڕەكء خانووەکەی ئەو گێڕاوە).

هەر کاتێك بەبەردەم مەزاری ئەو زاتەدا رۆیشتبام، سڵء سامێکی سەیر دایدەگرتم، پاشان بۆ ساتەوەختێك لەگۆڕەکەی ورد دەبوومەوە، کەهەمیشە کەسانێك بەدیارییەوە دەگریانء دەپاڕانەوە، جگە لەوانەی کە بەمەبەستی حاسڵبوونی رازو نیازیان، گچکە بەردیکی تایبەتییان بەکێلی گۆڕەکەیەوە دەنووساند. ئەو دەیان حەکایەتەی کەسەبارەت بەئەڵقەونبووەکەی نێوان ئێستاو رابردووی ژیانم لەمێشکمدا خولڵقابوون، تەنها یەکێکیانم لەهەموویان زیاتر بەڕاستتر دادەنا، کەدیاربوو ئەویش بۆخۆی چ بەشێكء چ دیویکی دیکەی یەکێك لەحەکایەتەکانی داپیرەم بوو. پاش چەند جارێك گێڕانەوەو هێنانء بردنی لەنێو خۆمدا، زیاتر گۆڕانی بەسەردا هاتء دواتر بووە بەسەرهاتێکی لەو چەشنەی کەپێم وابوو هۆکاری

هەڵهاتنمء گەیشتنە ئێرەم بێت. حەکایەتەکەم لەو ساتەوەختەوە دەستی پێدەکرد، کە بەرێکەوت بوومە برادەری پیرەپیاوێکی ردێن سپی. پاش ساڵێك لەیەکتر ناسینمانء لەیەکێك لەرۆژە هەرە خۆشەکانی بەهارێکدا گوتی(دەزانم عەودالّی دۆزینەوەی شتی سەیرو سەمەرەو عەجاییبیت! دەمێك بوو بەشوێن کەسێکی وەك تۆدا دەگەڕام، تا ئەو نهێنییەی کەدەیزانم نەیبەمە ژێر گڵء بەناکامی سەر نەنێمەوە. پێویستیش ناکات کەپێت بڵێمء لەوە ئاگادارت بکەم کەنابێت لەهیچ ئانء ساتێکدا ئەو نهێنییەی کەبۆتی باس دەکەم بیدرکێنیت!).
پاش ئەوەی وێنەیەکی دەستکردی دووکەڵەشێری لەزێڕ دروستکراوی لەگیرفانێکی خوارەوەی چاکەتەکەیدا هێنایە دەرو تاوێك لەبەرچاومدا رایگرت، ئاخێکی قووڵی هەڵکێشاو بەدەنگێکی پڕ لەکەسەرو خەمەوە بەکاوەخۆی دەمی هەڵهێناو گوتی(ئەگەر لاقێکم هەر لەزگماکەوە سەقەت نەبایە، ئەوە دەمێك بوو ئەو دوو کەڵەشێرە لەزێڕ دروستکراوەم لەبیرە زۆر قووڵەکە هێنابووە دەر. من تەنها نەوەیەکی ئەو بنەماڵەیەم کەپشتاو پشت لەزاتێکی موبارەکەوە ئەو دوو کەڵەشێرەمان بۆ ماوەتەوە. باپیرم ساڵانێك لەمەوپێش لەسەفەرێکیدا بۆ شارۆچکەی (هاجوول) پاش شەکەتیء

ماندووبوونیَکی زۆر تینووی بووەو خۆی گەیاندۆتە لیَواری ئەو بیرەی کە نەیزانیوە وشكء برنگە. ئیدی نازانم بۆ لەوکاتەدا هەردوو کەڵەشیَرەکەی بەدەستەوە بووەو چۆن چۆنی لیَی بەربۆتەوە؟!). دوای ئەوەی دارشەقەکەی خستە ژیَربالْیء خۆی گەیاندە لای ئەو مەرکانە ئاوەی کە لەگۆشەیەکی ژوورەکەدا دانرابوو، جامیَ ئاوی خواردەوەو دریَژەی دایەو گوتی(جگە لەکەسیَکی بنەماڵەکەی ئیَمە، کەزۆر دەمیَکە جگە لەمن کەسی تریان لەژیاندا نەماوە، یان کەسیَك کە بۆخۆم رایسپیَرم، هیچ کەسیَك گەر بشچیَتە نیَو بیرەکە کەڵەشیَرەکان نابینیَتەوە، چونکە تەلیسمء سیحریَکی پەنهانء شاراوەی لەنیَودایە. تەنها خاوەنەکەیء ئەو کەسەی کە لەلایەن ئەوەوە رادەسپیَردریَت، دەتوانیَت بیدۆزیَتەوە. لەیەك کاتیشدا دەبیَتە موڵکی کەسیَکی دیء لەبەرچاوان غەیب نابیَت، کەخاوەنەکەی بۆ خۆی بیکاتە دیاریء پیَشکەشی ئەو کەسەی بکات). پاش ئەوەی جگەرەیەکی پیَکردو مژیَکی قووڵی لیَدا، لەپڕ گوتی(دەزانم بەزەییت بەمندا دیَتەوەو دڵنیاشم کە لەبەر من ئەو کارەی بەتۆ دەکریَت بەچاکی بەئەنجامی دەگەیەنیتء دەیکەیت). بۆ بەرەبەیانی رۆژی دوایی بەجیَبیَکی مۆدیَل کۆن، کە بەکریَ گرتبووی، هات بەشویَنمدا. پاش دوو سیَ

سەعات، گەیشتینە نزیك ئەو ڕێگەیەی کەدەچووە سەر بیرەکە. پاش ئەوەی شۆفێرەکەی ئاگادارکردەوەو پێی گوت(گەر بتوانیت لای کەپرەکەوە ڕابوێستە).
شۆفێرەکە جیبەکەی لەشوێنی دیاریکراودا ڕاگرت، گوریسە سەد مەترییەکەی کە لەگەڵ خۆی هێنابوو، پێکەوە لەبەشی پشتەوەی جیبەکەمان هێنایە خوار. پاش ئەوەی جیبەکە هەردووکمانی لای کەپرەکەی سەرەڕێ جێهێشت، پێکەوە ئەو ڕێگەیەمان گرتەبەر، کە دەچووە سەر بیرەکە، هێندەی نەبرد گەیشتینە لای بیرەکە. پێش ئەوەی گوریسەکە لەنێوقەدم ببەستێت، گوتی(ئەوەت لەبیرنەچێت کە مەحاڵە هەردوو کەڵەشێرەکە لەیەك کاتدا بدۆزیتەوە، دەبێت سەرەتا یەکەم کەڵەشێریان بدۆزیتەوەو گوریسەکە توند بەدەوریدا گرێ بدەیت. هەر پاش ئەوەی کەیەکەم کەڵەشێرم ڕاکێشایەسەر، سەرسام دەبیت بەوەی کە کەڵەشێری دووەمیش هەر بۆخۆی لەبن پێتدا کەوتووە، ئەو دەمە دەکرێت ئەویان لەهەگبەکەت بنێیت و پێکەوە بێنەسەر).
سەرەتا سەرێکی گوریسەکەی لەنێوقەدم بەست و پاش ئەوەی توند شەتەکیدا، سەرەکەی تریشی ڕاکێشایە نزیك دارگوێزێکی بەساڵاچوو، کەتابڵێی بەرزو بڵندبوو. چەند جارێك بەدەوری قەدی

دارگویزەکەدا سوورایەوەو تا پیی کرا زۆر بەچاکی گوریسەکەی لەقەدی دارەکە ئاڵاندو توند شەتەکیدا، پاشان گوتی(بیَ ترس، بچۆرە خواریَ). هەر کە گەیشتمە نیَو بیرە وشكە برینگەکە، یەکیَك لە کەڵەشیرەکانم دیتەوە، کەهەر دەتگوت تازە فرِیَ دراوەتە نیَو بیرەکە، چونکە خۆڵە درِکە داڵە پووشە پەڵاشە تەبارەی وشکە گەڵای لەسەر نەنیشتبوو، لەکاتیَکدا هەموو شویَنیَکی بن بیرەکەیان پرِکردبوو. گوریسەکەم زۆر بەتوندی لەکەڵەشیرەکە بەستە پیرە پیاو تابلیَی بەهیَواشیە لەسەرەخۆیی رایکیَشایە سەر. چەند چاوەریَم کردو لەبن پیی خۆم روانی، کەڵەشیَری دووەمم نەبینییەوە، بەناچاری کەوتمە لادانی تەبارە گەڵاو پووشە پەڵاشە درِکە داڵی ئەو ناوە. کەزانیم بۆم نادۆزریَتەوە، هاوارم لەپیرەپیاوەکە کردو گوتم(کەڵەشیَری دووەمم بۆ نادۆزریَتەوە! گوریسەکەم بۆ شۆرکەرەوە، تابیَمە سەریَە تەگبیریَکم بۆ بکەیت!) نەهیچ وەڵامیَکی پیرەپیاوەکەم هاتەگویَە نەگوریسەکەشی بۆ شۆرکردمەوە. تەنها بەگوریسەکەشدا دەمتوانی بچمەسەر، چونکە بیرەکە هیَندە فراوان بوو کەنەدەکرا قاچە دەستم لەچوار دەوری بیرەکە گیربکەمە بەهەر حاڵیَك بایە بچمەسەر. چەند

سەعاتێك ئاوا بەدەستەوسانی دانیشتم، پاشان واهاتە پێش چاوم کە لەکاتی گەڕان بەشوێن کەڵەشێری دووەمدا لەژێر پووشء پەڵاشء تەبارەی گەڵاکاندا تاتە بەردێکم دیتبێ. بێ سێء دوو بەچنگ کەوتمە لادانی پووشء گەڵای ئەولایەی کەپێم وابوو تاتە بەردەکەم لەوێدا بینیبێت. زۆری نەخایاند، تاتە بەردەکەم دیتەوە، دەستێکم لێداو هەستم بەوەکرد کەژێرەکەی بۆشە، گەرچی وام دەزانی، زۆر بەزەحمەت بۆم لادەبرێت، بەڵام زۆر بەئاسانی بەدەستمەوە هاتء هەر بۆخۆی وەك دەرکەیەك کرایەوە. ڕێڕەوە ڕێگایەکی دوورو درێژم کەوتە بەرچاو، کەکەمێك بەلاری بەژێر عەردەکەدا ڕۆدەچووە خوار. بەسکە خشکێ چوومە نێوێء پاش ماوەیەك هەستم بەتەسکبوونەوەی بەردەوامی ڕێڕەوەکە کرد، بەچەشنێك کەمەحاڵ بوو بکشێمە دواوەو بگەڕێمەوە بۆ زاری ڕێڕەوەکە. لەناکاو گەیشتمە ئاستێك لەتەسکی کەپێموابوو هاکا گۆڕەوشار دەدرێم، بەڵام باش بوو پاش هەوڵء تەقەلایەکی زۆر کەمێك زیاتر چوومە پێشء خۆم لەبەردەم تاتە بەردێکدا بینییەوە، کە لەچوار دەورەکەیەوە تروسکایی ڕووناکییەك دەهاتە ژوور. پاڵێکم بەتاتە بەردەکەوە ناو خۆم لەنێو چاڵێکی کەمێك قووڵدا بینییەوە، زۆر بەئاسانی بەلایەکی

چاڵەکەدا هەڵگەڕام کەدیاربوو بەمەبەست هێندەی جێبوونەوەی نووکە پێی زەلامێك تاسەر بەچەشنی پێپلیکانەیەكء بەشێوەیەکی ڕێکوپێك هەڵکەندرابوو. هەر کەگەیشتمە سەر قەراغی چاڵەکە، لەوە حاڵی بووم، کە گەیشتوومەتە نێوەڕاستی شارۆچکەیەك. پاش ئەوەی چەند شەقاوێکم هاویشتء سەیرێکی دەوروبەری خۆمم کرد هەستم بەویستانی هەموو شتێکی نێو شارۆچکەکە کرد، هەر لەپەلەوەرو باڵندەو ئاژەڵەکانەوە تا دارو درەختء نەمامء خونچەو گوڵەکانی نێو تەنها باخچەیەکی شارۆچکەکە، کەوەك ئەوەی لەبەرد دروستکرابێتن، ئاوا لەبەردەم ئەو ڕەشەبایەدا راوێستابوون کە لەو دەمەوە هەڵیکرد کە من روانیمە باخچەکە. خەڵکی شارۆچکەکە هەرهەمووی لەماڵ هاتبوونە دەرو پێکەوە بەچەشنی پەیکەرێکی بێ جووڵە لەئاسمانیان دەڕوانی. گەرچی وەك ئەوان سەرم هەڵبڕیء لەئاسمانم روانی، بەڵام جگە لەتەمێکی سپی کەهێندەی فراوانیء گەورەیی شارۆچکەکە پانتاییەکی ئاسمانی داگیرکردبوو، هیچی دیکەم نەبینی. شارۆچکەکەم جیَ هێشتء پاش یەك دوو سەعاتێك لەڕۆیشتنی بەردەوام خۆم لەپاڵ شەش کەسی دیکەدا بینییەوە کە بەبێ پسانەوەو وەستان دەڕۆیشتن. نازانم بۆ لەو ساتەوەختەدا واهات

بەئەقڵمدا کە بەهیچ شێوەیەك لێیان دانەبڕێمء بۆ کوێ چوون لەگەڵیان بچم! بەماوەی حەوت ساڵء حەوت مانگء حەوت ڕۆژء حەوت سەعات هەر حەوتمان گەیشتینە گچکە شارێکی نزیك دەریایەك. هێندەمان خۆش بوو تاپێمان نایە نێو گچکە شارەکەوە، وەك حەوت نەخۆش بەپیرمانەوە هاتنء هەر یەکسەر بردیانینە نێو باشترین خەستەخانەیەکی شارە گچکەکەیانء بۆ ماوەی دووساڵ نەیانهێشت لەوێ بچینە دەرو تێکەڵی کەس ببین. زۆر بەوردی ڕۆژانە فەحسیان دەکردینء لێمان وردەبوونەوە، شەش سەعات جارێك دەرزییان لێ دەداین، چوار سەعات جارێکیش دەبوو چنگێ حەبء دەرمان بخۆین، کەجارجارە چەشنء شێوەکانیان بۆ دەگۆڕین. سێ ژەمە هەمان چەشنە خۆراکیان دەداینێ، کە بەدرێژایی دووساڵ هیچ نەگۆڕابوو. پاش ئەوەی دووساڵی ڕەبەقمان لەوێدا بردەسەر، لەنیوە ڕۆژێکدا کاتێك یەکێك لەکارمەندە کچەکانی نەخۆشخانەکە، سەروسینییەك ژەمە خۆراکی دووبارە بۆوەی، لەپاڵ سیسەمی هەر یەکێکماندا دانا، کەدەبوو بەردەوام لەسەری ڕابکشێین. ڕوومکردە کارمەندە کچەکەو گوتم(بۆ سێ ژەمە، هەمان چەشنە خۆراکمان دەدەنێ؟). لەوەڵامدا گوتی(لەبەرئەوەی دەرمانێکی زۆر

گرنگ لەسەر هەر حەوتتان تاقی دەکریَتەوە،
هەربۆیە دەبیَت باشترین جۆرە جۆراکتان بدریَتیَ).
پیَمگوت(باشە هیچ جۆرە خۆراکیَکی لەوەی ئیَستا
باشتر نییە، تابماندەنیَ؟!). بەسەرسوورِمانەوە
گوتی(باشترین چەشنە خۆراك لای ئیَمە ئەو
گۆشتەیە کەسیَ ژەمە دەتاندەینیَ). گوتم(باشە ئەو
گۆشتە، گۆشتی چ گیانداریَکە؟!).
بەپیَکەنینەوە گوتی(بۆ تائیَستا بەتامەکەیدا نەتزانیوە
کەگۆشی چ گیانداریَکە؟!). بەخیَرایی وەڵامم
دایەوەو گوتم (نەخیَر!). لەوەدابوو کەوەڵامم بداتەوە
کاتیَك یەکیَك لەو دکتۆرانەی بەریَکەوت بەبەردەمی
دەرگاکەدا رەت بوو زۆر بەتوورِەییەوە بانگی
کردو پیَی گوت(تائیَستا چەند جارم پیَ گوتویت
کەنابیَت نەخۆشەکان نارِەحەت بکەیتء لەگەڵیاندا
بدویَیت).
ئەو نیوەرِۆیە، هیچ کامیَکمان هیچیمان پیَ نەخوراو
ماوەیەکی دوورو دریَژ بەبیَدەنگی لەیەکترمان
روانی. گەرچی تەنها یەك وشەش لەزاری هیچ
کامیَکمانەوە نەهاتەدەر، بەڵام زۆر بەئاسانی
لەنیگاو تیَرِوانینەکانی یەکتر حاڵی بووینء
دەمانزانی تەنها یەك ژەمی تر گۆشتی کوڵاوی ئەو
دەعبایە دەخۆین. هەر کەتاریك داهات ئاگریَکمان
لەیەکیَك لەژوورە چۆڵء هۆڵەکانی خەستەخانەکەدا

کردەوە، پاش ئەوەی چرە دووکەڵ هەموو شوێنێکی تەنی، کەس ئاگای لەئێمە نەما، بەئاسانی لەدەرگای سەرەکییەوە چووینە دەر. تاپێمان کرا بەخێرایی لەو دەوروبەرە دوورکەوتینەوەو خۆمان گەیاندە نزیکترین بەندەرێکی گچکە شارەکە. لەنگەرگرتنی کەشتییەکمان بەهەل زانیء زۆر بەبێدەنگی یەك لەدوای یەك چووینە نێوىء خۆمان لەبەشی خوارەوەیدا حەشاردا، کە بەپێپلیکانەیەکدا بۆی دەچووینە خوار. سەرەتا بێجگە لەئێمە کەسی تر لەکەشتییەکەدا نەبوو، پاش چەند سەعاتێك گوێمان لەتەپەی پێی حەوت هەشت کەسێك بوو کە بەلۆژەلۆژ چوونە بەشی سەرەوەی کەشتییەکە. پاش نیو سەعاتێك دەنگی وەگەڕخستنی کەشتییەکەمان هاتەگوێىء هێندەی نەبرد کەشتییەکە لەجێی خۆی جووڵاو هێدی هێدی لەبەندەرەکە دوورکەوتەوە. دوو رۆژی رەبەق هیچمان نەخواردو تاپێشمان کرا لەشوێنی خۆمان نەجووڵاین، بەڵام ئیدی کەزانیمان لەوە زیاتر بەرگە ناگرین، یەك لەدوای یەك بەپێپلیکانەکەدا چووینە بەشی سەرەوەی کەشتییەکە. کە کاپتی کەشتییەکە ئێمەی بینی لەجێی خۆی راچەنیء بەسەرسامییەوە کەوتە سەیرکردنی جلوبەرگی بەرمان. منیش وەك ئەو کەوتمە سەیرکردنی جلوبەرگی بەری خۆمء برادەرەکانم،

پاش تاوێك لەوەحاڵی بووم کە بەبێئەوەی بەخۆمان بزانین بەجلی تایبەت بەنەخۆشخانەکانی نەخۆشخانەکەی گچکە شارەکەوە هەڵاتووین، بەڵام ئەگەر زانیباشمان، مەحاڵ بوو جلوبەرگێکی دیکەمان وەچنگ بکەوێت، چونکە هەر کەسەرەتا گەیشتینە نەخۆشخانەکە جلوبەرگەکانیان پێ داکەندینء پاشان سووتاندیان. کاپتنەکە لەناکاو نەڕاندی بەسەر یەکێك لەکەشتییەوانەکانداو کەوتە سەرکۆنەکردنی لەسەر بوونی ئێمە لەکەشتییەکەدا. بەڵام پاش ئەوەی کەشتییەوانەکە بۆ تاوێك کاپتنی بردەلاوەو دوای نیوسەعاتێك لەچەندوچوون، تووڕەیی کاپتن رەوییەوەو بەبێدەنگی چووە نێو ژوورە تایبەتییەکەی خۆیء بەدووربینەکەی ملی کەوتە تێڕوانینی دەریاکە. ئیدی لەو رۆژەوە کەس لاقەی نەکردین، پێنج مانگی نێو کەشتییەکەمان بەبێدەنگی بردەسەر، نەئەوان هیچ پرسیارێکیان لێ دەکردینء نەئێمەش زاتی ئەوەمان دەکرد لەگەڵیاندا بدوێین. رۆژانە تەنها یەك جار نانء ئاویان دەداینێ، راپەڕاندنی هیچ جۆرە ئیشوکارێکی نێو کەشتییەکە، ئەگەر زۆر گچکەو ساناش بایە، بەئێمەیان رانەدەسپاردو هەر بۆ خۆیان پێی هەڵدەستان. هەر لەسەرەتاوە گومانم لەبێدەنگییەکەیان پەیداکردبوو، دەمزانی لەپشت ئەو

بێدەنگیەیانەوە مەرامء نیازێکی شاراوە خۆی حەشارداوە!. ئەوەی کەلێی دەترسام پاش پێنج مانگء سێ رۆژ روویدا. ئەوەبوو لەئێوارەی دوارۆژی مانەوەماندا دوای ئەوەی پاپۆرێك لەکەشتییەکەمان نزیکبۆوە، کاپتنی پاپۆرەکە بەپەیژەیەکی لەگوریس دروستکراودا کە لەلایەکی کەشتییەکەمانەوە شۆڕ ببۆوە، خۆی گەیاندە نێو کەشتییەکەمان ء چووە لای کاپتنی کەشتییەکەمان. پاش کەمێك مشتومڕء گفتوگۆ، کاپتنی پاپۆرەکە سەفتەیەکی پارەی لەبەرکی دەستەراستی چاکەتەکەی دەرهێناو دایە دەست کاپتنی کەشتییەکەمان. ئیدی هەردوای ئەوە پێش خۆی نایںء بەپەیژەکەدا چووینە نێو پاپۆرەکە، کەژمارەیەکی زۆر کەشتییەوانی تێدابوو. ئەوەبوو هەر یەکسەر پاپۆرەکە بەرەو دوورگەی (سین) کەوتەرێ، نازانم لەرێگا بۆ هەموو برادەرەکانم جگە لەمن جلکەکانی بەریان داکەندو بەرووتء قووتی دانیشتن. هەر کەگەیشتینە دوورگەکە، هەر شەش برادەرەکەمیان بەپەلە بردە نێو کۆیلەکانء لەو رۆژەوە کەسیانم نەبینییەوە. رەنگە هەر بەزوویی رەنگیان گۆڕدرابێتء دەمووچاویشیان وەك دەموچاوی ئەوان ژەنگی لێ نیشتبێت!. هەر لەسەرەتاوە پاسەوانەکان منیان جیاکردەوەو بەپەلە

یەکێکیان چوو بەشوێن کاهینەکاندا، دوو کاهین پاش تاوێك بەخۆشحاڵییەوە بەرەولای من هاتنء زۆر بەگەرمی لەئامێزیان گرتم. کەبەرەو پەرستگاکە کەوتینەرێ، سەرنجی جلوبەری کاهینەکانم دا، هەر کتوومت لەجلەکانی بەرم دەچوو!.

* * *

لەهەموو شوێنء جێگەیەکی دوورگەی (سین)دا چاوم بۆ سەعاتێك دەگێڕا تاوەکو تێی بڕوانمء لەوکاتء ساتەی تێیدام ئاگاداربم، بەڵام پاش پێنج ساڵیش لەمانەوەم تاکە سەعاتێکم نە لەدەستی هیچ کەسێکداو نە بەهەڵواسراویش بەهیچ کامێك لەدیوارەکانەوە نەبیندووە. تاریفی کاتەکان لەدوورگەکەدا بە(بەیانیء چێشتەنگاوو نیوەڕۆو پاش نیوەڕۆو ئێوارەو شەوو بەرەبەیان) دەکراو دەناسرا. ڕۆژەکانیش بەپێی ڕۆژژمێرێکی سەیرو عەجایب دەناسرایەوە، کە هیچی لێ تێنەدەگەیشتم، نەشمدەزانی چۆن چۆنی دەزانن کامە بۆنەو مەراسیم دەکەوێتە چ ڕۆژێکەوە؟! ئەستەمی زانینی کاتء ساتەکان، زۆرجار وای لێدەکردم، خەون

بەدەنگی لیَدانی سەعاتە چاڵمەکەی ماڵی باپیرمەوە ببینم، کە لەداڵانەکەدا هەڵیانواسیبوو. بەمنداڵی چەند حەزم دەکرد دەرگا شووشەییەکەی بترازیَنمء دەستیَك لەبەندۆڵەکەی بدەم، بەڵام تا باپیرمء داپیرەم لەژیاندا بوون رییان پیَنەدام، پاش ئەوانیش زاتی ئەوەم نەکرد دەستی لیَبدەم.

هەموو کەلوپەلء شتومەکیَکی نیَو ماڵەکەی باپیرم وەك خۆی مایەوە، تاوەکو بەمەبەستی دیتنی ئەو رووبارەی کەعەزیاکەی تیَدا دەژیا لەرِۆژیَکدا جانتاکەم پیَچایەوەو بۆ هەفتەیەك ماڵەکەم جیَهیَشت! لەئیَوارەیەکی باراناویدا پاش ئەوەی بەناکامیء بەبیَ دیتنی ئەو رووبارەی عەزیاکەی تیَدا دەژیا گەرِامەوە. بیَیاکانە چوومە نیَو کۆڵانەکەی ماڵی باپیرمء لەکاتیَکدا کەپیَم وابوو لەبەردەرکەی خانووەکەی باپیرمدا راوەستاوم، بەبیَ ئەوەی بەخۆم بزانم لەبەردەرکەی خانوویەکی دیکەی کۆڵانەکەدا راوەستابووم. بەبیَ ئەوەی کە دەرکەکە لیَبدەم، یەکیَك دەرکەکەی ترازاندو گوتی(چیت گەرەکە؟). لەوەڵامدا گوتم(خانووەکەی باپیرم بۆ نادۆزریَتەوە!). دەمی هەڵهیَناو گوتی(تۆ کیَی؟! ماڵی باپیری چی؟!). وەڵامم نەدایەوەو بەپەلە خۆم گەیاندە سەرسووچی کۆڵانەکەو کەوتمە لیَدانی دەرگای ماڵی پیرەژنە مردوو شۆرەکە، کە بۆ خۆی

تەرمی داپیرەمی شووشتبوو. دەرگاکەی لێکردمەوەو گوتی(پەنا بەخوا، دیسان کێ مردووە؟!). لەوەڵامدا گوتم(خەمت نەبێت، کەس نەمردووە). نەیهێشت لەوە زیاتر بڵێمء گوتی(ئەدی بۆچی هاتوویت؟). بە لەسەرەخۆیی گوتم(داپیرە، تۆ من دەناسیت، وەنییە؟!)
بەسەرسامییەوە گوتی(ئەدی!). پاش ئەو وەڵامەی داپیرە، ئاهێکم پێدا هاتەوەو پاشان گوتم(بەمەبەستی دیتنی ئەو رووبارەی کەعەزیاکەی لەنێودایە، تەنها بۆ ماوەی هەفتەیەك خانووەکەی باپیرم جێهێشت، بەڵام ئێستا دەبینم خانووەکەی باپیرم لەشوێنی خۆیدا نەماوە! یان رەنگە خانووەکەی لەشوێنی خۆیدا بێتء من پێم نەدۆزرێتەوە! کەمێك لەمەوپێش شتێکی سەیر روویدا، لەکاتێکدا پێموابوو لەبەردەرکی خانووەکەی باپیرمدا راوەستاوم، بەبێ ئەوەی بەخۆم بزانم، لەبەردەرکەی خانوویەکی دیکەی کۆڵانەکەدا راوەستابووم. ئەمە جگە لەوەی ئەو کەسەی دەرکەی دەرێی ترازاند بەهیچ کامێك لەهاوسێکانمان نەدەچوو. گەرچی دڵنیاشبووم لەوەی کە لەگەڕەکەکەدا بەهەڵەدا نەچووم، بەڵام دیتنی ئێوە دەهێندەی تر دڵنیای کردم، چونکە شوێنجێگەی خانووەکەتان، بۆ من سەنگی مەحەکە، کەهەرگیز لەیادم ناچێتەوە، بەتایبەت کەداپیرەم پێش چەند

رۆژێك بەرلەوەی بمریَت، لەوە ئاگاداری کردبووم کەهەرکاتێك مرد، ئێوە ئاگادار بکەم. گەرچی شوێنجیَگەی خانووەکەی ئێوەشم دەزانی، بەڵام دەیان جار شوێنجیَگەکەی بۆ وەسفکردم، هەروەك ئەوەی تەنها چەند مەترێك لەخانووەکەی باپیرمەوە دوور نەبێت!). پاش ئەوەی کەدڵنیابوو لەوەی کەهیچی تر ناڵێم، بەدەنگێکی سۆزاوییەوە گوتی(منء داپیرەت، وەك خوشکی یەکدی وابووین، هەر کە بەبەردەمی دەرکەکەمدا تێپەڕبایە، بێگومان گەر بەسەرپێشەوە بایە، هەواڵێکی هەر دەپرسیم، ئەمە جگە لەوەی زۆرجار بەتایبەت دەهاتە لامء پێکەوە باسی سەردەمی جحێڵیی خۆمانمان دەکرد، بەڵام من هەروەك بۆخۆت دەزانیت، مردوو شۆری حەوت گەڕەکم، بۆیە بەدرێژایی ساڵانێکی دوورودرێژ هەر هێندەم پێکرا چەند جارێك بەسەردانی بچمەلای، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا دەیان جار مردووی ئەم دراوسێء ئەو دراوسێی ئێوەم شووشتووەو داپیرەشتم بەم دەستانەی خۆم شووشتووەو هەر بۆخۆشم کفنم کردووە. جا بۆیە ناکرێت لەشوێنجیَگەی خانووەکەتاندا بەهەڵەدا بچم. کەنگێ خانووەکەی ئەنگۆ لەم کۆڵانەدا بووە، کەتۆ باسی دەکەیت. سەیرە بەهەفتەیەك بنیادەم شوێنجیَگەی ماڵی باپیری

خۆی لەبیردەکا، نازانم چ شتێك بەو رادەیە سەری لیَ شێواندوویت؟! هەروەك ئەوەی نابەڵەد بیتء نەزانیت، ماڵی باپیرت دەکەویَتە بەشی ژووررووی گەڕەکەکەمانء حەوت کۆڵانی بەینە، لەگەڵ ئەم کۆڵانەی کەتۆ پیێتوایە، کۆڵانەکەی ماڵی باپیرت بیَت. ئەمە جگە لەشتیَکی زۆر گرنگ کە لەبیرم چوو هەر لەسەرەتاوە پیێت بڵیَم، خانووەکەی باپیرت لەکۆڵاندا نییە وەك هەر ریزە خانووەکەی بەشی ژووررووی گەڕەکەکەمان بەرەکەی بەرەڵایەو روو لەپیَدەشتە). هیَندە پەشۆکامء رەنگء رووم گۆڕا، بەپەلە پیرەژن جامیَك ئاوی بۆ هیَنامء دایە دەستم، ئاوەکەم بۆ نەخورایەوەو هەر بەپڕی جامەکەم دایەوە دەستی. بەبیَدەنگی بەردەرکەی ماڵی پیرەژنم جیَ هیَشتء بەدەر لەویستی خۆم، یەکە یەکەی قسەکانی لەمیَشکمدا دەزرنگانەوە، بەچەشنیَك کە بەبیَ ئەوەی مەبەستم بوو بیَت، خۆم لەپیَدەشتە بەربەرەڵاکەی بەردەمی ماڵی باپیرمدا بینییەوە، کە بەمنداڵی زۆرجار هەلوکیَنء توول توولیَنم تیَداکردبوو.

هەر کەگەیشتمە ئەویَ، لەناخەوە پیَکەنینم بەخۆم هاتء لەبەرخۆمەوە گوتم(باش بوو هەموو خەڵکی کۆڵانەکەم لەخۆم کۆنەکردەوەو نەمکردە قاو! هەر زۆر بەراستی، لەو کۆڵانەدا بەشویَن خانووەکەی

باپیرمدا دەگەڕام؟! ئەگەر دەرکەی ماڵی پیرەژنم لێ نەدایەو بەجوانی گوێم لەقسەکانی نەگرتبا، رەنگە ئێستاش بەمەبەستی دۆزینەوەی خانووەکەی باپیرم هەر لەو کۆڵانەدا گەڕابام!).
جانتاکەم دا بەشانمداو لەدەرکەی دەرەوەی خانووەکەی باپیرمەوە چوومە ژوور، کە جانتاکەم کردەوەو دەفتەرە هەزار لاپەڕەییەکەی باپیرمء جلکە سەربازییەکانیم بینی، ئەوە بەخەیاڵمدا هات گەر پاش سەفەرێکی تر بکەوێتە بەر رێمء ناچاربم بەوەی بۆی بچم، لەگەڕانەوەمدا ئەگەر بەڕاستیش خانووەکەی باپیرمم بۆ نەدۆزرێتەوە رەنگە زۆر گرنگ نەبێت بەلامەوە، چونکە گرنگترین شتێك کە لەوەوە بۆم جێمابوو، دەستێ جلی سەربازیء دەفتەری یادەوەرییەکانء سەعاتەکەی بەرباخەڵی بوو، کە بەبێ ئەوەی بەخۆم بزانم هەرسێکیانم لەجانتاکەمدا هەڵگرتبوو. پاش وچانێکی کەمخایەن، کەوتمە تەماشاکردنی گشت کەلوپەلء شتومەکێکی نێو ماڵەکەی باپیرم، بەشێکی زۆریم نەکەوتە بەرچاوو چەندیش بۆیگەڕام نەمدۆزییەوە. هەر کەسەعاتە بەرباخەڵەکەی باپیرم لەکاردەکەوت، پێکەوە دەچووینە گچکە دوکانێکی سەعات چاککردنی نێو گوزەری زەڕەنگەران، کەدەکەوتە بنەبانی ئەو ژێر زەمینەی بۆنی گازو بەنزینء

کادیۆمء زیووی تواوەی لیَدەهات. هەر کە بەژیَر زەمینەکەدا گوزەرمان دەکرد، دەنگی خرەخرِی ئامیَری تەڵیکردنی زیَرِو مسی زەردو چرکە چرکی پریَسی لەقاڵبدانی چەقالەی گۆبەرۆگء گۆی پڵپڵە بیَزاری دەکردم. پیَش ئەوەی بگەینە گچکە دوکانەکە بەناچاری دەبوو لەگەڵ باپیرمدا لەهەموو چەشنە کارو پیشەیەکی زەرِەنگەران برِوانم، بەتایبەت ئەو کاتانەی کەکاریان دەکرد.
بەتەماشاکردنی گرِوشەوقی ئاگری ئەو ئامیَرەی کەزەرِەنگەرەکان لەسەر ئەزبیَزیَکی سپی پارچە زیَرِەکانیان بەو پیَیەی کەدەیانویست بەهۆی ئەوەوە پیَکەوە دەنووساند، هەردەم چاوم دەچووزایەوە، هەربۆیە زیاتر دەمرِوانییە ئەو هەمبانە لەچەرم دروستکراوەی کەپەیتا پەیتا بەپیَ گوشاریان دەخستەسەر. پاش ئەوەی دەمانرِوانییە هەموو ئەو جۆرو چەشنەکارانەی لەگوزەرەکەدا بەئاشکرا دەکردا. دەچووینە ئەو گچکە دوکانەی کەهەردەم سەعاتەکەی باپیرمی تیَدا چاك دەکرایەوە. هەر کەخاوەنی دوکانەکە باپیرمی دەبینی بەرزە پیَ لەبەری هەڵدەستاو بەپیرییەوە دەهات. وەك هەمیشە، کەباپیرم لەسەر کورسییە دارینەکەی نیَو دوکانەکە دادەنیشت، رووی دەکردە خاوەنی دوکانەکەو دەیگوت(بلەجوو، پیَموایە تاکە جوویەك

لەم شارەدا مابێت، ئێوەبن!). گەرچی خاوەن دوکانەکە، زمانی تەتەڵەی دەکرد لەکاتی قسەکردنداو زۆر بەزەحمەت دەدوا، بەڵام هەرچۆنێك بایە وەك هەمیشە لەوەڵامی ئەو دێڕە دووبارەبۆوەی باپیرمدا دەیگوت(بابم تا مردیش باسی چاکەو پیاوەتی ئەو زەمانەی ئێوەی دەکرد، دەزانم ئەگەر ئەنگۆ نەبانایە ئەوە بابی منیش وەك هەموو ئەوانەی کەشار بەدەرکران لەو دەمەدا، شار بەدەر دەکراو وەکی وان ماڵء موڵکی زەوت دەکراو رەوانەی شوێنێکی دیکە دەکرا). هەموو کاتێك باپیرم دوای ئەو وەڵامە دووبارە بۆوەی بلە جوو، چاوەکانی ئاویان تێدەزاو پاشان پڕ بەسییەکانی هەناسەیەکی قووڵی هەڵدەمژی. ئیدی دواتر بلەجوو، خەریکی چاککردنەوەی سەعاتەکەی باپیرم دەبوو. هەر کە لەچاککردنەوەی دەبۆوە، دەیدایە دەست باپیرم. باپیریشم یان یادەوەرییەکی کۆنی خۆیء بابی بلەجووی دەگێڕایەوە، یان پاش خوداحافیزی دوکانەکەی جێدەهێشت. هەردەم پاش چاککردنەوەی سەعاتەکەی بەختەوەرییم لەچاوەکانیدا دەبینییەوە، بەڕادەیەك کامەرانء خۆشحاڵ دەبوو کەهەرچییەکی لەوکاتەدا لەدەست هاتباو بۆی کرابا، بۆی دەکردم. جگە لەوەی لەوکاتانەدا هەر پرسیارێکم بەخەیاڵدا هاتباو لێم

پرسیبا، ئەگەر مەبەستیشی نەبا بەڕاستی وەڵامم بداتەوە، وەڵامێکی وای بۆ دادەتاشی کەپێی قایل ببم. لەیەکێك لەئێوارەکاندا پاش ئەوەی گچکە دوکانەکەمان جێهێشت، بەباپیرم گوت(باشە بۆ منتان ناوناوە موسا؟!).
باپیرم پاش کەمێك پەشۆکانء سەرسامبوون بەپرسیارەکەم، دەستێکی خستە سەر شانمء گوتی(چ پێویست دەکات بپرسیت، جگە لەوەی بۆ خۆت دەزانیت، هەرکەسێك کە لەدایك دەبێت ناوێکی لێ دەنرێت، تا پێی بناسرێتەوەو بانگ بکرێت).
هەر پاش وەڵامەکەی زۆر بەلەسەرەخۆیی گوتم(بەڵام مامۆستای مێژوو، ئەو پرسیارەی لێکردوومء ئەگەر راستء رەوان وەڵامی نەدەمەوە، ئەوە سفرم لەوانەی مێژوودا بۆ دادەنێ، ئەمە بێجگە لەوەی کەپرسیاری ئەوەشی لێکردم کەموسا کێ بووەو لەچ سەردەمێکدا ژیاوەو چ کارە بووە). باپیرم پاش کەمێك تێفکرین گوتی(سەبارەت بەوەی کەبۆ ناوم ناویت موسا، رەنگە تەنها لەبەرئەوە بووبێت، کەخۆشەویسترین هاوڕێیەکم ناوی موسا بوو، یان رەنگە پەیوەندیی بەوەوە هەبێت کە بەدرێژایی ژیانم ناو موسام پێ خۆش بووە، هەربۆیە چ باوکتء چ پاش مەرگیشی تۆم ناو نا موسا. دەرهەق بەوەش موسا کێ بووەو لەچ

سەردەمێکدا ژیاوەو چ کارە بووە، راستییەکەی منیش زۆری لەبارەوە نازانم، هێندەی بیستوومە یەکێك بووە لەکەسە ناودارەکانی شاری (هۆرا) جا لەبەر هۆیەکی نەزانراو شارەکەی خۆی جێهێشتووە، ساڵانێکی دوورو درێژ بەپێیان رۆیشتووەو گەیشتۆتە دارستانی چیای زاگرۆ. پاش ئەوەی ماوەیەکی دوورو درێژ لەوێدا ژیاوە، لەشەوێکدا خەونی بەرزگارکردنی کۆیلەکانی دوورگەی (جالۆ)وە بیندووەو گوێی لەدەنگێك بووە کەپێی گوتووە(لەسەر دەستی تۆ کۆیلەکانی دوورگەی (جالۆ) رزگاریان دەبێت، هەربۆیە دەبێت بەزووترین کات خۆت بگەیەنیتە ئەویَ بەدەستی خۆت کۆتایی بەژیانی دەسەڵاتداریی دوورگەکە بهێنێت. دەبێت توند هەردوو دەستت لەبینەقاقای گیربکەیتء تا دەخنکێت بەری نەدەیت. تۆ لەم ساتەوە هەڵبژێردراوی ئەو کارە پیرۆزەیت). بەیانی کەوەخەبەر دێت، خۆی بەتەنیا لەنێو کەشتییەکی چارۆکەداردا دەبینێتەوە. پاش ساتەوەختێکی کەمخایەن، کەشتییەکە دەگاتە کەناری باکووری دوورگەی (جالۆ) هەر کەپێ دەنێتە سەر خاکی دوورگەکە، بەرێکەوت بەردێك کە لەوکاتەدا لەلایەن کەسێکەوە توور هەڵدەدرێت، بەر سەری دەکەوێتء دەبوورێتەوە. کە بەئاگادێتەوە، ئەوەی

لەیاد دەچێتەوە کەبۆچی هاتۆتە ئەو دوورگەیەو ئیشوکاری لەویَ چییە؟ بەرێکەوت دەبێتە نزیکترین برادەری دەسەڵاتداری دوورگەکەو ساڵانێکی تەمەنی لەکۆشکەکەیدا دەباتەسەر. پاشان لەیەکێك لەڕۆژە هەرە گەرمەکانی دوورگەکەدا، کتێبێکی زۆر گەورەو قورسی سەر بەرزترین رەفەی یەکێك لەکتێبخانەکانی یەکێك لەپەرستگاکان دەکەوێت بەسەریداو هەموو ئەو شتانەی کەپێشتر لەیادی چوبۆوە وەیادی دێتەوە. هەر کە دەسەڵاتداری دوورگەکە دەبینێت، دەست دەداتە بینی و لەوەدایە کەبیخنکێنێت، کاتێك دەست و پێوەندەکانی لەدوا ساتدا فریای دەکەون.
دەسەڵاتداری دوورگەکە پاش ئەوەی دێتەوە سەرخۆی، لەجێی ئەوەی کەهەر یەکسەر لەملی بدات بەپاسەوانەکانی دەڵێت سەرەتا نان و ئاوێکی باشی بدەنیَ و بەبیَ ئەوەی ئەزیەتی بدەن، هەر بەزیندوویەتی بیخەنە نێو تابووتێکەوەو سەرەکەی باش بنێتەوەو چوار دەوری بزمار رێژ بکەن، پاشان فرێی بدەنە نێو رووبارەکەوە. ئیدی ناشزانم ئەو رووبارە لەنێو دوورگەکەدا بووە، یان لەشوێنێکی تردا بووەو بەتایبەت تابووتەکەیان بۆئەویَ بردووە). ئەوەی باپیرم سەبارەت بەموسا بۆی باس کردبووم، پاش چەند رۆژێك هەر

کەمامۆستای مێژوو پێی نایە نێو پۆلەکەمانەوە، بێ سێ و دوو کەوتمە گێڕانەوەی ئەوەی کەبیستبووم. تاقسەکانم تەواوکردو هەموو ئەوەی کەدەمزانی بێ کەم و زیاد بۆم گێڕایەوە، هیچی نەگوت. پاشان بۆ تاوێك دایە قاقای پێکەنین و دواتر گوتی(دەبێت باپیرت پێی رابواردبیت و گاڵتەی بەئەقڵت کردبێ! ئەگینا بێجگە لەتۆ، هەموو کەس دەزانێت کەموسا لەهیچ ئان و ساتێکدا پێی نەناوەتە سەرخاکی هیچ دوورگەیەك و هیچ کاتێکیش نەخراوەتە نێو تابووتەوە. تەنانەت گومانیش لەوە دەکرێت کەمردبێت، چونکە بۆ دواجار بەسەر چیایەکدا هەڵزناوەو ئیدی بۆ هەتا هەتایە نەگەڕاوەتەوە. موریدەکانی بەمەبەستی بینینەوە پاش هەفتەیەك لەنەگەڕانەوەی بەچیاکەدا هەڵزناون و جگە لەدار عەساکەی هیچ شتێکی دییان نەبینیوەتەوە).

گەرچی مامۆستای مێژوومان زۆر بەدڵنیاییەوەو بۆ چەند جارێك هەروەك ئەوەی کە بەڕاستی وابووبێت هەمان سەرگوزشتەی موسای دووبارە کردەوە، بەڵام سەیر لەوەدابوو کەهیچ گومانێکی سەبارەت بەقسەکانی باپیرم لا دروست نەکردم!.

مامۆستای مێژوومان تا کۆتایی وانەکەمان کۆڵی نەدا لەدووبارەکردنەوەی قسەکانی پێشووی، هەر

کەزەنگ لێیدا، پۆلەکەی جێهێشت و بەبێزارییەکەوە بەپێپلیکانەکانی بەردەم پۆلەکەماندا سەرکەوتە سەر. کەچاوێکم بەسەرتاپای پۆلەکەماندا گێڕاو روانیمە سەرجەم قوتابییەکان، هەستم کرد بێ هەست و خوست، وەك کۆمەڵێك جەستەی مۆمیاکراو پێکەوە لەخاڵێکی بنمیچەکە دەڕوانن.

*   *   *

بەبۆنەی یادی ساڵڕۆژی مەرگی (شەهموز)ەوە لەپێنجەمین ساڵی مانەوەمدا، چاوم بەسەیرترین کەشێك کەوت، کە بەپێی بڕیارێکی (کراڵ) لەو ساڵەدا دەبوو بەو چەشنە یاد بکرێتەوە. هەر لەبەیانی ئەو رۆژەدا بۆ یەکەمجار گوێم لەدەنگی دەهۆڵ بوو لەنێو دوورگەکەدا کە بەئیقاعێکی سەربازی لێدەدرا. بەخێرایی خۆم گەیاندە گۆڕەپانەکە، کۆیلەکان هەریەکەی زنجیرێکیان بەدەستەوە بوو، بەریزو بەیەك لەدوای یەك چاوەڕێ بوون. کاهینەکانی پێش (کراڵ) گەیشتنە گۆڕەپانەکە هەندێکیان لەپشت سەکۆکەو ئەوانەی دیکەش لەپێش سەکۆکەدا ریزیان بەست، هەر لەسەرەتاوە دەفە گەورەکانی دەستیان سەرنجی راکێشام.

پاش ئەوەی هەموو پاسەوانەکانی نێو گۆڕەپانەکە کە بەشێوەیەکی بڵاو وەستابوون و لەهەموو لایەکەوە چوار دەوری گۆڕەپانەکەیان دابوو، چەند جارێك پێیان لەعەرد کوتی، (کراڵ)و دەست و پێوەندو پاسەوانە تایبەتییەکانی گەیشتنە نێو گۆڕەپانەکە. پاش ماوەیەك (کراڵ) خۆی گەیاندە سەر سەکۆکە، چەند جارێك پەنجەکانی دەستی تەقاند، پاشان لەبەر کەوتە گوتنی وتاری تایبەت بەو رۆژە، کە بەزەحمەت تۆنی دەنگی خۆی بۆ گڕ دەکراو زیاتر تۆنێکی لەرزۆك و زیقاوڵەو جارجارە نووساو دەکەوتە گوێم. (کراڵ) بۆ شاردنەوەی تۆنی شێواوی دەنگی زوو زوو ئاماژەی بۆ پاسەوانە دەهۆڵ لێدەرەکان دەکرد، تاوەکو توندترە لەدەهۆڵەکان بدەن!. گەورە کاهین بەمەبەستی رزگارکردنی (کراڵ) لەو بارە ناهەموارەی کەتێی کەوتبوو، هەر بۆخۆی و بەبیَ ئەوەی کە(کراڵ) پێی بڵێت، بەدەنگێکی بەرزو تۆنێکی قەڵەوو گڕ کەوتە قسەکردن، بەڵام ئەو دەستپێشکەرییەی (کراڵ)ی زۆر شپرزەو شێواو کرد، کە لەبزواندنی پەیتا پەیتای قامکەکانیدا وەدەر دەکەوت. یەکێك لەکاهینەکان کەئاگاداری ئەو حاڵەتە نائاساییەی (کراڵ) بوو لەگەورە کاهین چووە پێش و شتێکی بەگوێدا چرپاند. گەورە کاهین هەر یەکسەر تۆنی

دەنگی خۆی گۆڕی و هێندەی ناسك و باریك کردەوە کەزۆر لەتۆنی شێواوی دەنگی (کڕاڵ) خراپتربوو. هەر کە(کڕاڵ) دەنگی گۆڕدراوی گەورە کاهینی بەرگوێ کەوت، کەمێك هاتەوە سەرخۆی و برێك ئارام بۆوە. گەورە کاهین لەکۆتایی قسەکانیدا گوتی(هەروەك لەسەرەتاشدا گوتم ئەم بڕیارە نوێیەی (کڕاڵ)ی گەورەو مەزنمان، ئیلهامێکی بێوێنەی دنیابینی و دڵسۆزییەتی دەرهەق بەو کەڵە پیاوەی کە ئەم دوورگە وشك و برنگەی ئاوەدان کردەوە. ناکرێت ساڵڕۆژی مەرگی(شەهموز)مان لەیاد بچێت، دەبێت لەڕۆژێکی ئاوادا کەشێکی وای بۆ بخوڵقێنن کەهەتا هەتایە لەیادمان نەچێتەوە. ئەی کۆیلە بێدەنگەکانی دوورگەی (سین)، دەبێت لەمڕۆدا دەنگی خۆکوتین و لەخۆدان و لێدانی زنجیرە قەوییەکانی دەستتان، بگاتە ئەو شوێن و جێگەیەی کەڕۆحی (شەهموز)ی تێدا شادو سەرفرازە. دەبێت لەسەد لاوە خۆتان زامدار بکەن و خوێنی وەستاوو گەنیوتان بڕژێتە سەر خاکی دوورگەکەی شەهموز، تاوەکو لەناوەوە پاك ببنەوەو لەجەستەتاندا خوێنی نوێ بجمێت. ئێمە شەیدای ئەم دوورگە سیحراوییەی ئەوین، لەئاست ئەودا گچکە بنیادەمین، ئێمە گوێڕایەڵی حیکمەتەکانی

(شەهموز)و وتە پیرۆزەکانی (کرالّ)ی مەزنین.
ئەی کۆیلە کورتە باڵاکانی دوورگەی (سین)،
گەرچی نکۆڵی لەمەزنی (شەهموز)ی قارەمان
ناکرێت، بەڵام ئەگەر ئەویش نەبایەو لەو
سەردەمەدا دوورگەکەی نەدۆزیبایە، ئەوە
بەدڵنیاییەوە لەم سەردەمەدا لەلایەن (کرالّ)مانەوە
دەدۆزرایەوە!!. ئەی کۆیلە چاو خەواڵووەکانی
دوورگەی (سین)، هەر کەگوێتان لەدەنگی
دەفەکانمان بوو دەبێت حاڵ بتانگرێت و بەچەشنێك
لەخۆتان بدەن کەتا ئێستا نەك هەر
لەدوورگەکەماندا، بەڵکو لەدنیادا نەبیندرابێت و
نەکرابێت). هەر کە گەورە کاهین قسەکانی
تەواوکرد، کاهینە دەف بەدەستەکان، کەوتنە لێدانی
دەفەکانیان، بەچەشنێك دەنگی دەهات کەئیقاعی
دەنگی دەقی دەروێشەکانی ئەو شارەی وەبیر
دەهێنامەوە کەجێم هێشتبوو. دەنگی زنجیری دەست
کۆیلەکان، ئەو دەمەی کەبەر پشت و سنگ و
سکیان دەکەوت تا دەهات دەنگی لێدانی دەفەکانی
دەشاردەوە، پاش ماوەیەك بێجگە لەدەنگی
زنجیرەکان، هیچ دەنگێکی دیکە نەدەهاتە گوێم.
کۆیلەکان تادەهات توندتر زنجیرەکانیان بەپشتی
خۆیاندا دەدا کەهەر دەتگوت دەمێکە چاوەڕێی
رۆژێکی وان. پێنەدەچوو هیچ ئازارێکیان پێ

بگات، بەڵکو لەگەڵ هەر وەشاندنێکی زنجیرەکەی دەستیان برِێك زیاتر چاوە ساردو سرِەکانیان دەگەشایەوەو دەمووچاوی ژەنگگرتوویان رەنگی دەگۆرِا، پێدەچوو لەناخەوە چێژێکی سەیرو ئەفسووناوی لەو چەشنە ئەشکەنجەدانەی خۆیان وەربگرن و حەزیان بەتەواوبوونی نەبێت. پاش تەواوبوونی مەراسیمی شین و لەخۆدانی کۆیلە نێرینەکانی بەشی خۆرئاوای دوورگەکە، (کرِاڵ)و دەست و پێوەندو پاسەوانە تایبەتییەکانی، خۆیان گەیاندە بەشی خۆرهەڵاتی دوورگەکە.
کاهینەکانیش پاش ماوەیەك بەچەند بەلەمێك لەرِووبارەکە پەرِینەوەو خۆیان گەیاندە ئەوبەری رووبارەکە، دواجار من و یەك دوو پاسەوان کەجیَ مابوون، چووینە نێو بەلەمێکی لەوانەی تر گچکەترو بەبیَ سەوڵلێدان گەیشتینە ئەوبەری رووبارەکە. هەر کەگەیشتمە گۆرەپانی خۆرهەڵاتی دوورگەکە، چاوم بەکۆیلە مێینەکان کەوت کەهەریەکەیان بەوێنەیەکی مام ناوەندی (کرِاڵ) سنگ و مەمکی خۆیان داپۆشیبوو، بەڵام پێش ئەوەی بکەونە قژرِنین و سنگ کوتان، راهیبەکان یەکە یەکە وێنەکانی (کرِاڵ)یان کۆکردەوەو خستیانە نێو سندووقێکی تایبەتی رازاوە بەنەخش و نیگار.
قژرِنین و سنگ کوتانی کۆیلە مێینەکان، زۆر

لەدیمەنی بەزنجیر لەخۆدانی کۆیلە نێرینەکان کاریگەرتر بوو بەلامەوە، هێندەی نەبرد سنگ و مەمکی خۆیان شین و مۆرکردەوەو زۆربەی تاڵە قژەکانی تەپڵە سەری خۆیان رنی. بێدەنگ دەگریان و ماسولکەکانی دەموچاوان بەچەشنێك گرژ دەبۆوە کەهەر دەتگوت هاکا دڵیان دەتەقێت و دەمرن.
دەنگی ئیقاعی دەفی راهیبەکان لەنێوەوە گڕی دەدان و پێدەچوو کەبیانەوێت داخ و کەسەرو زووخاوی چەند ساڵەی ژیانیان بەقژرنین و سنگ کوتین بەتاڵ بکەنەوە. (کراڵ) گەرچی لەپشت ماسکەکەیەوە سیمای دیار نەبوو، بەڵام بەچەشنی جۆری وەستان و هۆگری و ئارامییەکەیدا پێدەچوو زۆر بەکەیف و خۆشحاڵ بێت. کە مەراسیمی یادکردنەوەی ساڵرۆژی مەرگی (شەهموز) کۆتایی پێهات، هەموو شتێکی نێو دوورگەکە گەرایەوە بۆ باری ئاسایی خۆی و بێجگە لەچەندان پەڵە خوێنی تێکەڵ بەئارەقەی جەستەی کۆیلەکان هیچی دیکە لەسەر خاکی هەردوو گۆرەپانی دوورگەکە جێ نەما.

*   *   *

که شەو داهات، چەندان پەڵە خوێنی تێکەڵ بەئارەقەی جەستەی کۆیلەکان، کە لەسەر خاکی هەردوو گۆڕەپانی دوورگەکە جیَ مابوون، بەهێوریی بوونە چەندان باڵندەی باڵ خوێناویی دەندووك درێژی چاو گەورە، پاش ئەوەی بەشپرزەیی لەهەموو شتێکی نێو دوورگەکەیان روانی، یەك لەدوای یەك لەشەقەی باڵیانداو فڕین. لەئاسمانی دوورگەکەدا بۆ تاوێك وەك گەردەلوولێك بەدەوری خۆیاندا هەڵسووڕان و پاشان لەبەرچاومدا ونبوون و نەمان. نازانم بۆ لەوکاتەدا باڵندەکانی شارۆچکەیەکی نزیك ئەو شارەم وەبیرهاتەوە، کەپێشتر تێیدا ژیابووم. پێش ئەوەی باڵندەکانی ئەو شارۆچکەیە، هەرهەموویان پێکەوە لەرۆژێکی بەهاردا تەنگەنەفەس ببن و بخنکێن، چەند جارێك بەمەبەستی دیتنیان خۆم گەیاندبووە شارۆچکەکە کەتەنها لەیەك رێگەوە دەکرا بچیتە نێوی.
یەکەمجار کەویستم خۆم بگەیەنمە ئەویَ، بەوپێیەی نابەڵەد بووم، بەئاسانی ئەو رێگەیەم بۆ نەدۆزرایەوە کە تەنها رێگەیەکی چوونە نێو شارۆچکەکە بوو. سەرەتا بەسیَ چوار رێگەی تردا رۆیشتم. پاش ماوەیەکی دوورودرێژ، هەستم بەوە دەکرد، ئەو رێگەیەی پێیدا هاتووم ناچێتەوە سەر شارۆچکەکە، ئەوەبوو دواتر کەوتمە دووی

چەرچییەك کەپێم وابوو بۆ شارۆچکەکە بچێت و باش بوو بەهەڵەدا نەچوو بووم و بەماوەیەکی کەم گەیشتمە نێو شارۆچکەکە. هەر کەبەمەبەستی تەماشاکردنی دەوروبەری خۆم، سەرم هەڵبڕی و یەکێك لەباڵندەکانم بینی، نەك هەر بەدیتنی پەشۆکام، بەڵکو برێك ترس و خۆفیشی لا دروستکردم. ئیدی پاش ئەوەی لەزۆر شوێن و جێگەی شارۆچکەکەدا دەیان باڵندەی لەو جۆرو چەشنەم کەوتە بەرچاو، هێدی هێدی لەسەرەخۆتر کەوتمە سەیرکردنیان. هەر یەکێك لەباڵندەکان دوو هێندەی مرۆڤێکی ئاسایی باڵاو قەڵافەت و قەبارەیان هەبوو، بەڵام سەرباری گەورەیی و درێژییان زۆر بەئاسانی هەڵدەفڕین و ئاسمانی شارۆچکەکەیان تەی دەکرد. بەمەبەستی زانینی شوێنی مانەوەو هێلکەکردنیان پرسیارم لەپیرترین پیرەژنێکی شارۆچکەکە کرد، کەپرچی هێندە درێژ بوو بەناچاری بەدووی خۆیدا رایدەکێشا. گەرچی سەرەتا پێدەچوو گومانی لەپرسیارەکەم هەبێت و نەیەوێت وەڵامم بداتەوە؟! بەڵام پاش ئەوەی بۆ ماوەیەکی دوورو درێژ تێی روانیم و بەقامکە وشك و رەقەکانی چەند جارێك سەری خووراندم، دەستی گرتم و هێدی هێدی بردمییە نزیك گەورە قەڵایەکی دێرینی دەرەوەی سنووری شارۆچکەکە،

کەدیوارەکانی بەحەوت رەنگ بۆیە کرابوون.
هەرکەچوومە نێو قەڵاکە، ژمارەیەکی زۆرم لەو باڵندانە کەوتە بەرچاو، کەتەنها یەکێکیان لەسەر یەك هێلکەی زۆر گەورەی رەنگ خۆڵەمێشی کرکەوتبوو.
لەگەڵ ئەوەی گەورەییەکەیان ئینسانی دەتۆقاند، بەڵام لەراستیدا زۆر بەستەزمان و بێزیان بوون، بێجگە لەوەی کەدەکرا زۆر بەئاسانی و پاش کەمێك تێروانین، حوزن و ماتەمێکی سەیرو نائاسایی لەچاوەکانیاندا ببینیت. بەرۆژ هیچ جۆرە دەنگێکیان لێوە نەدەهات، تەنها کەشەو دادەهات، هەر هەموویان بەدەنگێکی نزیك لەدەنگی مرۆڤ و بەریتمی ئاوازی حەیرانێکی دێرین تا رۆژ دەبۆوە چریکەیان دەهات. بۆ یەکەمجار کە بەشەو لەشارۆچکەکەدا مامەوە، گەرچی گرمە گرمی هەورو گڤەگڤ و لوورەی رەشەباو باو بۆران، دەبوونە رێگری گوێگرتنم لەباڵندەکان، بەڵام پاش ئەوەی بۆ چەند جارێك گوێقوڵاغی هەمان ئاوازی دووبارە بۆوەی باڵندەکان بووم، دەنگێکی هاوچەشنی ئەو دەنگەم وەیاد هاتەوە کە لەیەکێك لەکۆلانە دێرینەکانی ئەو شارەی پێشتر تێیدا ژیابووم و بەرێکەوت لەئێوارەیەکی پاییزدا کەمن و (نەوا) هێدی هێدی بەرەو لای کۆنترین

باڵەخانەیەکی کۆڵانەکە هەڵدەکشاین، لەناکاو هاتە گوێم. کە روانیمە دەستە راستی کۆڵانەکە کچێکی لاسووتاوی بەر پەنجەرەیەکی بەنایلۆن گیراوم بینی، گەرچی لێوو قورگ و زاری نەدەبزواند، بەڵام پێدەچوو ئاوازەکە لەقووڵایی ناخی ئەوەوە بێتەدەر. دەنگی تەقینەوەی بۆمبایەك کەمێك رایچڵەکاندم، تەماشای (نەوا)م کرد، کەکەمێك لەسەرووی باڵەخانەکەوە چاوەڕێی دەکردم. کە بۆ دووەم جار روانیمە پەنجەرەکە کچەکەم نەبینییەوە. دەنگێکی هێندە کاریگەر بوو، کە لەوەو بەدوا نەدەکرا لەمێشکی خۆمی بسڕمەوەو لەیادی خۆمی بەرمەوە. هەرکاتێکیش زۆر خەمبار بوومایە لەبەرخۆمەوە دەکەوتمە لاساییکردنەوەی ئەو دەنگەی کەپێدەچوو بەسەرهاتی وڵاتێکی دابەشکراوو سەرگوزەشتەی شارێکی خاپوورکراوو حەکایەتی هەموو مرۆڤێکی داماوو کڵۆڵ بگێڕێتەوە.
تەماشەیەکی ئاسمانی دوورگەکەم کردو بۆ ساتێك پێموابوو تارمایی چەندان باڵندەی شارۆچکەکە، لەئاسمانی دوورگەکەدا دەفڕن. کەگەڕامەوە بۆ نێو پەرستگاکە، خۆم گەیاندە لای گچکە ژوورێکی لاچەپەکی لەتەختە دروستکراو، کەناوەوەی بەتەپەدۆر رووکەش کرابوو. ژوورێکی تایبەت

بوو بەو كاهینانەی كەدەچوونە خەڵوەتەوە. دەرگای لەدار ساج دروستكراوەكەیم كردەوەو چوومە ژووریَ، دەمویست لەویَدا كەمیَك لاسایی دەنگی باڵندەكانی شارۆچكەكە بكەمەوەو گەر بۆ ساتیَكیش بیَت، وەك ئەوان ئاوازی حەیرانە دیَرینەكە بچرِم. بەڵام ئەو دەنگەی لەقورِقوراگەمەوە هاتەدەرو بیستم زارەتەرەك و پەشۆكاوی كردم، چونكە نەك هەر بەدەنگی خۆم نەدەچوو، بەڵكو زۆر گەورەو گرِو بگرە ترسناك و ناقۆڵا بوو. دیار بوو گەورە كاهین هەرچەندە ژوورەكەشی زۆر دوور بوو، لەو گچكە ژوورەی كەچوو بوومە ناوی گویَی لەدەنگم ببوو. هەربۆیە زۆر بەخیَرایی گەیشتە لام و بەسەرسامییەوە گوتی(ناشیَت ئەو دەنگە گەورەو قەوی و عەجاییە، لەقورِقوراگەی تۆوە هاتبیَتە دەر). لەوەدابوو كەوەڵامی بدەمەوە، كاتیَك بۆخۆی دەمی هەڵهیَناو گوتی(ئەگەر دەتوانیت كەمیَك بخەوە!).

كەرِۆژ بۆوە، گەورەكاهین بەرِارِەوە نهیَنییەكەدا، منی لەگەڵ خۆیدا بردە نیَو كۆشكەكەی (كرِاڵ) كەزۆر جوداو جیاوازبوو لەو رارِەوە نهیَنییەی كەپیَموابوو پیَشتر لەخەونیَكمدا پیَیدا رۆشتبیَتم و لەویَوە خۆم گەیاندبیَتە نیَو كۆشكەكە. بیَجگە لەوەی

کەنێو کۆشکەکەش زۆر لەوە جوداو جیاوازتر بوو کەپێشتر لەخەونەکەمدا بیندبووم.
پاش ئەوەی لەگەڵ گەورە کاهیندا بەپەیژەیەکی لەدار دروستکراودا چووینە نێو چاڵێکی زۆر قووڵ، کەدەکەوتە بەشی دواوەی پەرستگاکەو هێندەی پانتایی دە کاشییەك سەرەکەی واڵا بوو، لەوێوە بەپێپلیکانەیەکی هەزار خانەییدا چووینە نێو گەورەترین هۆڵێکی کۆشکەکە، کە لەجێی باخچە داخراوەکە حەوزێکی گەورەی تێدابوو، کەژمارەیەك لەکچۆڵە سەماکەرو کەنیزەکەکانی کراڵ لەنێویدا گەمەیان دەکردو تریقەیان دەهات.
لەوێشەوە چووینە نێو ژووری ئاژەڵە مۆمیاکراوەکان، بێجگە لەنموونەی دەیان چەشن و جۆری خەنجەرو شمشێرو مەتاڵ و گورز، هیچ شتێکی دیکەی تێدانەبوو. لەهەمووشی سەیرتر، کتێبخانەکە بوو کە لەجێی پێنج کتێبەکەو ئەو وێنانەی (کراڵ) کەرەفەکانی پێ پڕکرابۆوە، سەدان دەرپێ و ژێرکراس و گۆرەوی و مەمکدان و پێڵاوی ژنانە لەڕەفەکاندا دانرابوون. گەورە کاهین کە زانی زۆر بەوردی و ئەوپەڕی سەرسامییەوە دەڕوانمە هەموو ئەو شتانەی لەنێو رەفەکانی کتێبخانەکەدا دانراوە. بەدەنگێکی نەوی و نەرم گوتی(دارۆ، ئێمە کاتی ئەوەمان نییە، لەهەموو

شتێك خووردببینەوە! جگە لەوەی کە رەنگە نەزانیت بۆ کارێکی زۆر گرنگ تۆم هێناوەتەوە ئێرە. هەرئەوەندەی لەو دەرگایەی دەستە راستەوە چووینە دەرێ، خۆمان لەنێو گرنگترین ژوورێکی کۆشکەکەدا دەبینینەوە، کەئەویش ژووری تایبەت بەخەوتن و حەوانەوەی (کراڵ)ـە). هێندەی نەبرد، چووینە نێو ژووری تایبەتی (کراڵ)، سەرەتا پزیشکێکی کەمێك بەتەمەنم بینی، کە بەئامێرێکی تایبەت فەحسی نێو زارو قورقووڕاگەی کەسێکی دەکرد، کە بەبێ هۆشی لەسەر سیسەمێکی گەورەی لەدار دروستکراوی بەزێڕو زیوو نەخشێنراو راکشابوو.

یەکەمجار دەموچاوی کەسە راکشاوەکەم بەتەڵخی هاتە بەرچاو، بەڵام پاش ئەوەی لێی نزیك بوومەوە پارچەیەك بەزو دووگی پەنماوو هەڵئاوساوم بینی، کەسێ قات غەبغەبە لەژێر چەناگەیەوە تاوەکو سەرسنگی داهاتبووە خوار. بەئەستەم دووچاوو خاڵێکی گچکەم لەنێو بەزو دووگەکەدا بۆ جوداکرایەوە، بەڵام چەند لێی وردبوومەوەو گەڕام کەپوو و گوێچکەکانیم بۆ نەدۆزرایەوە، تەنها شتێکی دیار لەدەموچاویدا دەمە زلەکەی بوو.

بەپزیشکەکەم گوت(ئەمە کێیە؟!).

هەروەك ئەوەی گوێی لێم نەبووبێت، چووە لای ئەو مێزە ڕەشەی دەكەوتە لای تاكە پەنجەرەیەكی ژوورەكەوەو ئەو جانتایەی كردەوە كە لەسەر مێزە ڕەشەكە دانرابوو. پاش ئەوەی چەند ئامێرێكی پزیشكی لەجانتاكە هێنایە دەر، گەورە كاهینی بانگ كردە لای خۆی و چەند شتێكی بەگوێدا چرپاند. گەورە كاهین دوای ئەوەی چەند جارێك سەری بۆ پزیشكەكە لەقاندو دەستێكی خستە سەرشانی. زۆر بەهێمنی بەرەو لای من هات، نازانم بۆچی، بۆ تاوێك هیچی نەگوت و وەك من كەوتە تەماشاكردنی پزیشكەكە، كە تادەهات ئامێرێكی تری لەنێو جانتاكە دەهێنایە دەرو ئامێرەكەی كەپێشتر دەریهێنابوو دەیخستەوە نێو جانتاكە. لەوەدابوو، بۆ جارێكی تر بڕوانمە دەموچاوی كەسە ڕاكشاوەكە. كە بەدوو قامكی موویەكی سپی نێو سمێڵمی هەڵكێشاو پاشان هەر وەك ئەوەی شتێكی زۆر گرنگم پیشان بدات، چەند جارێك بەبەرچاومدا هێنای و بردی. دواتر گوتی(ئەگەر نەختێك بەوردی تەماشای كەسە ڕاكشاوەكەی سەر سیسەمەكەت كردبا، هەر بەهەیبەتیدا دەتزانی كەخودی كراڵ خۆیەتی!). لەبەر خۆمەوە گوتم(تۆ بڵێی هەر لەزگماكەوە دەموچاوی وابووبێت؟!).

پزیشکەکە دوای ئەوەی بەیەکێك لەو ئامێرانەی لەجانتاکەی دەریهێنابوو، بۆ جارێکی تر قورگی (کراڵ)ی فەحس کرد. رووی کردە گەورەکاهین و گوتی(باش بوو هەر بۆ خۆی لەهۆش خۆی چوو، ئەگینا نەیدەهێشت ماسکەکەی لابدەم و فەحسی نێو قورگی بکەم). گەورەکاهین، هەروەك ئەوەی یەکێك پێی گوتبێت، بەپەلە دەستی دایە ماسکەکەی (کراڵ) کە لەسەر مێزەکە دانرابوو. پاشان زۆر بە لەسەرەخۆیی کردییە دەمووچاوی (کراڵ). دوای ئەوەی پزیشکەکە سەری(کراڵ)ی بەرزکردەوە، گەورەکاهین، لاستیکی ماسکەکەی لەپشتە سەری(کراڵ) قایمکرد. ئینجا گەورەکاهین، بەچرپە بەپزیشکەکەی گوت(نازانم بۆ دەنگی، بەیەکجاری وای لێهات و گەیشتە ئەم حاڵەی ئێستا. تۆ بڵێی چاك نەبێتەوەو دەرمانێك بۆ دەردەکەی پەیدا نەکرێت!؟). پزیشکەکە، پاش ئەوەی بەدەستەراستی کەمێك سەر لووتی خوراند. لەوەڵامدا گوتی(حەز دەکەم ئەو راستییەت پێ بڵێم، کە تێکچوون و شێوانی دەنگی(کراڵ) پەیوەندیی بەتێکچوونی ناسروشتییانەی هۆرمۆنەکانی لەشییەوە هەیە. دیارە سەرەتا وەك دەبینن، دەنگی دەگۆڕێت، بەڵام پاش ماوەیەك، زۆر ئۆرگانی تریشی گۆڕانی بەسەردا دێت). گەورەکاهین، بەشپرزەییەوە گوتی(مەبەستت

چییە؟!). پزیشکەکە، کەمێك زیاتر لەگەورەکاهین، چووە پێشێ و گوتی(مەبەستم ئەوەیە، ئەو گۆڕانکارییەی دووچاری بووە: تەنها لەم قۆناغ و دۆخەی ئێستایدا ڕاناوەستێت). گەورەکاهین، پاش ئەوەی مووچووڕکێك لەکەڵەموستی پێیەوە تا تەپڵەسەری مێروولەی کرد، گوتی(باشە لەمە خراپتر چی تر ماوە؟!).
پزیشکەکە بەبێزارییەکەوە گوتی(نازانم بۆ تێناگەیت، گوتنی ئەوەی کەپێویستە پێت بڵێم، ڕەنگە ئاسان نەبێت! هەر باشیشە وەك ئێوە خەڵکی ئەم دوورگەیە نیم و هەر پاش ئەوەی کە(کراڵ) هاتەوە هۆش خۆی، دەگەڕێمەوە). گەورەکاهین، بەتووڕەییەوە گوتی(ڕاشکاوانە، ئەوەی دەیزانیت، بیڵێ).
پزیشکەکە پاش کەمێك بێدەنگ بوون، دەمی هەڵهێناو گوتی(ئەو لەئێستادا، هەر بەتەواوی بۆتە نێرەمووك. خۆزیا هەر ئەوەندەش بایە، هێندە نابات هەموو خاسیەت و سیفاتێکی مێینەی بەزەقی تێدا دەردەکەوێت و بەماوەیەکی کەم، دەبێتە ژنێکی تەواو). گەورەکاهین، پاش ئەوەی ئەو دووسێ دێڕەی لەپزیشکەکەوە بیست. بەواق وڕماوی ماوەیەك تێیڕوانیم و پاشان بەخەم و کەسەرێکی زۆرەوە گوتی(باشە چی بکەین؟! خۆمن وامدەزانی

دەردو نەخۆشییەکی کاتییە و دوای ماوەیەك(کراڵ) وەك جارانی لێ دێتەوە. گەرچی پێشتریش لەسەرەتاوە تانیوەراستی وتارەکەی، دەنگی گرِی برِی دەکرد! بەڵام هەرچۆنێك بایە لەئێستا باشتربوو. بەڵام وەك تۆ دەیڵێیت، مەسەلەکە لەدەنگدا نامێنێت و دەبێتە شتێکی تر. بەراستی شتێکی ترسناکە! رەنگە نەزانن، ئەم دوورگەیە پاش وتار خوێندنەوەیەکی(شەهموز)ی مەزن، ئاوەدان کراوەتەوە).

پزیشکەکە بەکاوەخۆ زاری بەش کردو گوتی(ئەی ناکرێت لەجێی ئەو کەسێکی تر، ببێتە...).

گەورەکاهین، نەیهێشت قسەکەی تەواو بکات و گوتی(بەپێی دەستووری دوورگەکەمان، کە لەلایەن (شەهموز)ی مەزنەوە دانراوە. ئەو کەسەی کەبۆی هەیە ببێتە (کراڵ)، یان دەبێت نەوەی خۆی بێت، یان ئەگەر رێگرێك هەبێت لەبەردەم بە (کراڵ) بوونی یەکێك لەنەوەکانیدا وەك تەمەن، یان حاڵەتێکی دەروونی، ئەوە لەو کاتەدا تەنها نەوەی خزمەکانی دەتوانن ئەو جێگەیە پرِ بکەنەوە. جا گرفتەکەی ئێمەش لەوەدایە،-دارۆ- تەنها نەوەیەکی(شەهموز)ە، کە ئێستا لەژیاندا مابێت! تاکە کەسێکیش بەخزمایەتی و پشتاوپشت دەچێتەوە سەر(شەهموز)ی مەزن، (کراڵ)ی ئێستامانە،

کەهیچ منداڵێکی نییە. ڕەنگە تاکە چارەسەرێکیش ئەوەبێت، کەتاسەر نەهێڵین کەس بەم وەزعەی(کراڵ) بزانێت. جگەلەوەی هەروەك پێشتر وام دانابوو تاچاك دەبێتەوە (دارۆ) لەجێی ئەو وتارەکانی بخوێنێتەوە. دیارە کەماسکەکەی (کراڵ)یشی کردە دەموچاوی پێموانییە کەس پێی وابێت کە(کراڵ)..). پزیشکەکە بەتەوسێکەوە گوتی(بەڵام ئیدی (کراڵ) تا دوا هەناسەی ژیانی هەر بەو چەشنە دەمێنێتەوەو بەتەمای چاکبوونەوەی مەبە).

گەورە کاهین نەڕاندی بەسەریداو گوتی(دەزانم چاك نابێتەوە، مەبەستم ئەوەیە پێش ئەوەی گوێم لەقسەکانی تۆ بێت من خۆم ئەوە هاتبوو بەخەیاڵمدا کەتا چاك دەبێتەوە کەسێك لەجێی ئەو وتارەکان بخوێنێتەوە، بەڵام پێش ئەوەی گوێم لەدەنگی (دارۆ) بێت، دەمویست کەسێکی دەنگ قەوی لەجێگەیەکی تری دنیاوە بهێنمە دوورگەکەو لەجێی (کراڵ) وتارەکان بخوێنێتەوە). پزیشکەکە بەسەرسووڕمانێکەوە گوتی(جگە لە(دارۆ)، لەدوورگەکەدا کەسێکی تر نەبوو؟! مەبەستم ئەوەیە، کە بۆ پێش ئەوەی گوێت لەدەنگی بێت، بیرت لەکەسێکی دەرەوەی دوورگەکە دەکردەوە، باشە هەر هیچ نەبێت لەناو خۆتاندا، مەبەستم

لەکاهینەکانە، کەسێکی وات چنگ نەدەکەوت، کەڕۆژانە وتارەکانی پێ بخوێنیتەوە. جگەلەوەی گەر دارۆ تەنها نەوەیەکی (شەهموز) بێت، وەك پێشتر گوتتان ئەی بۆ لەسەرەتاوە ئەوتان نەکردۆتە (کراڵ)، گەرچی ئێستاش نەچووە بچێ).

گەورەکاهین گوتی(سەبارەت بەوەی کەبۆچی (دارۆ)مان نەکردە (کراڵ)، حەکایەتێکی دوورو درێژەو رەنگە ئێستا کاتی گێرانەوەیم نەبێت.

دەرحەق بەوەش کە بۆ نەکرا، هیچ کاهینێك لەجێی (کراڵ) دابنێم، تا وتارەکانی بخوێنێتەوە، رەنگە نەزانن کەهیچ کاهینێك بێجگە لەخۆم باڵای هێندەی باڵای(کراڵ) نییە، ئەگەر ماسکیش لەدەموچاو بکەن زوو فەرقیان پێ دەکرێت و دەزانرێت. دیارە زلبوونی لەپڕی دەنگی (دارۆ) زۆر کاری تێکردم، بەڵام لەڕوویەکی دیشەوە بەباڵاش هێندەی (کراڵ)ـە، بگرە پان و پۆڕی شان و قەڵافەتیشیان لەیەك دەچێت. گەرچی منیش لەڕووی پان و پۆڕی شان و قەڵافەتمەوە شتێکی ئەوتۆم لەگەڵ (دارۆ) فەرق نییە، بەڵام بەوپێیەی کە لەزۆربەی بۆنەو مەراسیمەکاندا جگە لەوەی کەدەبێت لەشوێنێکی دیارو نزیك بە(کراڵ) رابوەستم و ببینرێم، دەبێت وتارێك یان چەند دێرێك بۆ پشتگیری کردنی وتارو

بڕیارەكانی ئەو بڵێم، بۆیە ناكرێت من ماسكەكە لەدەموچاو بكەم و ڕۆڵی ئەو ببینم، مەگەر..). پزیشكەكە بەعاجبایەتییەكەوە گوتی(باشە ناكرێت وەك ئەو وڵاتەی كەمن تێیدا دەژیم كەس وتار نەخوێنێتەوەو زۆر بەڕۆتینی كاروبارەكانی ڕۆژانە بەڕێوەبچێت؟ لای ئێمە زۆربەی خەڵكە ڕەشۆكییەكە هەر ناوی پاشای وڵات نازانێت و پێویستی بەزانینیشی نییە، ئیدی چ پێویست دەكات لەكات و ساتێكی دیاریكراودا كۆیلەكان لەئیشوكار بكەن و سەرقاڵی گوێگرتنیان بكەن، من تێناگەم، ئەمەچ سوودێكی هەیە؟!). گەورەكاهین پاش هەڵوێستەیەكی كەم خایەن، كەپێدەچوو مەبەستی بێت، شیرازەیەكی گونجاو بۆ چەشن و جۆری قسەكانی بدۆزێتەوە، زاری بەش كردو گوتی(خزم و برادەرەكانی (شەهموز) پاش ئەوەی كە زارەترەك دەبن و ترس و خۆف دایاندەگرێت، ئەو دەمەی بەڕۆخی ڕووبارەكەدا سەربەرەو ژوور دەكەونەڕێ، بەتایبەت ئەو دەمەی كەبینایيان لێڵ دەبێت، ئیدی كەپاشەو پاش بەفەرمانی (شەهموز) دەگەڕێنەوە دواوە، یەكێكیان بێ ورەیی و ترس و خۆفی ناشارێتەوە. پێی وادەبێت كەدەبێت هەر لەگەڵ شەفەق كەوتنی ڕۆژی دوایی، دوورگەكە جێبهێڵن. بێگومان ئەگەر توانای وتاربێژی و

سەلیقەی (شەهموز) لەوکاتەدا فریای نەکەوتباو وتاریَکی زۆر گرنگی نەگوتبا، ئەوا بیَشك هەموو خزم و برادەرەکانی بەرەبەیان بەهەر شیَوەیەك بایە دوورگەکەیان جیَدەهیَشت و ئەویان بەتەنیا جیَدەهیَشت.
ئیدی پاش مەرگی شەهموزو هاتنە سەرحوکمی کوڕە تاقانەکەی بەڕەسمی وتار خویَندنەوە بووە سونەتیَکی هەمیشەیی و بەردەوامی ئەو کاتەو لەوەو بەدوای گشت (کراڵ)ـەکانی دوورگەکەمان، باوەڕت هەبیَت کەوتارە بەردەوام و یەك لەدوای یەکەکان هیَندە کاریگەریی لەسەر کۆیلەکان هەیە کەپیَم وانییە هیچ لیَدان و ئەشکەنجەو تف و جویَن و تیَهەڵدانیَك ئەو کاریگەرییەی لەسەریان هەبیَت.
بەتایبەتی رەنگە ئیَوە نەزانن ئەم کۆیلانەی نیَو دوورگەکەمان لەشویَنیَکی دیکەی دنیاوە هیَنراونەتە ئیَرەو لەتوخمیَکی زۆر پیس و نەگریسی مرۆڤن. مەڕوانە بیَدەنگی و گویَڕایەڵییان، ئەگەر وتارە دوورودریَژو بەردەوام و یەك لەدوای یەکەکان نەبووایە، ئەوە دەمیَك بوو رەنگە هەر لەسەردەمی هاوردنیانەوە بۆ ئیَرە دەستیان دابایەتە یاخی بوون و هەڵگەڕانەوە.
دەبیَت ئیَمەی کاهین هەموو هەوڵ و تەقەلایەکمان وەگەڕبخەین بۆ پاریَزگاریکردن لەپیرۆزترین

رووبارێکی ئەم دنیایە، کەبێگومان لەودیو ئاست و شوێنێکی رۆخی رووبارەکەوە کەبینایمانی تێدا لێڵ و تەڵخ دەبێت و شتێك دەبێتە رێگری بینین و تەماشامان، بەهەشتێکی ئەزەلی و ئەبەدی هەیە، کەتەنها رێگەی چوونە ناوەوەی رۆحە بەهەشتییەکان دەدات. کاری هەمیشەیی و بەردەوامی ئێمەش پاراستنی پاکی و بێگەردیی ئەم خاکەیە کەپیرۆزترین رووبارێك بەنێوەڕاستیدا رەت دەبێت. دیارە دۆزینەوەی ئەم دوورگەیەش لەلایەن (شەهموز)ەوە گەرچی بەرێکەوت دۆزراوەتەوە، بەڵام دیارە بێ حیکمەت و بێ مەڵامەت نییە، ئەوەی کە لەتۆشم دەوێت گەر وەك دەیڵێم جێبەجێی بکەیت، چیت بوویێت لەگەوهەرو بەردی بەنرخ و شتومەك و کەلوپەلی عەجایب، ئەوە بەخۆشحاڵییەوە پێت دەبەخشم. گەرچی ئەوەی کە لەتۆم دەوێت، کارێکی زۆر ئاسانە، بەڵام گرنگییەکەی لەوەدایە کەتەنها بەتۆ رایی دەکرێت. هەر کە(کراڵ) هاتەوە هۆش خۆی وای تێبگەیەنە گەر بۆ ماوەی چەند مانگێك لەجێگەدا بمێنێتەوە ئەوە بەتەواویی چاك دەبێتەوە. کەقەناعەتی کرد ئەو دەمە تەگبیری ئەوەی بۆبکە، تا چاك دەبێتەوە دەبێت کەسێکی دی بەبێ ئەوەی کەس بیزانێت لەجێی ئەو وتار بخوێنێتەوە. هەر کە هێندەت پێ گوت، ئیدی

جڵەوی قسەکردن بۆ من جێبهێڵە). پاش ئەوەی (کراڵ) کەمێك دەستی بزواند، گەورە کاهین رووی تێکردم و گوتی(نازانم بۆچی تۆم لەگەڵ خۆم هێنایە ئێرە! بەهەر حاڵ ئێستا بەپەلە بچۆرە دەرێ و لەپشت دەرگاکەوە چاوەڕێ بە).

* * *

کەچوومە پشت دەرگاکە، هەستم بەماندووبوونێکی نائاسایی دەکرد، هەر دەتگوت سەرپاکی بیابانێکم حەوت شەوو حەوت رۆژ بەپێیان بڕیوە. ئەژنۆکانم بەچەشنێك ئازاریان دەهات کەزۆر خۆم بەپێوە بۆ رانەگیرا، لەپاڵ دەرگاکەدا دانیشتم و لاقەکانم لێ درێژ کرد. هەر کە لەژوورەکەی (کراڵ) هاتمە دەرێ و چوومە پشت دەرگاکە هەستم بەوەکرد، هەمان ئەو دەرگایە نییە کەپێشتر لەگەڵ گەورە کاهیندا لێوەی چووینە ژوور. بەرامبەر دەرگاکە، راڕەوێکی تا بڵێی دوورو درێژو پان هەبوو، کە لەزۆر شوێنیدا حەوزی تایبەت بەماسی عەجایب و شووشەی سەرداخراوی پڕ لەدووپشك و مارو قرژاڵ و مشکی سپی و رۆبیان و کرمی رەنگاوڕەنگ و لوولپێچ دانرابوو. بێجگە

لەشووشەیەکی زۆر گەورەی پڕ لەسەرەمێکوتە، کەخرابووە سەر مێزێکی بەرز.
هەموو ئەوەی لەڕاڕەوەکەدا کەوتە بەرچاوم، تاقیگەی پۆلی شەشەمی ئامادەیی بیرخستمەوە، کەدەکەوتە بەشی پشتەوەی قوتابخانەکەمان. پاش ئەوەی بەڕاڕەوێکی شێدارو تاریکدا دەڕۆیشتیت، دەگەیشتیتە بەردەم دەرگا زۆر بچکۆلەو نەوییەکەی کەدەبوو سەرو پشتی بۆ دانەوێنیتەوە تا بتوانیت بچیتە ژوور. مامۆستای بەرپرسی تاقیگەکە، هەردەم ریش و سمێڵی دەتاشی و بەردەوامیش سەدرییەکی سپی لەبەر دەکرد، هەر لەگەڵ دەستپێکردنی دەوامی رۆژانەو تا لێدانی دوا زەنگی قوتابخانەکەمان، لەتاقیگەکەدا نەدەهاتە دەرێ.
لەپشووەکاندا بەبێدەنگی دەچوومە نێو تاقیگەکەو تێم دەڕوانی، زۆربەی ئەو خشۆکانەی کەلێی داوا دەکردم و بۆم دەهێنا، لەمەنجەڵێکی گچکەدا دەیکوڵاندن، پاش ریشاڵ ریشاڵ بوون و داوەشانی گۆشتەکەیان سەرەتا ئێسکەکانی جیادەکردنەوەو دواتر هەریەکەیان بەجیا ئێسکەکانی پێکەوە دەنووساندن و پەیکەرە ئێسکی هەریەك لەخشۆکەکانی بەو چەشنە سەرلەنوێ دروست دەکردەوە. ئەو رۆژانەی کەدەبوو وانەی زیندەوەرزانی لەتاقیگەکەدا بخوێنین، زۆر بەپەلە

خۆم دەگەیاندە ئەویَ و لەسەر یەکیَك لەکورسییەکانی پیَشەوەدا دادەنیشتم. هەر کەدەستی دەکرد بەقسەکردن زۆر بەسەرنجەوە تیَم دەڕوانی و گویَم لیَدەگرت، کەمیَك باسی وانەی تایبەت بەخۆمانی دەکردو هیَندەی نەدەبرد، وەك هەموو جاریَك باسی زیندەوەریَکی سەیرو سەمەرەی بۆ دەکردین.

لەیەکیَك لەئیَوارە ساردەکاندا پاش ئەوەی ویَنەی چۆلەکەیەکی لەسەر تەختە رەشەکە بۆ کردین، کەسەری بەسەرە مار دەچوو، بەکاوەخۆ دەمی هەڵهیَناو گوتی(ئەگەر سەرنجی لەشی بدەن، بەتەواوی لەچۆلەکە دەچیَت، بەڵام وەك دەبینن سەری بەسەرە مار دەچیَت، دیارە هەر وەك ماریش دەگەزیَت و ژەهرەکەشی لەژەهری ژەهراویترین چەشنی مار کوشندەترە.

گەرچی پیَم وانییە لەئیَستادا مابیَت، بەڵام لەرۆژگاریَکدا لەهەموو شویَنیَکدا هەبووەو کەوتۆتە بەرچاو. تەنانەت وەك دەگیَڕنەوە، ژمارەیەکی بیَ شوومار یان لەپڕوپیَکەوە بەچەشنی باران داباریونەتە سەر خەڵکی یەکیَك لەوشارانەی کە چ خوورەوشت و داب و نەریت و جلوبەرگیان وەك ئیَمەیە، چ شیَوەزاری ئاخافتنیان زۆر لەشیَوە زاری ئاخافتنمانەوە نزیکە. ئیدی پیَش ئەوەی رەشەبایەکی

توند هەڵبکات، نیو بەنیوی خەڵکەکە دەکوژن، کەدیارە بەحوکمی لاوازیی باڵەکانیان ناتوانن لەکاتی هەڵکردنی ڕەشەبادا هەڵبفڕن. ناشزانم چۆن پێش وەخت هەر لەخۆیانەوە هەستی پێدەکەن و خۆیان لەپەناو پاسار دەنێن. هەر کەڕەشەباکە هەڵدەکات، لەبەدبەختی خەڵکی شارەکەدا، سوپای زرتە زەلامە ڕەش ئەسمەرەکان هێرش دەکاتە سەریان و بەماوەیەکی کەم هەموو نێرینەکانی شارەکە بەمنداڵی سەر بێشکەشەوە سەردەبڕن، پیرەژنەکان لەشارەکەدا جێدەهێڵن و کچ و ژنەکانیش لەگەڵ خۆیاندا دەبەنە پایتەختی وڵاتەکەیان.

پاش ئەوەی جوانەکانیان دەدەنە سوڵتانی وڵاتەکەیان ئەوانەی دیکە لەبازاڕی کەنیزەك فرۆشتندا دەفرۆشن. مێچکەی چۆلەکەمارە، هێلکەکانی لەهەموو شوێن و جێگەو پەناو پاسارێکدا جێ دەهێڵێت، بەبێ ئەوەی لەسەری بخەوێت، بۆخۆی پاش دوو هەفتە دەترووکێت و بەچکەکەی بەماوەیەکی کەم وەك باوانی گەورە دەبێت.

کیسەیەکی ژەهر، لەژێر کەللەسەری هەر چۆلەکە مارەیەکدا هەیەو ئەگەر بۆماوەی یەك مانگ بەهیچ گیاندارێکەوە نەدات و ژەهرەکەی بەتاڵ نەکاتەوە، مردار دەبێتەوە. تەنها خۆراکێك کەهەفتەی یەکجار

پێویستی بەخواردنێتی، دڕك و داڵ و گژوگیاو ڕوەکی ژەهراوییە، کەدەبێت لەپێناو دۆزینەوەو چنگ هێنانی، دەیان کەژو کێوو ناوچەی دوورە دەست بگەڕێت. کەدیارە ژمارەیەکی زۆریان هەر لەڕێگادا مردار دەبنەوە.
لەناوچوونی چۆلەکە مارەش هاوکاتە لەگەڵ چاخی دۆزینەوەی لاستیك و بەکارهێنانی لەدروستکردنی دارلاستیکدا کەهەموو خەڵکی دنیا لەو سەردەمەدا بەهۆی ئەو چەکە زۆر گرنگەوە بۆ ماوەی پێنج ساڵ لەهەموو جێگەو شوێنێکدا سەرقاڵی لەناوبردنیان بوون. جگەلەوەی هەر لەو سەردەمەدا چۆلەکەیەکی زۆر بچکۆلەی سەیری پەیدابووە، کەئیش و کاری گەڕان بەشوێن هێلکەی چۆلەکە مارەو دۆزینەوەی بووە. هەر پاش دۆزینەوەشی بەدەندووکە دەرزیلەییە زۆر باریکەکەی شیلەیەکی سەوزباوی ڕۆکردۆتە نێو و درەحاڵ گەشەکردنی سروشتی نێو هێلکەکەی ڕاوەستاندووە. بێجگە لەوەی کەئەگەر بەچکەکەی نێوی هێندەی نەمابێت سەر لەهێلکە بهێنێتەدەر، یان لەیەکێك لەسوورەکانی کامڵبوونیدا بووبێت، هێلکەکەی هەردوولاقی بەرز کردۆتەوەو لەبەرزی چەند مەترێکەوە فڕێی داوەتەوە خوار). لەناخەوە ئەو مامۆستایەم خۆشدەویست و هەردەم هەستم بەوە دەکرد، زۆر

لەوە زیاتر دەزانیَت کە لەوانەکاندا بۆی باس دەکردین. بۆ یەکەمجار کەئەوم لەدەرەوەی تاقیگەکەدا بینی، لەو رۆژەدا بوو کەکۆمەڵیَك کەسی سەرو ردیَن دریَژ لەدەرگای سەرەکی قوتابخانەکەمانەوە بەپرتاو خۆیان کرد بەژووردا. نەشمدەزانی کەئەوە دواجاریَکە ئەوی تیَدا دەبینم! کەسە سەرو ردیَن دریَژەکان، بەسەر زۆربەی پۆلەکاندا دابەش بوون، ئەوەی هاتە نیَو پۆلەکەی ئیَمە لووتی بەچەشنیَ گەورەو دریَژ بوو، کەپیَم وانەبوو تائەو کاتە لووتی ئاوام لەهیچ ویَنەیەکی کاریکاتۆریشدا بەرچاو کەوتبیَت. هەر یەکسەر ویَنەی هەڵواسراوی کابرا رەشتاڵەکەی هیَنایە خوارو پاش ئەوەی بەپیَیان چووە سەری و شووشەی سەر ویَنەکەی وردو خاش کرد، ویَنەکی بەخیَرایی هەڵگرتەوەو شیَتگیرانە پارچە پارچەی کرد. ویَنەی کابرا رەشتاڵەکە لەهەموو سووچ و کەلیَن و ژوورو هۆڵ و رارەوو داڵان و گەرماوو دوکان و سەر فولکەو بەردەمی بیناکان و سەرپردو ژیَر پردی شارەکەدا دەکەوتە بەرچاو.
لەتەنها دوو شویَندا ئەو ویَنەیەت نەدەکەوتە بەرچاو، یەکەمیان هەموو ئاودەستە گشتی و تایبەتییەکانی شاربوو، دووەمیشیان مەلهاخانە نهیَنییەکانی زۆر شویَنی شارەکە بوو،

کەخاوەنەکەی کابرایەکی زۆر قەڵەو بوو، پێش تەواوبوونی یەکێك لەجەنگەکانی ئەو وڵاتەی کەشارەکە دەکەوتە نێو سنوورەکانی، لەشوێنێکی نادیارەوە هاتبووە نێو شارەکەو تێیدا نیشتەجێ ببوو. سەرەتا وەك کەسێکی دیندار لەخەڵکەکە نزیك ببۆوەو بەماوەیەکی کەم توانیبووی تێکەڵیان ببێت، بەحوکمی تواناو قودرەتی لەهیپتۆنیزمە کردن و خەواندنی بەرامبەرەکەیدا بەماوەیەك ژمارەیەکی زۆری گەنجەکانی کۆنترۆڵ کردبوو، جگەلەوەی کەفێری بەکارهێنانی حەشیشەو هیرۆین و تلیاکی کردبوون. ئیدی لەپیرۆزترین رۆژێکی شارەکەدا یەکەمین مەلهاخانەیەکی نهێنی لەشوێنێکی شارەکەدا دەکاتەوە، بەپێی زۆربوونی ژمارەی ئەو کەسانەی کە روویان تێکردووە، مەلهاخانەی دیکەی کردۆتەوەو بەو چەشنە بەردەوام بووە.
هەرکەسێك بەبەردەم هەر یەکێك لەمەلهاخانەکانی کابرا قەڵەوەکەدا تێپەڕببایە، ئەگەر پێشتر ئاگادار نەباو نەیزانیبایە ئەوە هەرگیز نەیدەزانی ئەو جێگەو شوێنەی کە بەبەردەمیدا تێپەڕدەبێت لەنێویدا چی دەکرێت. چونکە جگە لەوەی کە بەبەردەوام شوێنجێگەی مەلهاخانەکانی دەگۆڕی، بەشی پێشەوەشی دەکرایە مەغازەو دوکانی هەمەجۆر، کە زۆر بەئاسایی کەسانێکی سەر بەکابرا قەڵەوەکە

کاریان تیَدا دەکردو تەنها ئەو کەسانەی دەیانناسی یان ئەوانەی لەلایەن دەڵاڵە تایبەتییەکانیانەوە بۆیان رەوانە دەکران، دەبرانە بەشی پشتەوەی مەغازەو دوکانەکان. ئەگەر بەرِیَکەوتیش کەسیَك هەستی پیَ کردباو زانیبای و بەراستیش دژ بەو جۆرە کارانە بایە، نەیدەویَرا باسی بکات و هیچ بڵیَت، چونکە پیاوە قەڵەوەکەو پیاوەکانی لەلایەن بەشیَکی پسپۆری سەر بەئاسایشی شارەکەوە پاریَزگارییان لیَدەکرا. هەرکەسیَك لەوانەی کەئاگاداربوون و بەمەبەستی رابواردن چووبوونە نیَو مەلهاخانەکانییەوە ئەگەر وشەیەکیان لەدەم هاتبایەتە دەرو تەنها شتیَکیان سەبارەتی درکاندبا، نیوەشەو لەلایەن چەکدارەکانی بەشە پسپۆرەکەوە خەتف دەکران و دەبرانە دەشتیَکی کاکی بەکاکی و تاگیانیان دەداو دەمردن، لەهەر چوارلاوە بەردەباران دەکران. دواتر جەستەکانیان بەچەشنیَك دەسووتاندن کەئەگەر رەژووە پارچەیەکی جەستەشیان جیَ ماباو کەسیَك بەریَکەوت بەرچاوی کەوتبا، ئەستەم بوو پیَی وابیَت پارچە جەستەی سووتاوی مرۆڤن. چونکە چ هیَندە بەباشی دەیان سووتاندن کەهیچی ئەوتۆیان لەپاش جیَ نەدەما، چ لەهەمان شویَنی دەشتەکەدا بەردەوام گاو گۆتاڵ و ئاژەڵە نەخۆشەکانیان تیَدا دەسووتاند!. رەنگە هەموو ئەو زانیارییانەم بۆ

هەتاهەتایە نەزانیبا، کەئەگەر جوانترین بێوەژنێکی شارەکە لەتۆڵەی بەزۆر بێ بنکردنی کچە تاقانەکەیدا کابرا قەڵەوەکەی لەشەوێکدا ژەهرخوارد نەکردبایە!
دوای ئەوەی زەلامە سەرو ردێن درێژەکە، هەموومانی لەگەڵ خۆی بردە بەردەم ژووری یەکێتی خوێندکارانی سەر بەکابرا رەشتاڵەکە، کە لەوکاتەدا هەموو قوتابییەکانی دیکەش لەوێدا بوون، سێ چوارێك لەزەلامە سەروڕدێن درێژەکان، یەك لەدوای یەك بەلەقە بەربوونە دەرگای ژوورەکەو هێندەی نەبرد شکاندیان، پاشان هەموو فایل و کاغەزو کتێبەکانی نێویان گڕتێبەردا. ئیدی پاش ئەوە قوتابییەکان لەهەموو لایەکەوە کەوتنە بەردباران کردنی گشت دەرگاو پەنجەرەکانی قوتابخانەکەو ئەوەندەی نەبرد شووشەیان بەهیچ پەنجەرەیەکەوە نەهێشت. دوای ئەوەی زەلامە سەرو ڕدێن درێژەکان بەدیوارە بەرزەکەی بەشی پشتەوەی قوتابخانەکەدا هەڵگەڕان و لەوێوە خۆیان هەڵدایە نێو کۆڵانە پێچاوپێچ و تەسك و تروسکەکەی پشتەوەی قوتابخانەکە.
هێزەکانی ئاسایش و تەواری و پۆلیسی سەر بەکابرا رەشتاڵەکە گەیشتنە نێو قوتابخانەکەو بۆ ماوەی سەعاتێك هەموو قوتابییەکانیان دایە بەر

کیَڵ و شەق و زللە. دواتر بەدەنگی بەرز چەند جاریَك بەڕیَوەبەری قوتابخانەکەمان هاواری لیَکردین و گوتی(بەپەلە هەرهەمووتان لەگۆڕەپانەکەدا ریزبن).
دوای ئەوەی بەخیَرایی خۆمان گەیاندە گۆڕەپانەکەو یەك لەدوای یەك ریزبووین. بەڕیَوەبەرو بەرپرسیَکی سەر بەکابرا رەشتاڵەکەو ژمارەیەك چەکدار هاتنە نیَو گۆڕەپانەکە. بەڕیَوەبەر پاش ئەوەی کەفە سپییەکەی لالغاوەی بەدەستەسریَك سڕی، گوتی(بەفەرمانی جەنابی بەرپرس، کە بۆخۆی لەپاڵمەوە راوەستاوە دەبیَت هەرهەمووتان بگیریَن، بەڵام لەبەرئەوەی بەزەییم پیَتاندا دیَتەوەو دەزانم ئەوەی کەکردووتانە لەنەزانی و گەوجیتانەوەیەو زۆربەتان بیَتاوانن، زۆرتان بۆ پاڕامەوە. پیَم ناڵیَن بەردبارانکردنی دەرگاو پەنجەرە چ مانایەکی هەیە؟! کوانیَ ئەو سەرو ردیَن دریَژانەی کەویَنەی گەورەترین زاتیَکی ئەم دنیایەیان هیَنایەخوار؟! پاش ئەوەی ئیَوەیان فریودا، بۆ کویَ هەڵهاتن و چوونە کویَ؟ دڵنیابن لەوەی کەئەگەر کەمیَك غیرەتیان هەبا، وەك بەرزەکی بانان بۆی دەرنەدەچوون و هەڵنەدەهاتن. دیارە باش ئەو کەسانەش دەناسین، کە بەنهیَنی پەیوەندییان لەگەڵ کەسە سەرو ردیَن دریَژەکاندا هەیە، هەر

پاش تەواوبوونتان، لەو گەمەیەی کەکەمێکی تر دەزانن چییە؟! هەرهەموویان دەستگیر دەکرێن).
هەر پاش ئەم قسانە، بەڕێوەبەرو بەرپرسەکەو چەکدارەکان، گۆڕەپانەکەیان جێهێشت. دوای ماوەیەك چوار چەکدار، لەچەکدارەکانی بەرپرسەکە، سەرو فەردەیەك خڕەکە بەردیان هێنایە نێوگۆڕەپانەکەو لەبەردەممانندا ڕۆیان کرد. بەڕێوەبەر لەیەکێك لەپەنجەرە بێ شووشەکانەوە، سەری هێنایەدەرو گوتی(هەرچۆن پەنجەرەکانتان بەردباران کرد، ئاوا بەردبارانی یەکتر بکەن، هەر یەکێکتان بەسەرو گوێلاك شکاوی نەبینمەوە، بەدەستی خۆم سەری دەشکێنم). ئیدی پاش ئەوەی سەرو گوێلاکی یەکدیمان هێنایە خوارەوەو سەرپاکی عەردی گۆڕەپانەکەمان بەخوێنی خۆمان سوورکرد. گوێمان لەدوا هاواری بەڕێوەبەر بوو لەو ڕۆژەدا کە گوتی(هەرکاتێك حەزتان لەم گەمەیە بوو ئاگادارم بکەن، تاخڕکە بەردی پێویستان بۆ حازر بکەم).

* * *

هەستامە سەرپێ و بەرەو لای گەورەترین حەوزێکی پڕ لەماسییە عەجایبەکان کەوتمەڕێ. هەر کە لەحەوزەکە نزیك بوومەوە، کەڵبەی ماسییەکان سەرنجیان ڕاکێشام، کەیەك دوانێکیان لەوکاتەدا خەرکی پارچەپارچەکردنی بەچکە پشیلەیەکی تۆپیوبوون. ماسییەکان لەجێی پوولەکە پێستێکی دڕکاویی پەڵەپەڵە جەستەی داپۆشیبوون. تەنها یەك چاوی زۆر گەورە دەکەوتە دەستەڕاستی لاسەریان و دیوەکەی تری لاسەریشیان لەجێی چاو چەپکێ لینجەمووی بۆری لێ هاتبوونەدەر. کلکێکی دڕکاویی درێژ، لەکۆتایی لەشە تەشیلەییەکەیاندا بۆسەرەوە هەڵگەڕابۆوەو هەروەك کلکە دووپشك، لەکۆتاییەکەیدا چزوویەکی پێوەبوو. کە ڕوانیمە مشکە سپییەکانی نێو یەکێك لەشووشەکان، زۆر پەشۆکام و پێم سەیر بوو، وەك باڵندە پەڕوباڵ و دەندووکیان هەبوو. مارو دووپشك و لوول پێچ و ڕۆبیان و قرژاڵ و کرمی نێو شووشەکانی تریش سەیرو سەمەرەو عەجایب بوون. دواشتێك کەلێی چوومە پێش و تێمڕوانی، ئەو شووشە زۆر گەورەیە بوو، کە لەسەر مێزێکی بەرز دانرابوو. گەرچی لەسەرەتادا سەرەمێکووتەکانی نێو شووشە زۆر گەورەکەی سەرمێزە بەرزەکەم زۆر بەئاسانی هاتە پێش چاو، بەڵام پاش تاوێك تێڕوانین و

تەماشاکردن، هەستم بەگۆڕانی ڕەنگ و
هەڵئاوسانیان کرد، بەچەشنێك کەپاش هەڵئاوسانی
تەواویان کێشیان کەمی دەکردو وەك میزەڵدانێکی
پڕ لەگاز، بەرزدەبوونەوە.
دواسەرەمێکووتەیەکی نێو شووشەکە، گەرچی
هێندەی قەبارەی ناوەوەی شووشەکە هەڵئاوسا،
بەڵام بەرزنەبۆوە! پاش کەمێك گەڕایەوە بۆ دۆخی
جارانی خۆی و بەتەنیایی لەنێو شووشەکەدا مایەوە.
گەڕامەوە بۆ شوێنی خۆم و لەپاڵ دەرگاکەدا
دانیشتم. هێندەم بیر لەدوا سەرەمێکووتەیەکی تەنیای
نێو شووشەکە کردەوەو لەهۆکاری بەرزنەبوونەوەو
گەڕانەوەی بۆ دۆخی جارانی خۆی کۆڵیمەوە،
پێڵوەکانم قوورس بوون، هێدی هێدی چاوەکانم
لێکناو خەوتم. لەخەونمدا، خەنجەرێکم داهێشتە نێو
مەنجەڵێك ئاوی کوڵاوو هاوارم کرد(کوشتم).
هەروەك ئەوەی بەڕاستی کەسێکم کوشتبێت،
کەخەنجەرەکەم دەرهێنایەوە، خوێناوی بوو.
هێشتاکە دڵۆپە خوێنەکانی سەر خەنجەرەکەم
نەسڕیبۆوە، کەکۆمەڵێك زەلامی سمێڵ سوورو چاو
کەسکم، لەچوار دەوری خۆمدا بینی. پاش ئەوەی
بردیانمە بەردەم پیاوێکی هاوشێوەی خۆیان، کە
لەسەر کورسییەکی زۆر گەورە دانیشتبوو، سەری
هەڵبڕی و گوتی: (بۆ کوشتت؟). لەوەڵامدا

گوتم(من كەسم نەكوشتووە). دواى ئەوەى هەستايە سەر پێو بۆ تاوێك لەپاڵمدا راوەستا. لەناكاو هەروەك ئەوەى هستريا گرتبێتى، هاوارى كرد(كوانێ كەلەپچەكان لەكوێن؟ بەپەلە هەڵيبواسن). بەڵام هەريەكسەر پەشيمان بۆوەو گوتى: (هەڵواسينى چى؟ بۆ لەبنميچەكەدا شيش و قولاپ هەيە تا هەڵيبواسين؟! خێرا راست و چەپى بكەن تاددان بەتاوانەكەشيدا نەنێت، كەلەپچەكانى مەكەنەوە، ئەگەر ئەوەش سوودى نەبوو، پرێمزەكەى بخەنەژێر). پاش گەڕانێكى زۆر يەكێكيان كەلەپچەكانى لەنێو چەكمەجەيەكى يەكێك لەدۆلابەكاندا دۆزييەوە، لەوەدابوو كەلێم بێتەپێش، كاتێك هەردوو گڵۆپى نێو ژوورەكە كوژانەوە. هەر پاش كوژانەوەى هەردوو گڵۆپەكە، هەستم كرد كەهيچ پەنجەرەو دەلاقەو كون و كەلەبەرێك لەژوورەكەدا نييە، بەچەشنێك تاريك بوو كەهيچ شەوەزەنگێكى نووتەك و تاريكى وەك تاريكايى نێو چوار ديوارى ئەو ژوورەم بەدرێژايى ژيانم نەبيندبوو. ماوەيەك هەست و خوستم راگرت، هەروەك ئەوەى كەس لەژوورەكەدا نەبێت، ئاوا بێدەنگ و بێ سرتەو بێ خشپە بوو.

دواى ئەوەى ماوەيەكى تريش چاوەڕێم كردو دوورو نزيك هەستم بەبوونى هيچ كامێكيان نەكرد،

بەراست و چەپدا کەوتمە دەست هاویشتن، هەرچۆنێك بێت خۆم گەیاندە بەردەم ئەو دەرگایەی کەپێشتر منیان لەویَوە هێنابووە ژوور، کەپێدەچوو کوونی کلیلەکەی بەمادەیەك پڕکرابێتەوە. پاش ئەوەی چەند جارێك دەسکی دەرگاکەم بۆ خوارەوە جوولاَنداو توند بەرەو لای خۆم رامکێشا، ئەوجار دەرگاکە کرایەوە. هەرکەچوومە دەرێ، خۆم لەبەردەم گۆڕستانێکدا بینییەوە کەمردووەکانی لەسەر گۆڕەکان بەرووتی راکشابوون. پاش ئەوەی تەماشای یەکە بەیەکەیانم کردو لێیان وردبوومەوە، هەمان شوێن زامم لەسەر نێوچەوانی هەر یەکێکیاندا بینییەوە، بەچەشنێك کەچواردەوری زامەکە، بەگڕی ئەو فیشەکەی کەهەموو نێوچەوانەکانی لەهەمان نزیکییەوە بڕیبوو رەش داگەڕاو سووتاو بوو. لەگۆڕستانەکەوە چوومە نێو هۆڵێکی گەورە، کەکۆمەڵێك پیرەژنی رەشپۆش، پەیتا پەیتا قژی خۆیان دەرنی و جارجارەش پڕبەدەم دەیانزریکاند. هەر کەیەکێکیان منی بینی، پڕ بەدەم هاواری کردو گوتی(ئا ئەمەیە بکوژەکە). بەهەر هەموویان شالاویان بۆ هێنام و پێکەوە زریکاندیان(بۆهەر هەموویانت، لەیەك رۆژدا، بەهەمان دەمانچە کوشت؟). هەر کەگوتم(مردووە راکشاوەکانی سەر گۆڕەکانی گۆڕستانەکە، من

نەمکوشتوون). هێندەی تر هارو شێتگیربوون، یەك دوویەکیان نینۆکە زۆر درێژەکانیان لەلامل و دەمووچاوم گیرکرد. پاشان دەموچاویان بەچەشنێك گۆڕدرا، کەنەدەکرا ترس و خۆف لەناخمەوە مووچڕکە نەکات. دەموچاوی هەریەکێکیانم لێبووە، دەموچاوی ئەو پیرەژنە جادووگەرانەی کەتەنها بەخەیاڵ تەسەوری دەموچاوی لەو چەشنەم کردبوو.

چەند هەوڵمدا، خۆمم بۆ رانەپسکاو نەمتوانی هەڵبێم، دەشمزانی چەند نکۆڵی بکەم هێندەی تر پەلامارم دەدەن، پیرەژنێکیان ئەوەندەی نەمابوو، بەنینۆکەکانی هەردووچاوم لەبنڕا هەڵقەنێت، هەربۆیە بەناچاری گوتم(ئێوە راست دەکەن).

کەوام گوت کەمێك هاتنە سەرخۆیان و پیرترین پیرەژنیان کەتا ئەوکاتە لەدوای هەموویانەوە راوەستابوو، لێم هاتە پێش. بەدەنگێکی پڕ لەنازو مەکرکردن و بەخۆبادانێکی عەیارانەوە گوتی(ئێوە راست دەکەن، دادی ئێمە نادات، راست و دروست دەبێت وەڵامی پرسیارەکەمان بدەیتەوە، بۆچی هەر هەموویانت لەیەك رۆژدا بەهەمان دەمانچە کوشت؟ ئێمە عەوداڵی وەڵامی ئەم پرسیارەین و هەتا بەتەواویی لەنووکەوە بۆ مان نەگێڕیتەوە دەستبەردارت نابین). نەمدەزانی چ وەڵامێکیان بۆ

دابتاشم و چییان پیَ بلّیَم. پاش کەمیَك بیَدەنگی و ڕوانینە چاوەکانی پیرترین پیرەژنیَك، کە لەبەردەممدا ڕاوەستابوو، گوتم(ڕەنگە ئیَوە نەزانن، هەر هەموویان بۆنی ئەسیدو ترشەڵۆك و بۆگەنی سەگی تۆپیو لەزاریانەوە دەهات، هەربۆیە پاش ئەوەی چل شەوو چل ڕۆژ لەیەك ژووردا لەگەڵیاندا مامەوە. لەڕۆژیَکدا کەئیَوە بۆ خۆتان بەڕوارەکەی دەزانن هەر هەموویانم بانگ کردە گۆڕستانەکەو یەکی فیشەکیَکم نا بەسەریانەوە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا من کەسیانم نەکوشتووەو تەنها شتیَك کەکردبیَتم داهیَشتینی خەنجەرەکە بوو بۆ نیَو مەنجەڵیَك ئاوی کوڵاو). پاش ئەوەی قسەکانم تەواوکرد پیَڵووەکانم لیَکنا. بەدەنگی شکانی شتیَك کە لەنیَو ژوورەکەی (کراڵ)ـەوە هاتە گویَم بیَداربوومەوە. کەڕوانیمە پیَش خۆم و پاشان سەیریَکی چوار دەوری خۆمم کرد، لەڕاڕەویَکی چۆڵ و هۆڵ بەولاوە هیچی دیکەم نەدیت.

* * *

تا تاویَکیش جگە لەڕاڕەوە چۆڵ و هۆڵەکە هیچی دیکەم نەبینی. بەڵام پاش ماوەیەك دەنگی پێی کەسیَکم لەبەشی سەرەوەی ڕاڕەوەکەوە هاتە بەرگویَ، هیَدی هیَدی دەنگی پیَی کەسەکە، لیَم نزیك بۆوەو بەبەردەممدا رەت بوو. گەرچی دەنگی پیَیەکانم زۆر بەجوانی گویَ لیَ بوو، بەڵام شکڵ و شیَوەی کەسەکەم نەهاتە پیَش چاو. هەرئەوەندەی دەنگی پیَیەکان بەتەواویی نەمان، ڕاڕەوەکەم لەبەرچاودا لیَ بووە دەشتیَکی کاکی بەکاکی. هەستامە سەرپیَ و پاش قەدەریَك لەڕۆیشتن، گەیشتمە نیَو ئەو بنکە توتنانەی کەپانتاییەکی بەرفراوانیان داگیرکردبوو. هەر لەخۆمەوە یەك دوو گەڵای نیَو پەلی بنکە توتنیَکم لیَکردەوەو لەگیرفانم نا. ئیدی پاش ماوەیەك گەیشتمە بەردەم چیایەکی عاسی کەهەڵزنان و سەرکەوتن بەسەریدا ئەستەم بوو. بەڵام هەروەك ئەوەی پییان گوتبیَتم(بەسەریدا سەربکەوە) کەوتمە خۆ تاقیکردنەوەو هەوڵدان، بەڵام چەندم کردو کۆشام بەچنگەکرِیَ، جگە لەچەند مەتریَك زیاتر نەمتوانی پیَیدا هەڵگەڕیَم. کەئەویش دەرئەنجامەکەی هەڵخلیسکان و هەڵخزانە خوارم بوو. لەوەدابوو بگەڕیَمەوە نیَو دەشتەکە، کاتیَك باڵندەیەکی یەکجار

گەورە منی لەنێو دەندووکی خۆی ناو بردمییە سەر دوندی چیاکەو لەوێدا جێی هێشتم. سەرەتا سەرم هەڵبڕی و روانیمە تاقی ئاسمان کەرەنگی خوێنی لەخۆگرتبوو، دواتر روانیمە ئەو رووبارە رەش داگەڕاوەی کە بەشێویکدا رەت دەبوو. هێندەی هەوای سەر دوندی چیاکە ساردبوو، کەجگە لەوەی بەچەشنی گوێزان رووکاری تویکاری دەکردم، ئاویشی دەزاندە چاوەکانم. دوای ئەوەی بەناچاری پێڵووەکانم لێك نا، هەروەك ئەوەی لەڕاڕەوەکەدا بم، بۆ جارێکی تریش گوێم لەدەنگی پێیەکان بوو، کەهێدی هێدی لێم نزیك بوونەوەو لەپاڵمدا راوەستان. یەکێك دەستی گرتم و بەچاونووقاوی وەدووی کەوتم، پاش ئەوەی بەسەر پێپلیکانەیەکی دوورو درێژدا سەرکەوتین و ماوەیەك رێك و راست بەشوێنێکدا گوزەرمان کرد، دەرگایەکی کردەوەو دوای ئەوەی لێوەی چووینە ژوور، دەرگاکەی زۆر بەباشی داخست و کلۆمی دا، پاش ئەوەی چواردەرگای تریشی کردەوەو بەهەمان شێوە دایخستن و کلۆمی دا، گوتی(ئیدی چاوەکانت بکەرەوە). کەچاوەکانم کردەوە خۆم لەبەردەم مێزێکی گەورەی لەشووشە دروستکراودا بینییەوە، کەحەوت مایکرۆفۆنی شکڵ و قەبارەی جیای لەسەردانرابوو. لەدەستە راست و دەستە چەپیشیدا

دوو کامێرای گەورە، لەسەر ستاندەکانیان ڕاگیرکرابوون. کە ئاوڕم لەو کەسە دایەوە کەتا ئەویێ هێنابووم، تەماشام کرد خودی گەورەکاهین خۆیەتی، پاش ئەوەی کۆمەڵێك کاغەزی نووسراوی لەبەردەممدا دانا، ماسکێکی وەك ماسکەکەی(کراڵ)ی لەدەموچاو کردم و گوتی(ئیدی دەبێت زۆر بەباشی رۆڵی (کراڵ) ببینیت و بەچاکی وتارەکانی بخوێنیتەوە، چونکە(کراڵ)م تەنها بەو مەرجە پێ قایل کراوە! ئاگاداربە تەنها یەك هەڵەش مایەی قبووڵ نییەو سزاکەشی ڕەنگە شتێك بێت، کە بەئەقڵی هیچ کامێکماندا نەیەت. دەبێت لەخوێندنەوەدا زۆر وریاو لەسەرەخۆبێت. تا یەك هەفتە بەم چەشنە هەموو رۆژێك بەردەوام دەبیت پاشان گەر (کراڵ) تۆی بەدڵ بوو لەیادکردنەوەی رۆژی یەکەمین سەفەرێکی (کراڵ)دا، لەجێی ئەو وتار دەخوێنیتەوە. حەزدەکەم ئەوەشت پێ ڕابگەیەنم کە بەدرێژایی ئەم هەفتەیە لەم ژوورە ناچیتەدەرو لەگەڵ هیچ کەسێکیشدا نادوێیت).
پاش ئەوەی گەورەکاهین قسەکانی تەواوکرد، دەرگاکەی کردەوەو گازی دوو زەلامی سەرڕووتاوەی کرد، کەبەترس و لەرزێکی زۆرەوە خۆیان کرد بەژووورداو هەریەکێکیان پڕیدایە کامێرایەك و بەستاندەکەیەوە چەند مەترێك دوور

لەبەردەممدا قووتیان کردەوە. پێش ئەوەی بکەومە خوێندنەوەی ئەو کۆمەڵە کاغەزە نووسراوەی کە لەبەردەممدا دانرابوو، گەورەکاهین دەمی لەیەکێك لەمایکرۆفۆنەکان بردەپێش و گوتی(بۆ هەموو ئەوانەی کە لەمەودوا گوێیان لەدەنگی (کراڵ) دەبێت، حەزدەکەم لەوە خەبەرداربن، کەدەنگی (کراڵ)ی مەزنمان لەپڕو بەموعجیزە گۆڕانی بەسەرداهات، ئیدی لەمەودوا دەنگێکی دیکە دەبیستن، کەهەرخودی دەنگی (کراڵ)ی پێشوومانە). گەرچی هەروەك جاران هیچ لەوتارەکەی (کراڵ) تێنەگەیشتم، بەڵام بەبێ هەڵە ئەوەی کە لەسەر کاغەزەکان نووسرابوو، وەك خۆی خوێندمەوە. پاش ماوەیەکیش لەتەواوبوونم لەخوێندنەوەی وتارەکە، پەشۆکاوی و حەپەساویم لەدەمووچاوی گەورەکاهیندا دەبینییەوە هەروەك ئەوەی دەنگم لەئێستادا زۆر لەوە گەورەتر بێت کەپێشتر بیستبووی. ئیدی هەفتەیەك بەو چەشنە بەردەوام بووم. لەچێشتەنگاوی دوای رۆژی هەفتەکەدا گەورەکاهین خۆی کرد بەژووورداو بەبێدەنگی منی لەگەڵ خۆیدا بردە ژوورێکی زۆر گەورەی تایبەت بەجلوبەرگ و پێڵاوەکانی (کراڵ). جلوبەرگەکانی لەنێو بیست و پێنج کەنترۆی دوانزە تاکیدا هەڵواسرابوون، پێڵاوەکانیشی لەنێو حەفتاو

پێنج ڕەفەی داکوتراو بەلایەکی دیوارەکەدا دانرابوون. بۆماوەی سەعاتێك زیاتر گەورەکاهین سەیری قات و کراس و پانتۆڵ و بۆیمباغە هەڵواسراوەکانی کرد، پاشان چاکەتێکی ڕەشی بێ قۆپچەو پانتۆڵێکی فشی قاوەیی و کراسێکی پەمەیی و بۆیمباغێکی مۆری جیاکردەوە، دوای سەیرکردن و لێووردبوونەوەی دایە دەستم. بەخێرایی لەبەرمکردو چوومە بەردەم یەکێك لەئاوێنە هەڵواسراوەکانی نێوژوورەکە. هێشتاکە بەتەواوی لەخۆم نەڕوانیبوو، کەجووتێ پێڵاوی نفت و نوێی بۆ هێنام، پاش ئەوەی لەپێمکردن، گەورە کاهین کۆمەڵێك کاغەزی نووسراوی دایە دەستم و گوتی(تادەگەینە گۆڕەپانەکە دەبێت هەرهەمووی لەبەربکەیت و وەك خۆی بێ هەڵە، لەسەر سەکۆکە بیڵێیتەوە، حەزدەکەم بۆ جارێکی تریش لەوە ئاگادارت بکەم، کەتاکە هەڵەیەك چییە نابێت بیکەیت. گەرچی لەوکاتەدا کەس لاقەت ناکات و هیچت پێ ناڵێت، بەڵام هەر ئەوەندەت خۆشە کەلەسەر سەکۆکە دێیتە خوار). هەر کە گەیشتینە گۆڕەپانەکە، بەپێپلیکانەکاندا چوومە سەر سەکۆکەو کەوتمە گوتنەوەی ئەوەی کە لەبەرم کردبوو، بەبێ ئەوەی کە هیچی لێ تێگەیشتبێتم، وشە وشە وەك خۆی دەمگوتەوە.

تا نیَوەڕاستی وتارەکە، بیَ هیچ هەڵەیەك دریَژەم دایە، بەڵام هەر کەگەورەکاهین هاتە تەنیشتم و بەچرپە گوتی(دەنگت تادیَت بەرزتر دەبیَتەوە، ئەگەر ئاوا بەردەوام بیت، بیَگومان دەبیَت کوونە گویَمان بئاخنین، ئەگینا بیَ شك پەردەی گویَچکەی هەرهەمووومان دەدریَت و کەردەبین). هەموو ئەوەی کەدەبوو، پاش نیَوەڕاستی وتارەکە بیلَیَم، لەبیرمچۆوە. گەرچی زۆرم هەوڵدا وەبیری خۆمی بهیَنمەوە، بەڵام تاکە وشەیەکیم وەبیرنەهاتەوە. بیَدەنگییەکەم، هیَندەی خایاند، کە بۆ خۆشم بیَزاربووم و ئەوەندەی نەمابوو، کە لەسەکۆکە بیَمەخوار، کاتیَك گەورە کاهین بەتووڕەیی چرپاندی بەگویَمدا و گوتی(مەعز بۆ خوا، شتیَك بلَیَ). نەدەکرا لیَی بپرسم و بلَیَم(چی بلَیَم، ئەوەی کەپیَویست بوو. لەدوای نیَوەڕاست وتارەکەوە بیلَیَم، بەتەواویی لەیادم چۆتەوە، ئەگەر دەتەویَت شتیَکی تر دەلَیَم). هەروەك ئەوەی پیَی گوتبیَتم(چی ئەلَیَیت بیلَیَ!).

دەمم هەڵهیَناو گوتم(ئەی کۆیلە بیَدەنگەکانی دوورگەی (سین)، تاکەی بەملکەچی ژیان دەبەنەسەر، تاکەی هیچ ناڵیَن و دەنگیَك لەزارتانەوە نایەتەدەر). هەر پاش ئەوەی کەهیَندەم گوت، تەماشای دەموچاوی ژەنگگرتووی یەکەیەکەی

کۆیلەکانم کرد، سەیر لەوەدابوو هەرهەموویان بەپێوە خەوتبوون. ئاورێکم لەکاهینەکان دایەوە کە لەوکاتەدا هیچ کامێکیان لەوێدا نەمابوون، گەرچی گەورە کاهین پێش ئەوەی ئەو یەك دوو دێرە بڵێم، لەتەنیشتمدا راوەستابوو، بەڵام پێدەچوو پاش بیستنی ئەوەی کەگوتم لەگەڵ کاهینەکانی تردا گەڕابێتەوە بۆ نێو پەرستگاکە. دەست و پێوەندو پاسەوانەکانی دەوروبەرم هەروەك ئەوەی کە گوێیان لەوەنەبووبێت، کە گووتوومە هەروەك جاران و بەهەمان شێوە لەشوێنی خۆیاندا راوەستابوون. دەمزانی هەروەك گەورەکاهین ئاگاداری کردبووم، گەر هەڵەیەك بکەم، هەرئەوەندەم خۆشە کە لەسەکۆکە دیمەخوار، بۆیە دەمویست درێژترین ماوە لەوێدا بمێنمەوە.

* * *

کە لەنزیك رۆخی رووبارەکەدا راوەستابووم، نەمدەزانی کەی و چۆن، لەسەر سەکۆکە هاتبوومەخوار، هەروەك ئەوەی زەینم کوێر بووبێتەوە، بەهیچ ئەو ساتەوەختەم وەبیرنەدەهاتەوە. نەمدەزانی بۆ دەبێت لەگەرمترین ئێوارەیەکی

تەمموزدا هاتبیێتمە نزیك رۆخی رووبارەکەو چاوەڕێی چی بم؟! هێندەی نەمابوو بیر لەو ئێوارە باراناوییە بکەمەوە کە بەناکامی و بەبێ دیتنی ئەو رووبارەی کەعەزیاکەی تێدا دەژیا، گەڕامەوە بۆ نێو ئەو گەڕەکەی خانووەکەی باپیرمی تێدابوو. کاتێك گەورەکاهینم بینی، کەهێدی هێدی لێم نزیك بۆوەو لەپاڵمدا راوەستا، بەڵام هەروەك ئەوەی نەیبینیبێتم بەبێدەنگی لەڕووبارەکە راما. چەند جارێك رەنگی رووبارەکە لەبەرچاومدا گۆڕاو پاشان وەك خۆی لێ هاتەوە. ئەوەندەی پێنەچوو چوار پاسەوانی تێکسمڕاو تابووتێکیان هێنایە نزیك رۆخی رووبارەکەو پاش ئەوەی گەورەکاهین ئاماژەیەکی بۆکردن بردیانە لێواری رۆخی رووبارەکە. دوای ئەوەی بۆ ماوەیەك لەڕووبارەکەیان روانی، چوار دەستەکی فڕێیاندایە نێو رووبارەکە. هەر پاش ئەوەی چوار پاسەوانەکەو گەورەکاهین ئەو ناوەیان جێهێشت، شەو داهات. لەسەعاتێکی دیاریکراودا رەوێك ئاسکی چاوزەرد هاتنە قەراغ رووبارەکەو پاش ئەوەی بەتەواویی لەڕووبارەکە نزیك بوونەوە بێباکانە دەمیان لەئاوی رووبارەکە وەردا، بەڵام وەك جاران بریق و باقی ماسییە رەنگاوڕەنگەکانی ژێر تریفەی مانگەشەو لەچاویاندا نەدەبریسکایەوە،

بەڵکو بەپێچەوانەوە تابلێی چاوەکانیان مات و خامۆش بوو، بەچەشنێك کەهیچ شتێك لەچاوەکانیاندا رەنگی نەدەدایەوە. سێبەری پۆلێك باڵندە بۆ تاوێك لەسەر ڕووی رووبارەکە وەدیارکەوت لەوەدابوو کەبەمەبەستی دیتنیان، سەرهەڵبڕم، کاتێك دەنگێکی نائاسایم، کەوتە بەرگوێ، پاشان شەپۆلەکانی رووبارەکە بەتەواویی لەشوێن خۆیاندا راوەستان. سەیرێکی تابووتەکەم کرد کەمێك لەخوار ئەو شوێنەی لێوەی فرێدرایە نێو رووبارەکە راوەستابوو. پاش ئەوەی کەمێك تێمڕوانی، هێور هێور هەرچوار لای تابووتەکە وەك شووشەیەکی روونیان لێ هات، کە بەئاسانی کەسە راکشاوەکەی نێو تابووتەکەم دەبینی، بەڵام بەو پێیەی کە رووی لەو دیوی رۆخی رووبارەکە بوو، دەموچاویم نەدەبینی. لەبەرخۆمەوە گوتم(بۆ دەبێت شەپۆلەکانی رووبارەکە تابووتەکەیان لەمبەری رۆخی رووبارەکەوە نەبردبێتە ئەوبەری؟).

هەرپاش ئەوەی کەمێك لەجێی خۆم جووڵام، ئەو گوتەیەی شەهموزم بیرکەوتەوە، کەپاش گەڕانەوەی لەبەشی رۆژهەڵاتی دوورگەکە، بەسی و حەوت کەسەکەی گوتبوو(با بەڕۆخی رووبارەکەدا سەر بەرەو ژوور بکەوینەڕێ، دەبێت

سەرچاوەکەی بدۆزینەوە، ئەگینا هیچ لەلوغزی ڕووبارەکە تێناگەین). سەر بەرەوژوور کەوتمە هەنگاونان و گۆڕانی ناوبەناوی ڕەنگ و شێوەی ڕووبارەکە، وەك پێشتر لەسەردەمی شەهموزدا ڕوویدابوو، نەمبینی و بەهیچ شێوەیەك نەکەوتە بەرچاوم. جگەلەوەی ئاوی ڕووبارە وەستاوەکە هەر بەڕوونی دەهاتە پێش چاوم و هیچ لیخن و لێڵ نەدەبوو. گەرچی هەر سی و حەوت کەسەکەو شەهموز، کەسەر بەرەو ژوور هەنگاویان ناوە، یەك هەنگاو لەشوێن خۆیاندا نەچوونەتە پێش، بەڵام من وام نەدەهاتە پێش چاوم و پێدەچوو هەنگاو هەنگاو بچمە پێش، گەرچی بەهیچ نەگەیشتمە ئەو ئاستەی کەئەوان بیناییانی تێدا لێڵ ببوو.
لەوەدابوو کەبگەڕێمەوە بۆ ئەو شوێنەی پێشتر تێیدا ڕاوەستابووم، کاتێك تابووتەکەم بەڕاوەستاوی لەنێو ڕووبارەکەدا بینی، دووری مابەینی تابووتەکەو ئەو شوێنەی کەلێی ڕاوەستابووم، وەك دووری نێوان شوێنی پێشووی ڕاوەستانم و تابووتەکەم وابوو. لەبەرخۆمەوە گوتم(ناکرێت پێم وابووبێت کە بەرەو سەرووی ڕۆخی ڕووبارەکە کەوتوومەڕێ، لەکاتێکدا هەر لەشوێنی پێشووی خۆمدا ڕاوەستاوم! باشە ئەگەر هیچ لەشوێن خۆمدا نەجووڵابام، چۆن بەم شێوەیەی ئێستا شەکەت و ماندوو دەبووم؟!).

* * *

هەر کە بۆ یەکەمجار بەدرێژایی ئەو ماوەیەی لەدوورگەکەدا مابوومەوە، کۆمەڵێك پەپوولەی باڵ سووری چاو گەورەم، بەسەر رووبارەکەوە بینی. کەمێك لەجێی خۆم راچەنیم و بەسەرسامییەوە کەوتمە تەماشاکردنیان. پەپوولەی هێندە گەورەم بەدرێژایی ژیانم نەدیتبوو، قەبارەی لەشیان هێندەی قەبارەی لەشی کۆترێك دەبوو. باڵەکانیان وەك باڵی نەورەس درێژو، تادەهاتیش چاوە فسفۆرییە گەورەکانیان گەورەتر دەبوو. پاش چەند جارێك فڕین، بەسەر مەودایەکی کورتی رووبارەکەدا بەشێوەیەکی بازنەیی چواردەوری تابووتەکەیان داو هێدی هێدی و یەك لەدووی یەك لەسەری نیشتنەوە، بەچەشنێك کەنەدەکرا ئیدی ناوەوەی تابووتەکە ببینم. ئەوەندە هەستم بەماندووبوون و شەکەتی دەکرد، کەنەدەکرا لەوە زیاتر بەپێوە رابوەستم، هەربۆیە لەشوێن خۆمدا لێی راکشام. پاش ئەوەی هێور هێور هەستم بەقوورس بوونی پێڵووەکانم کرد، هەربۆخۆیان پێکەوە نووسان. دوای ماوەیەك هەروەك ئەوەی خەوتبێتم و خەون ببینم، وێنەی هەموو ساڵانێکی تەمەنم تێدا بردبووەسەر، دواتر

خۆم لەنێو یەکێك لەکۆڵانەکانیدا بینییەوە، کەپێش ئەوەی خۆم بگەیەنمە سەری کۆڵانەکە وام هەست دەکرد هەموو ئەو کەسانەی لەوێدا رۆژانێك ناسیبوومن، لەسەری کۆڵانەکەوە تێم دەڕوانن. کەگەیشتمە سەری کۆڵانەکە کەسیانم نەبینی. هێدی هێدی لەوێوە چوومە سەر ئەو شەقامەی بەبەردەم گەورەترین مزگەوتێکی شارەکەدا تێپەڕدەبوو، لەپەنایەکی دیواری دەرەوەی مزگەوتەکەدا کابرایەکی ردێن سپیم بینی، کەمێژووی خانووە نەوی و داتەپیوەکان و حەکایەتی دڵۆپەکردنی ساپیتەو شکانی کاریتەو داکەوتنی دارەڕاو خلبوونەوەی باگردێنەکانی بۆ تەزبیحە قەزوانییەکەی نێو دووقامکی دەستەڕاستی خۆی دەگێڕایەوە. لەوەدابوو لەکابرا ردێن سپییەکە نزیك ببمەوەو پرسیارێکی لێبکەم، کاتێك لوورەو گڤەی ئەو رەشەبایەی کە لەو کاتەدا هەڵیکرد پرسیارەکەی لەبیربردمەوە. هەردەم رەشەبای ئەو شارەی کەپێشتر تێیدا ژیابووم، لەکاتی هێوربوونەوەیدا سامێکی وەك سامی ساتەوەختی مەرگی لادروست دەکردم. هەر کەتووڕەش دەبوو، گاڵەی بەدارو بەرد دەکرد. کام درەختەی گەورەبوو، دەیچەماندەوەو گشت تانکی و بەرمیل و تەنەکە بەتاڵەکانی پێش خۆی دەنا. هەر دوای

ئەوەی بەلای خومخانەکان و گوزەری ئاسنگەران و کۆپان درووەکانی شاردا رەت بووم و گەیشتمە سەر شەقامە سەرەکییەکە، گویَم لەدەنگی پێی ئەسپێکی شەکەت بوو، کەعەرەبانەیەکی شەق و شری بەدووی خۆیدا رادەکیَشا. چەندم چاو بۆ عەرەبانچییەکە گێرا نە لەسەر عەرەبانەکەو نە لەپشت و ئەملاوئەولای عەرەبانەکەدا نەبوو. دە مەتریَکیش لەپێش ئەسپەکەوە کەسم نەبینی. پاش ئەوەی ئەسپەکە بۆ ماوەیەك لەشوێن خۆیدا راوەستاو بەلای دەستەراستدا وەرچەرخاو هەریەکسەر خۆی کرد بەکۆلانێکدا. هەرچەندە حەزم دەکرد وەدووی بکەوم و بزانم بۆ کویَ دەچێت، بەڵام دەنگێك کە لەپشت یەکێك لەدیوارەکانی نزیك شەقامەکەوە دەهات، رایان پیَ گۆڕیم و بەرەو لای دەنگەکە هەنگاوم نا. هەر کەگەیشتمە پەنا دیوارەکەو گویَم هەڵخست، کەسیَکی پشت دیوارەکە، کەدیاربوو قسەی بۆ کەسیَکی تر دەکرد، گوتی(هەرچەندە هیچ کاتێك بەتەمانەبووم تەنها شتێك کە بەدریَژایی ژیانم شارەزای بووم و دەیزانم بۆ کەسی بگێرمەوە، بەڵام بەحوکمی ئەوەی کەدوێنیَ شەو بۆ دووەمین جار عزرائیل لەسووچێکی ژوورەکەی رەحمەتییەوە خۆی پیشاندام، ئیدی ئەوە لام بووە یەقین، کەسەری

سێیەم جار مەحاڵە لیَم بگەڕێت و بەهەر شكڵ و شیَوەیەك بیَت، گیانم دەكیَشیَت. هەربۆیە بڕیارمدا هەرچییەك بزانم سەبارەت بەمیَژووی دروستكردنی تەزبیح و حەكایەت و بەسەرهاتی تەزبیح فرۆشەكانی شار، هەر ئیَستا لەنووكەوە بۆت بگیَڕمەوە. تەنها داوایەكشم لەتۆ ئەوەیە كەتا دووجار عزرائیل خۆیت پیشان نەدا ئەوەی كەئیَسا بۆت دەگیَڕمەوە نەكەی بۆ هیچ كەسیَكی بگیَڕیتەوە). گەرچی پاش بیستنی ئەو قسانە هەر یەكسەر پەنا دیوارەكەم جیَهیَشت، بەڵام تابیست هەنگاویَكیش بەرەو لای سەرووی شەقامە سەرەكییەكە، هەر لەبەرخۆمەوە پیَدەكەنیم بەجۆریَك كەهیَندەی نەمابوو كپی و خامۆشی ئەو ساتەوەختەی شەقامەكە بشیَویَنم. باش بوو بەدیتنی ئەو چواركەسەی كەدارە مەیتەكەیان هەڵگرتبوو هاتمەوە سەرخۆم و هەر لەخۆمەوە دوورو نزیك وەدوویان كەوتم.
پاش ئەوەی وەك ئەوان لەدەرگایەكی لەدارگویَز دروستكراوەوە چوومە نیَوەڕاستی ئەو ریَچكەیەی بەنیَو كۆمەڵیَك نەمامی رەنگ ئەرخەوانیدا تیَپەڕدەبوو، هیَندەی نەبرد خۆم لەبەردەم حەوزیَكی لاكیَشەیی گچكەدا بینییەوە. هیَشتاكە بەتەواویی لەحەوزەكە ورد نەبووبوومەوە، كەچوار دەستەكی

مردووەکەیان لەدارە مەیتەکە هێنایە دەرو خستیانە سەر ئەو تاتەشۆرەی کە لەلای چەپی حەوزەکەدا دانرابوو. هەر کەتەماشای مردووەکەم کرد بۆ تاوێك لەشوێنی خۆمدا سڕبووم. کتومت لەخۆم دەچوو، تەنانەت هەمان شوێن زامی سەرلاقی راستم، لەسەر لاقی راستی ئەویش هەبوو. بەهۆی گیزەگیزی مێشێك کە بەبەرچاومدا دەهات و دەچوو، ئاگام لەشوشتن و کفنکردنی مردووەکە نەما. هێندەم زانی کەهەر چوار کەسەکە، لەهەمان دەرگای پێشووەوە دارەمەیتەکەیان بردەدەر.

گەرچی زۆر بەخێرایی وەدوویان کەوتم، بەڵام هەروەك ئەوەی کەغەیب بووبێتن لەبەرچاومدا دیار نەمان. ئیدی پاش ئەوەی چوومە سەر شەقامەکە، رێك و راست ماوەیەك رۆیشتم. تاگەیشتمە لای ئەو ستوونە بەردە بەرزی دەکەوتە لای راستی ئەو فولکەیەی کە بەدرێژایی ئەو چەندساڵەی لەو شارەدا ژیابووم. هەموو مانگێك دەرووخێندراو بەبێ ئەوەی هیچ گۆڕانکارییەکی تێدابکرێت، هەر کتومت وەك فولکەکەی پێشوو دروست دەکرایەوە. وەك هەموو جارێك بەسەرسامییەوە لەستوونە بەردە بەرزەکەم روانی، کەهەر لەگەڵ کوژرانی هەرکەسێکی شارەکە، دڵۆپە خوێنێك لەشوێنێکییەوە دادەچۆڕایە خوار. ئیدی بەپێی سەرنجدان لەدڵۆپە

خوێنە داچۆڕاوەکانی سەر ئەملاو ئەولای ستوونە بەردەکە، دەزانرا لەو رۆژەدا چەند کەسی شارەکە کوژراوە.
تەنانەت لەیەکێك لەو رۆژانەی کەژمارەیەکی زۆری خەڵکی شارەکە، لەلایەن پیاوەکانی کابرا رەشتاڵەکەوە گوللەباران کران، بەچەشنێك دڵۆپە خوێنداچۆڕاوەکان سەرتاپای ستوونە بەردەکەیان تەنیبوو، کەگەر لەو رۆژەدا تەنها یەك کەسی تر کوژرابا مەحاڵ بوو لەبری ئەویش دڵۆپە خوێنێك لەشوێنێکی ستوونەکەوە دابچۆڕێتە خوار. چونکە هێندەی نووکە دەرزییەك شوێن لەستوونەکەدا نەمابوو، کەخوێنی لێ دانەچۆڕێت. هەر کە لەشەقامەکەی سەروو فولکەکەوە بەرەو سەر هەڵکشام، لەهەردوو بەری موحەجەرەی قەراغ شۆستەکانەوە چەند لافیتەیەکی رەشم بینی، کە بەباشی بەموحەجەرەکانەوە قایم کرابوون.
ئەو چەند دێرەی کە لەسەر لافیتەکان نوسرابوون، هێندە بەخەتێکی ورد نوسرابوون، تالێیان نزیك نەبومەوە، بۆم نەخوێندرایەوە. لەسەر هەر هەموو لافیتەکانیش، هەمان شت نووسرابوو(موسای کوڕەزای پیرۆت سیاوڵە، لەگەرمترین ئێوارەیەکی تەمووزدا، بەمەبەستی دیتنی عەزیای نێو یەکێك لەرووبارەکان، خەو دەیباتەوەو لەخەونیدا دەگاتە

ڕۆخی ئەو ڕووبارەی کەعەزیاکەی تیَدا دەژی، پاش ماوەیەك، لەچاوەڕیَکردنی سەر هیَنانەدەری عەزیاکە لەڕووبارەکە، لاقەکانی تیَکەڵ دەبن و دەکەویَتە نیَو ڕووبارەکەو دەخنکیَت). ئەو ڕەشەبایەی کەپاش ئەوەی هەموو لافیتەکانم خویَندەوە، لەناکاو هەڵیکرد، هیندەی نەمابوو بەپشتا بمخات. باش بوو هەر زوو دەستم بەقەویترین شیشیَکی ئەو موحەجەرەیەوە گرت، کە لەبەردەممدا بوو. هیَدی هیَدی خۆم گەیاندە ئەو کۆڵانەی لەبەتەنیشت رووی سەرەوەی تاکە باخچەیەکی شاردا تیَپەڕدەبوو، سەردەمانیَك پیَکەوە لەگەڵ (نەوا) بست بەبستی ئەو باخچەیە گەڕابووین. گەرچی لەئیَستادا زۆری فەرق هەبوو، لەگەڵ ئەو باخچەیەی کە پیَشتر بیندبووم. سەرجەم درەختە بەرزەکانی باخچەکە، لەبنڕا هەڵقەندرابوون و لەجیَی ئەوان، درەختی نەوی و نەمام و دەوەن رویَندرابوون. گشت چواردەورو سەرەوەی باخچەکە، بەتەلی هیَڵەك گیرابوون. بەچەشنیَك کەڕیَی چوونە ژوورەوەی نەك هەر باڵندە، بەڵکو هیچ جۆرە میَروویەکیشی نەدەدا. کەگەیشتمە بەردەم دەرگای تەلبەندکراوی باخچەکە، نووسراویَکی سەر دەرگاکە سەرنجی ڕاکیَشام، کەلەسەری نوسرابوو(ویَنەگرتن، لەنیَو باخچەکەو

چواردەوریدا قەدەغەیەو هەرکەسێك سەرپێچی لێ بکات، بەپێی بڕیاری دووسەدو شەست و شەشی ماددەی حەوتی یاسای دوانزەی سەر بەپارێزگاری شارەکەمان، بەتوندی سزا دەدرێت). چەندم بیر لێکردەوە، لەوە حاڵی نەبووم، کە بۆ دەبێت وێنەگرتنیان لەباخچەکەو چوار دەوریدا قەدەغە کردبێت.

لەبەرخۆمەوە گوتم(تۆ بڵێی بیناو خاونوویەکی زۆر تایبەت و گرنگ، لەچواردەوری باخچەکەدا هەبێت و لەوە بترسن، کە کەسێك بەناوی وێنەگرتنەوە، وێنەی ئەو شوێنانە بگرێت). بەڵام کە بەوردی تەماشای چواردەوری باخچەکەم کرد، گۆڕانکارییەکی ئەوتۆم نەهاتە پێش چاو، جگە لەگۆڕانی رەنگی بۆیەی دەرگاو پەنجەرەو دیوارەکانی بیناو خانووەکان و زیادبوونی ژمارەی دەرگاو پەنجەرەکانیان. کە نەدەکرا، ئەوە بووبێتە هۆکاری قەدەغەکردنی وێنەگرتن، لەنێو باخچەکەو چوار دەوریدا. هەر پاش نەختێك راوێستان و تێڕامان، سەربەرەو ژوور ئەو کۆڵانەم گرتەبەر، کە بە بەردەم دێرینترین حەمامێکی شارەکەدا تێپەڕ دەبوو. هەر کەگەیشتمە بەردەمی حەمامەکە، بوونی

پەیکەرێکی گەورە سەرنجی ڕاکێشام، کەکەمێك لەسەرووی دەرگاکەیەوە دانرابوو.
پێشتر گەرچی دەیان جار، خۆم لەنێو حەمامەکەدا شوشتبوو، سەدان جاریش بەبەردەمیدا تێپەڕ ببووم، بەڵام نەك هەر ئەم پەیکەرە، بەڵکو هیچ پەیکەرێکی تریشم لەبەردەمی حەمامەکەدا نەدیتبوو. کە بەوردی کەوتمە سەیرکردنی پەیکەرەکە، جگە لەو تێکەڵە و پێکەڵییەی کە بیمانا دەهاتە پێش چاوم، لچ و لێوێکی بەدەرزی و دەزوو دادووراو لەشوێنێکی پەیکەرەکەدا جێی کرابۆوە، کە هەر بەتەواویی لەلچ و لێوی تەنها شاعیرێکی بەرهەڵستکارو زۆر بڵێی دەمێك ساڵ لەوەو پێشی شارەکە دەچوو، کە لەساردترین رۆژێکی یەکێك لەزستانەکاندا، لەپیسترین کەلاوەیەکی شاردا گوللەباران کرا.
لەدەرگای حەمامەکەوە چوومە ژوورو وەك جاران لەداڵانەکەیدا دوعا هەڵواسراوەکان و دێڕە شیعرییەکانم نەبینییەوە، کەتادەگەیشتیتە بەردەم دەرگای ناوەوەی حەمامەکە، لەهەردوو لای دیوارەی داڵانەکەدا، بەخەتێکی جوان نوسرابوون.
هەر کەدەرگای ناوەوەی حەمامەکەم کردەوەو چوومە نێوی، پەشۆکام. لەشوێن حەوزەکەی نێوەڕاستی حەمامەکەدا، پەیکەرێکی هاوشێوەی ئەو پەیکەرە دانرابوو، کە لەتەنیشت هەردوو سەکۆ

بەرزەکەی نێو هەردوو گۆڕەپانی دوورگەکەدا، بیندبووم. لەپشت پەیکەرەکەشدا، حەوت کەسی مۆمیاکراو بەپێوە راگیرکرابوون. لێیان نزیك بوومەوە و لەدەستە راستەوە کەوتمە سەیرکردنیان. یەکەمین کەسێکی مۆمیاکراو، گەرچی هەمان جل و بەرگی پیاوە ئایینیەکانی خەڵکی شارەکەی لەبەرکرابوو، بەڵام بەشێوە زۆر لەگەورەکاهین دەچوو. دووەمین کەسێکی مۆمیاکراو، جگە لەوەی کە رووت و قووت بوو، شێوەشی بەهیچ کەسێك لەو کەسانە نەدەچوو، کە بەدرێژایی ژیانم بینیبوومن. سێیەمین کەسێکی مۆمیاکراو، بەقەڵافەت و باڵایدا، هەر کتومت لە(کراڵ)ی دوورگەی (سین) دەچوو. جل و بەرگەکەی بەریشی، هەر لەوجل و بەرگانە دەچوو کە لەبۆنە و مەراسیمە جیاجیاکاندا (کراڵ) لەبەری دەکرد. تەنها جیاوازییەك لەنێوانیاندا، کەپاش ماوەیەك لەتێڕوانین و لێوردبوونەوە فەرقم پێکرد، ئەوە بوو کە ماسکی دەموچاوی کەسە مۆمیاکراوەکە کەمێك لەو ماسکە گەورەتربوو کە(کراڵ) لەدەموچاوی دەکرد. چوارکەسە مۆمیاکراوەکەی دیکەش، چ بەجل و بەرگ و چ بەشێوەش، هەر بەتەواویی لەو چوار پاسەوانە دەچوون. کە تابووتەکەیان فڕێ دایە نێو رووبارەکەوە. بەیەکێك لەدیوارەکانەوە

وێنەیەکی فۆتۆگرافی دوورگەیەك هەڵواسرابوو، کە زۆر بەدوورگەی (سین) دەچوو. دوای ئەوەی بۆ ماوەیەکی دوورودرێژ، لەوێنە فۆتۆگرافییەکەم روانی، گەڕامەوە بۆ بەردەم ئەو کەسە مۆمیاکراوەی کە لە(کراڵ) دەچوو. لەبەرخۆمەوە گوتم(تۆ بڵێی ئێستاکێ لەجێی من، وتارەکانی (کراڵ) بخوێنێتەوە؟). هەر بۆخۆشم وەڵامی خۆمم دایەوە و گوتم(ئەگەر بوونم لەدوورگەی(سین)دا، تەنها خەون و خەیاڵ نەبوبێت و بەڕاستی لەوێدا ژیابێتم و هەموو ئەو شتانەم بینیبێت، کەپێم وایە بینیبێتم، ئەوە بێگومان لەدوای من، هەر دەبێت کەسێکیان وەچنگ کەوتبێت، تاوەکو لەجێی (کراڵ) ئیدامە بەخوێندنەوەی ئەو وتارانە بدات، کە جگە لەژمارەی بڕیارەکان، هیچی تری لێ تێ نەدەگەیشتم). هەر دوای ئەوەی کە هێندەم گوت، هەستم بەهاتنە پێشی هەر حەوت کەسە مۆمیاکراوەکە کرد. ئیدی چاوەڕێی ئەوەم نەکرد، کە بزانم چەندی تر دێنە پێش و بەچەند هەنگاو دەگەنە لای من. بەپەلە خۆم گەیاندە لای دەرگاکە و چوومە دەرێ. پاش ئەوەی گەیشتمە سێ کۆڵان ئەولاتری ئەو کۆڵانەی حەمامەکەی تێدا بوو، رێك و راست خۆم کرد بەنێو یەکێك لەو کوچە تەنگەبەرانەی کە دەرنەدەچوو. لەوەدا بوو

پاشەوپاش بگەڕێمەوە دواوە، کاتێك هەموو شتێك لەبەرچاومدا رەش داگەڕا. ئیدی نازانم بۆ هەر دوای ئەوە، گیزە گیزی کۆمەڵێك مێشم هاتە گوێ، کە پێدەچوو لەنێو سەرمدا جێی خۆیان کردبێتەوە. دوای دووبارە بوونەوەی چەند جارێکی گیزە گیزیان، شتێك لەناوەوە و بەدەر لەویستی خۆم، ناچاری دەکردم کە مێشکی خۆمم وەك کەلاکێکی گەنیو و بۆگەن بێتە پێش چاو. پاش ماوەیەك لەبەردەوام بوونی گیزەگیزی مێشەکان، تابووتەکەی نێو شەپۆلە راوەستاوەکانی رووبارکەم بیرکەوتەوە. لەوەدا بوولەشوێن خۆم ببزوێم و هەنگاو بنێم، کاتێك دەیان هێڵە تیشکی بەشەوق، لەچاوە فسفۆڕییە گەورەکانی پەپوولە باڵ سوورەکانەوە دابارییە نێو ئەو پانتاییە تەسك و تروسکە تاریکەی، کە لەوکاتەدا تێیدا راکشابووم. لەبەر خۆمەوە گوتم(دەبێت کەی و چۆن، نێو کوچە رەش داگەڕاوەکەم جێ هێشتبێت و بەچی گەیشتبێتمە ئێرە؟).

ئیدی هێدی هێدی، شەوقی هێڵە تیشکی چاوە فسفۆڕییەکانی پەپولەکان، یەك لەدوای یەك، هەروەك فوو لەمۆم بکەیت، کوژانەوە. پێش ئەوەی بۆ دواجار پێڵوەکانم لێك بنێم، گوێم لەدەنگی باپیرم بوو، کە گوتی(گەرچی نامبینیت و مەحاڵیشە

جاریَکی تر کەس ببینیت! بەڵام وابزانە هەروەك ساڵانیَکی زۆر لەمەوپیَش، پیَکەوەین و لەپڕ دەستە سرەکەی گیرفانی شەڕواڵەکەم دەردەهیَنم و بەبەرچاوتدا دەیهیَنم و دەیبەم، پاشان پیَت دەڵیَم، دەئیَستا سەیر بکە). هەر دوای ئەوەی کە باپیرم دەنگی نەما. ویَنەیەکی رەش و سپی، کاتی منداڵی خۆم هاتە بەرچاو، کە لەنیَوەڕاستی دەشتیَکی کاکی بەکاکیدا، دانیشتبووم و قامکەکانی هەردوو دەستم لەخۆڵی عەردەکەی گیر کردبوو.

ئەوەندەی نەمابوو کە ویَنەکە بەتەواویی لەبەرچاومدا کاڵ ببیَتەوە، کە بۆ دواجار گویَم لەچریکەی ئەو باڵندە دەنگ خۆشەبوو، کە زیاتر دەنگی چریکەی لەئاوازیَکی خەمناك، یان وشە بەسوبَیەکانی گۆرانییەکی دیَرین دەچوو